

Ilmastouskovaisia ja denialisteja

Ryhmiä nimeämisestä ilmastonmuutosaiheisissa verkkokeskusteluissa

Lina-Maria Mustonen
Syventävien opintojen tutkielma
Suomen kieli
Humanistinen tiedekunta
Helsingin yliopisto
Marraskuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Suomen kielen ja suomalais-ugrialaisten kielten ja kulttuurien maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track Suomen kieli			
Tekijä – Författare – Author Lina-Maria Mustonen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Ilmastouskovaaisia ja denialisteja – Ryhmien nimeämisestä ilmastonmuutosaiheisissa verkkokeskusteluissa			
Työn laji – Arbetets art – Level Syventävien opintojen tutkielma		Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 74
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielmassa tarkastellaan, miten ja millaisilla tavoilla ryhmiä nimetään ilmastonmuutosaiheisissa verkkokeskusteluissa. Nimeäminen on merkittävä osa ryhmien rakentumisen prosessia, ja nimityksillä konstruoidaan sekä keskustelun osapuolia että muita ilmastonmuutosdiskurssissa esiintyviä ryhmiä. Tarkastelun kohteena tutkielmassa ovat ryhmien nimitykset sekä niihin liittyvät määritteet, kielellisten valintojen osoittamat asenteet sekä suhtautumistavat. Lisäksi huomio kiinnittyy muihin ilmastonmuutosdiskurssin piirteisiin, joita ovat muun muassa vahva polarisaatio, uskonnollinen ja poliittinen retoriikka, tiedon ja uskon vastakkainasettelu sekä Suomen ja suomalaisten osuus ilmastonmuutoksen torjunnassa. Tutkielmassa paneudutaan myös siihen, konstruoidaanko viesteissä sisäryhmää vai ulkoryhmää, sekä siihen, miten kirjoittaja konstruoimaansa ryhmään suhtautuu.</p> <p>Tutkielman aineisto koostuu kuudesta Suomi24-sivuston keskusteluketjusta, jotka sijoittuvat ajallisesti syksyyn 2019. Viestejä ketjuissa on yhteensä 401, ja ne on jaoteltu 93 esimerkkiin. Tutkielman taustateorioina hyödynnetään kognitiivisen kielitieteen näkemystä kielestä, diskurssianalyysejä, sisä- ja ulkoryhmän käsitteitä sekä suhtautumisen teoriaa. Lisäksi nimitysten muodostamiseen ja analysoitavuuteen kiinnitetään huomiota: nimitysten muodostaminen on usein kreatiivista, ja ryhmiä konstruoidaan muun muassa muodostamalla uusia yhdyssanoja. Toisaalta nimitykset voivat olla sanatasolla hyvin neutraaleja, mutta pejoratiivisuus tai muu affektiivisuus ilmenee niihin liitettyjen määritteiden ja toimintaa luonnehtivien ilmaisujen keinoin.</p> <p>Nimitykset on jaettu tutkielmassa teemoittain viiteen eri kategoriaan, joita ovat uskonnollinen viitekehys, politiikasta juontuvat nimitykset, <i>alarmisti</i> ja <i>denialisti</i> -nimitykset sekä Suomeen ja suomalaisuuteen viittaavat ryhmäkonstruoinnit. Viidennessä ryhmässä tarkastellaan muista kategorioista eroavia ja kertaluontoisempia muodosteita. Läpi tutkielman ilmastonmuutosdiskurssia verrataan myös maahanmuuttokeskustelun retoriikkaan.</p> <p>Tutkielmassa osoitetaan, että ilmastonmuutosdiskurssia sävyttää vahva polarisaatio. Keskustelun osapuolet rakentuvat joko ilmastonmuutostoimien puolustajina, jotka haluavat ehkäistä ilmastonmuutosta, tai vastustajina, jotka epäilevät ja jopa kieltävät koko ilmastonmuutoksen olemassaolon. Ilmastonmuutokseen suhtaudutaankin keskustelussa usein mielipidekysymyksenä. Näkemyksistä myös väitellään. Lisäksi merkittävä havainto on se, että keskustelijat konstruoivat erityisesti vastapuolta, jonka näkökulma eroaa heidän oman sisäryhmänsä mielipiteestä. Esimerkeistä suurimmassa osassa kirjoittajan näkemys ilmastonmuutoksesta tulee ilmi eksplisiittisesti tai implisiittisesti, usein juuri vastapuolen konstruoinnin kautta. Maahanmuuttodiskurssiin verrattuna ilmastonmuutoskeskustelu näyttyy moniäänisempänä, sillä sekä ilmastonmuutostoimien puolustajat että vastustajat ovat tasapuolisemmin äänessä. Lisäksi mielipiteitä yritetään perustella useammin, jopa tieteen keinoin. Jatkotutkimukseksi argumentoinnin tarkastelu sopisikin mainiosti.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords kognitiivinen kielitiede, diskurssintutkimus, nimeäminen, nimitys, ilmastonmuutos, sisäryhmä, ulkoryhmä, suhtautumisen teoria, polarisaatio, affektiivisuus			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne.....	2
1.2 Edeltävää tutkimusta Suomessa.....	2
2 Aineisto	3
2.1 Suomi24-verkkoyhteisö.....	3
2.2 Viestiketjujen kuvaus.....	4
3 Lähtökohtia	9
3.1 Kognitiivinen kielentutkimus ja käsitys merkityksestä.....	9
3.2 Diskurssi ja nimeäminen diskursiivisena toimintana.....	10
3.3 Sisä- ja ulkoryhmä sekä stereotyyppi.....	12
3.4 Sanojen muodostaminen ja analysoitavuus.....	14
3.5 Suhtautumisen teoria.....	14
4 Analyysi: vihreitä, persuja ja ilmastouskovaisia	16
4.1 Uskonnollinen kuvasto.....	17
4.2 Poliittinen puolue ryhmiin jaottelun perusteena – <i>vihreät, vassarit ja persut</i>	27
4.2.1 Puolueiden nimet nimitysten perusteena.....	27
4.2.2 Puolue, seksuaalinen suuntautuminen ja koulutustausta.....	35
4.3 Kieltäjät ja hätyyttelijät – <i>denialistit ja alarmistit</i>	40
4.4 <i>Suomi ja suomalaiset</i> nimityksinä	45
4.4.1 <i>Suomi</i> valtiollisena toimijana ja <i>suomalaiset</i> ryhmänä.....	46
4.4.2 <i>Suomalaiset</i> kahtiajakautuneina ja <i>taviksina</i>	51
4.4.3 Globaali näkökulma.....	56
4.5 Muita nimityksiä – <i>ilmastonatsit ja pelottelijat</i>	60
5 Johtopäätökset ja pohdintaa	67
LÄHTEET	71

1 Johdanto

Ilmastonmuutos on 2000-luvun suurimpia ongelmia, joka puhuttaa laajasti koko maailmassa. Syksyllä 2019 järjestettiin ympäri maailmaa useita ilmastonmuutoksen torjuntaa kannustavia mielenilmauksia sekä joulukuussa Yhdistyneiden kansakuntien Madridin-ilmastokokous, jossa pohdittiin ratkaisuja koko elintilaamme uhkaavaan kriisiin. Muun uutisoinnin ohella myös nuori ruotsalainen ilmastolakkoilija Greta Thunberg sai valtavaa huomiota mediassa toimillaan ja keskustelunavauksillaan ilmastonmuutostietouden lisäämiseksi. Ilmastotoimiensa tiimoilta Thunberg nimettiin sekä Nobelin rauhanpalkinnon ehdokkaaksi että Time-lehden vuoden henkilöksi vuonna 2019.

Ilmastonmuutos puhuttaa myös Suomessa. Päättäjien ja kansalaisten huoli tulevaisuudesta on saanut aikaan *ilmastoahdistuksen*, jonka Kotimaisten kielten keskus valitsikin kuukauden sanaksi lokakuussa 2018. Ilmastoahdistuksella tarkoitetaan pelkoa ja huolta ilmastomme vallitsevasta tilasta, ja se on jo sanatasollakin osoitus aihepiirin puhuttavuudesta. Ilmastoahdistuksen vastapainoksi on myös syntynyt käsite *ilmastonmuutosepäily*. Kielemme kannalta kiinnostavaa onkin se, miten ja millä keinoin ilmastonmuutoksesta puhutaan. Peruskäsitteet, kuten *ilmastonmuutos*, eivät enää riitä.

Sari Pietikäinen esitti jo kaksi vuosikymmentä sitten, että kielen merkitys on kasvanut yhteiskunnassa. Kieltä käytetään päätöksenteon ja politiikan välineenä: se on ikään kuin pääomaa, jota pyritään kontrolloimaan ja ohjaamaan. Kielellä on merkityksellinen asema, ja siitä on tullut poliittinen areena ja tapahtumapaikka. (Pietikäinen 2000: 191.) Voikin pohtia sitä, onko kielen asema yhä korostunut. Nykypäivänä taidamme lukea enemmän kuin puhua, sillä käytämme paljon aikaa ruutujemme äärellä internetiä ja sosiaalista mediaa selaten. Yhä useampi poliittinen debatti käydään sosiaalisessa mediassa, ja internetin maailmassa syntyy huomattava määrä uudenlaista sanastoa. Myös ilmastonmuutoksesta on puhuttu ja puhutaan edelleen median, valtion päättäjien ja opinahjojen lisäksi tavallisen kansan keskuudessa keskustelufoorumeilla, joilla vallitsevat omat luonnonlakinsa. Juuri tavallisen kansan käymä, kirjoitettu keskustelu onkin tämän tutkielman keskiössä.

Ilmastonmuutos on sekä ilmiönä että keskusteluaiheena ajankohtainen, herättävä ja puhuttava, minkä vuoksi lingvististä tutkimusta siihen liittyvästä kielenkäytöstä tarvitaan. Ilmastoteema näyttäytyykin keskustelupalstoilla affektiivisena ja polarisoituneena aihepiirinä: toiset huolestuvat, kun taas toiset nousevat jopa vastarintaan ilmastonmuutoksen ehkäisyyn liittyvien valtiollisten toimien boikotoimiseksi. Ilmastonmuutoksen todenmukaisuutta epäillään

avoimesti. Karkeasti jaettuna keskustelijat ovatkin joko ilmastonmuutoksen epäilijöitä tai ilmastonmuutostoimien puolustajia. Tässä tutkielmassa tarkastelun kohteena ovat sekä keskustelun osapuolien toisilleen konstruoimat nimitykset että muiden ryhmien kategorisointi. Keskustelualustana suosittu Suomi24-sivusto mahdollistaa eri näkemysten tarkastelun.

1.1 Tutkimuskysymykset ja tutkielman rakenne

Tässä syventävien opintojen tutkielmassa tarkastelen internetin Suomi24-keskustelupalstan ilmastonmuutosdiskurssiin osallistuvien toisistaan (sekä muista toimijoista) konstruoimia nimityksiä. Olen jaotellut nimitykset kategorioihin teemoittain, joiden pohjalta nimityksiä muodostetaan. Lisäksi paneudun tutkielmassani myös muuhun ilmastonmuutoskeskustelulle tyypilliseen kielenkäyttöön. Tutkimuskysymykseni ovat:

- Mitä ryhmiä nimetään? Miten ja millaisilla nimityksillä ryhmiä nimetään?
- Miten kirjoittajat suhtautuvat ryhmiin? Miten kirjoittajat positioivat itsensä: osoittavatko kirjoittajat kuuluvansa puolustajien tai epäilijöiden ryhmään?
- Miten ilmastonmuutosdiskurssi yhtenee ja eroaa maahanmuuttodiskurssista?

Tutkielmani etenee seuraavasti: seuraavassa alaluvussa 1.2 esittelen hieman suomalaista tutkimusta ilmastonmuutosdiskurssin saralla. Sen jälkeen, luvussa 2, esittelen Suomi24-verkkoyhteisön sekä aineistoni tarkemmin. Kolmas luku keskittyy teoriapohjaan, jota hyödynnän tutkielmassani. Luvussa 4 analysoin aineistoni ryhmänimityksiä. Viimeisessä, luvussa 5, kokoan yhteen tutkielmani päätulokset ja otan kantaa tulosteni yleistettävyyteen sekä jatkotutkimusmahdollisuuksiin.

1.2 Edeltävää tutkimusta Suomessa

Kielentutkimusta ilmastonmuutosdiskurssiin liittyvästä verkkokeskustelusta ei ole vielä julkaistu, mutta aihetta on tutkittu eri näkökulmista pääosin muilla tieteenaloilla. Maantiedon tieteenalalla on tutkittu Suomen ilmastopoliittisia diskursseja (Sorvali 2015). Sosiologian näkökulmin on taas paneuduttu omassakin tutkimuksessani esille tulevaan ilmastodenialismiin, siis ilmastonmuutoskielteisyyteen, sosiaalisena ilmiönä (Erkamo 2019). Aineistollisesti omaa tutkimusaiheittani lähellä on Helsingin Sanomien verkkolehden keskustelupalstan kommentteista tehty tutkimus, jossa tutkitaan kirjoittajien näkemyksiä ilmasto-oikeudenmukai-

suudesta (Pöllänen 2007). Suomen kielen tutkimusta on tehty toimijarooleista ja roolien välisestä dynamiikasta Vihreän liiton periaateohjelmassa 2006 (Koistinen 2010) sekä toimijarooleista ja semanttisista suhteista Suomen luonnonsuojeluliiton tiedotteissa (Finell 2016). Lisäksi kielitieteellistä tutkimusta on tehty ilmastonmuutokseen liittyvään energian tuotantoon ja sen käyttöön liittyvien sanojen kategorioinnista ja merkityksistä lehtiartikkeleissa (Lindroos 2009). Kuten huomata saattaa, on tutkimus keskittynyt institutionaalisten tahojen tutkimiseen, eikä niinkään arkikeskusteluun.

Innoittajina tutkimukselleni toimivat Emmi Lahden pro gradu -tutkielma vuodelta 2015 sekä väitöskirjatutkimus vuodelta 2019. Pro gradu -tutkielmassaan Lahti perehtyy Suomi24-sivuston maahanmuuttoaiheisiin keskusteluihin ja niissä konstruoituihin ryhmänimityksiin ja toimijarooleihin (2015). Väitöskirjassaan (2019) Lahti tutkii nimitysten rakentumisen lisäksi Suomi24-palstan maahanmuuttokeskustelujen retoriikkaa ja argumentaatiota diskurssianalyysin keinoin. Analyysiluvussani vertailenkin aika ajoin maahanmuutto- ja ilmastonmuutoskeskustelua toisiinsa, sillä niissä on paljon samoja diskursiivisia piirteitä. Molempien aihepiirien osalta keskustelu on hyvin polarisoitunutta ja affektiivisia luonnehdintoja sisältävää.

2 Aineisto

Tutkielmani aineisto koostuu ilmastonmuutosaiheisista verkkokeskusteluista Suomi24-sivustolla. Aineistoksi valitsin kuusi keskusteluketjua, jotka sijoittuvat pääosin elokuuhun ja syyskuuhun 2019. Keskusteluissa on yhteensä 401 viestiä. Syyskuukaudet 2019 olivat otollisia aineiston keruuseen siksi, että etenkin silloin ilmastonmuutoskeskustelu näyttäytyi hyvin vilkkaana niin tiedotusvälineissä kuin kahvipöytäkeskusteluissakin. Seuraavissa alaluvuissa esittelen Suomi24-keskustelupalstan sekä analysoimani keskusteluketjut tarkemmin.

2.1 Suomi24-verkkoyhteisö

Suomi24-keskustelupalsta on suomalainen sosiaalisen median palvelu, jonka tavoitavuus FIAM:n (Finnish Internet Audience Measurement) tilaston mukaan oli noin 2 miljoonaa ihmistä kuukausittain vuonna 2019. Saman tilastontuottajan mukaan Suomi24.fi oli suomalaisten vierailemien sivustojen kymmenen suosituimman joukossa joka kuukausi vuonna 2019

(FIAM.fi). Suuren kävijämäärän ja tavoitavuuden ansiosta keskustelupalsta on otollinen eri diskurssien tutkimiselle. Sivustolla voi keskustella rekisteröitymättä mihin vuorokaudenaikaan tahansa lukuisiin eri aihepiireihin liittyvillä keskustelualueilla. Muilla keskustelupalstoilla keskustelulle voi esiintyä aika- tai rekisteröintirajoituksia: esimerkiksi *Vauva*-aikakauslehden keskustelupalstan kommentointimahdollisuus on auki kaikille vain aamuseitsemästä iltayhteentoista – sen jälkeen viestejä voivat kirjoittaa ainoastaan rekisteröityneet käyttäjät. (vauva.fi/keskustelualueen_saannot). Suomi24-palstalla ei tällaista säännöstä ole, mutta keskusteluketjuja kyllä moderoidaan poistamalla niistä asiattomia viestejä.

Olen kerännyt aineistoni Suomi24-sivuston hakukoneen avulla *ilmasto*-hakusanalla syksyllä 2019. Tarkemman aineiston valinnan tein huhtikuussa 2020. Keskusteluketjuja on kuusi, ja ne on valittu nimitysten monipuolisen esiintymisen sekä viestimäärän perusteella. Halusin vähintään viisi eri keskusteluketjua aineistooni, jotta se olisi tutkielman rajallisuuteen nähden mahdollisimman monipuolinen. Aineistoni keskusteluista vain kaksi on ilmastonmuutokselle tarkoitettulla alueella (Tiede ja teknologia – Ilmastonmuutos). Muut keskustelut on aloitettu muissa keskusteluosioissa. Tästä voikin päätellä sen, miten laajasti aihepiiri puhuttaa – ilmastonmuutos ei ole vain pienen harrastelijapiirin keskustelunaihe, vaan se koskettaa kaikkia.

2.2 Viestiketjujen kuvaus

Olen koodannut aineistoni kuusi keskusteluketjua lyhenteillä K1, K2, K3, K4, K5 ja K6 ja numeroinut ketjujen viestit sen mukaan, missä järjestyksessä ne esiintyvät analyysissäni esimerkkeinä. Analyysiosiossa yksittäisten viestien lopussa on myös tieto siitä, mistä keskustelusta vastaus on peräisin. En kokenut tarpeelliseksi merkitä viestien esiintymisjärjestystä keskustelukohtaisesti: esitän kyllä toisiinsa vahvasti nivoutuvat viestit peräkkäin, jos niissä esiintyy selkeä suhde. Aineistoni 401 viestistä nostan analyysiin 93 esimerkkiä, jotka heijastelevat ilmastonmuutosdiskurssin trendejä. Seuraavaksi esittelen keskusteluketjujen otsikot, avausviestit ja lyhyesti keskustelun pääjuonteet.

Lähes jokaisessa keskusteluketjussa käsitellään ilmastonmuutoksen todenmukaisuutta, sen torjuntatoimia ja näihin osa-alueisiin suhtautumista tavalla tai toisella. Ilmastonmuutoksen todenperäisyyteen luottavat ja ehkäisytoimia puolustavat, sekä ilmiöön uskomattomat epäilijät, nimeävät (ja nimittelevät) toisiaan monin eri nimityksin. Ilmastonmuutostoimien puolustajia nimetään muun muassa *ilmastouskovaisiksi* ja *vihreiksi*, vastustajia ja epäilijöitä taas *denialisteiksi* ja *persuiksi*. Näihin nimityksiin myös liitetään toistuvasti muita ominaisuuksia,

joita ovat esimerkiksi sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen ja koulutustaso. Lisäksi keskustelijoita puhuttavat ilmastonmuutokseen liittyvät toimet sekä se, millainen rooli Suomella ja suomalaisilla ilmastonmuutoksen aiheuttamisessa ja torjunnassa on. Kaikenlainen sosiaalinen kategorisaatio meihin, teihin ja heihin on tutkielmani diskurssille tyypillistä.

Keskusteluketjujen otsikot ovat seuraavanlaiset:

K1) Puolet suomalaisista ei usko ilmastonmuutoskulttiin

K2) Koska ilmastouskovaiset perustavat oman kirkon?

K3) Ilmastonmuutoksen torjunta toimii !!!

K4) Ilmasto vouhotus

K5) Petteri Taalas tyrmää ilmastohysterian

K6) Onko täällä niitä ilmastofundalisteja?

K1) Puolet suomalaisista ei usko ilmastonmuutoskulttiin (25.9.2019, 131 viestiä, alueella Yhteiskunta – Maailman menoa)

Hesarin kyselystä käy ilmi, että puolet suomalaisista ei usko ilmastonmuutoshöpinään. Tämä on merkittävä uutinen ja osoittaa sen, että puolet suomalaista osaa ajatella omilla aivoillaan siitakin riippumatta, että valtamedia Ylen johdolla suoltaa VALTAVASTI tätä ilmastonmuutoshöpinää JOKA IKINEN PÄIVÄ. Vähiten ilmastonmuutosvalheisiin uskovat persujen, kepun ja kokoomuksen äänestäjät.

Keskustelunavausviestissä esiintyy useita ilmastonmuutosdiskurssin ominaisimpia piirteitä, joita ovat muiden muassa ilmastonmuutoksen todenmukaisuuden arviointi ja poliittisten tahojen tuominen keskusteluun. Jatkokeskustelussa kiistellään tieteestä ja uskomuksista sekä poliittisista kannoista. Painopiste on keskusteluketjun aiheessa: kyselytutkimuksessa, johon vastanneista puolet ilmaisivat ilmastonmuutosta liioiteltavan. Viestikentällä väitellään siitä, kumpi puolisko on oikeassa, kumpi ei, ja millaisia nämä ryhmät ominaisuuksiltaan ovat. Lisäksi puhutaan johdannossa mainitsemastani Greta Thunbergistä, Suomesta toimijana sekä uutisvälineiden motiiveista. Keskustelussa esiintyvät lähes kaikki ne ilmastodiskurssin piirteet, joita käsittelen tutkielmassani.

K2) Koska ilmastouskovaiset perustavat oman kirkon? (30.8.2019, 37 viestiä, alueella Uskonnot ja uskomukset – Kristinusko – Luterilaisuus)

sinnehän tulisi tietenkin Gretan kuva alttarin yläpuolelle?

Nimenomaan viherpunaista on tullut ilmastouskovaisia jotka luulee, että Suomi voi pelastaa maailman. Mutta ei auta vaikka lakkaisimme hengittämistä.

Keskustelu alkaa provosoivalla viestillä ilmastomuutoksen vastustustoimien puolustajien ryhmästä, siis aloittajan konstruoimana *ilmastouskovaisista*. Lisäksi täsmennetään, mihin *ilmastouskovaiset* sijoittuvat poliittisella kentällä. Kolmanneksi erotetaan vielä Suomi omaksi ryhmäkseen, mikä ohjaakin jatkokeskustelua. Jatkoviesteissä keskustellaan Suomen osuudesta ilmastomuutokseen verraten Afrikkaan ja Aasiaan, ja väitellään poliittisten ryhmittymien nimityksiä hyödyntäen.

K3) Ilmastomuutoksen torjunta toimii !!! (31.8.2019, 130 viestiä, alueella Tiede – Tiede ja teknologia – Ilmastomuutos)

Siellä se hurrikaani etenee kohti Floridaa. ja vetää kitaansa lämmintä ilmaa Afrikan rannikolta asti. Jokohan Siellä Amerikkalaiset tänään taas lentää hurrikaaniin sisään. Onkohan taas Suomalaistutkija mukana. Muutaman kerran yksi nainen on päässyt mukaan.

Hurrikaania voi seurata Sääasema Vilppulan tuulikartalta, Tällä hetkellä kovin tuuli on 32 m /s. Eilisestä on voimistunut jonkin verran ja voimistuu edelleen. Sen kartan avulla ratkaisin arvoituksen, jota maailman ilmastotiede ei ole pystynyt ratkaisemaan.

Siihen tarvittiin nimenomaan sitä ammatitietoa, joka minulla oli ammattieni takia. Tarvittiin myös hiukan tietoa purjelennosta ja kuumailmapalloista. Loppu olikin sitten vaan luovaa ajattelua. Jokohan ne Amerikkalaiset alkaa päästä samaan.

Luovuus käsitettä käytetään yleensä puhuttaessa taiteista, mutta teknisellä puolella sitä luovuutta vasta tarvitaan. Hitsaria pilkataan kun ei edes ymmärretä mitä hitsaus on. Hitsaus on TIETEELLINEN MENETELMÄ, jolla liitetään yhteen metalleja.

Aivan kaikki hitsauksessa on TIEDETTÄ. Aivan kaikki metallipuolella on TIEDETTÄ. Siellä täytyy tietää ja myös ymmärtää tiedettä. Kaasujen käyttö on nimenomaan tiedettä. Kaikki metallissa perustuu tieteelle.

Luuleeko joku, että se perustuu uskonnolle ja uskomuksille. Ilmastotiede perustuu teoreettisille uskomuksille, Sen takia ilmastotiede ei ole pystynyt selittämään hurrikaaneja. Metalliteollisuus taas perustuu tieteellisiin tutkimuksiin, ja niiden tuloksiin.

Miksihän sairaanhoitajilla on hyvin usein aviomiehenä CNC koneistaja. Molemmissa ammateissa tarvitaan samanlaisia ominaisuuksia. Vastakohtat ei todellakaan täydennä toisiaan. Vastakohtat riitelee.

Meillä ei olisi edes happea hengitettäväksi jos ilmastotieteen väittämät pitäisi paikkansa. Happea ja typpeä voi hengittää vain jos niissä on riittävästi lämpöä sitoutuneena eli absorboituneena.-
Tämän verran minä tajusin jo koulupoikana. Olen ollut aivan ihmeissäni, miksi sitä ei joku muut tajua. Onko ne psykoosissa, vai onko ne korkeasti koulutetutkin aivan tyhmiä.

Syy lienee se, että ilmastotieteen teoriiat kokonaisuutena ei koskaan uutisoida. Täytyy nähdä hiukan vaivaa kaivaakseen esille kaikki ne perusteet, joihin mallinnukset perustuu.

Minä sain ne perusteet myös ilmatieteen laitokselta. En siis ollut netin varassa siinäkään asiassa. Ensimmäisen kerran luin ne 1960 luvulla. Samat ne on edelleen ilmastotieteessä.

Myös kolmas viestiketju on provosoivasti otsikoitu, ja sanomaa korostetaan huutomerkkejä käyttämällä. Aloitusviesti on polveileva monologi, ja sen jälkeen mitä ilmeisimmin sama aloittaja jatkaa omaa keskusteluaan niin ikään pitkällä yksinpuhelulla. Jatkokeskustelussa kiistellään tieteen teorioista, asetetaan vastakkain uskonto ja tiede sekä jaotellaan ryhmiä ilmastonmuutokseen puolustajiin ja sitä epäileviin. Aloitusviesti ei siis itsenäisenä yksikkönä ole tutkimusaiheeni kannalta erityisen mielenkiintoinen, mutta siinäkin esiintyy runsaasti ilmastonmuutosdiskurssille ominaisia piirteitä: uskonnon ja tieteen vastakkainasettelua sekä muiden ryhmien nimeämistä ja vähättelyä. Viestiketjussa käytetään ryhmänimityksiä *denialistit* ja *alarmistit*, minkä takia se on aineistooni mielenkiintoinen lisä.

K4) Ilmasto vouhotus (23.9.2019, 26 viestiä, alueella Suhteet – Sinkut)

Koko ilmastovouhotus näyttää olevan akateemisten vihertävien hinttareiden täsmäase käydä autoilevan tuottavaa työtä tekevän lihaasyövän heteromiehen lompakon kimppuun.

Neljäs keskusteluketju käsittelee provosoivalla aloituksellaan vastakkainasettelua *akateemisten vihertävien hinttareiden ja tuottavaa työtä tekevien lihaasyövien heteromiesten* välillä. Jatkokeskustelussa käsitellään ilmastonmuutoksen puolustajia ja sen todenmukaisuutta epäileviä, ja keskustelua käydään sekä puolustajien että vastustajien puolelta. Otsikko lienee harkittu valinta: keskustelu on nimetty kreatiivisella uudisyhdyssanalla *ilmastovouhotukseksi*, jolla aloittaja tuo ilmi kantansa siitä, että ilmastonmuutokseen liittyy paljon ehkä liiallistakin polemiikkia. Jatkokeskustelussa kiistellään poliittisten puolueiden sekä sosiaalisen aseman vaikutuksesta siihen, miten ilmastonmuutokseen suhtaudutaan.

K5) Petteri Taalas tyrmää ilmastohysterian (6.9.2019, 22 viestiä, alueella Tiede – Tiede ja teknologia – Ilmastonmuutos)

Johtava ilmastoasiantuntijakin Suomessa tyrmää ilmastohysterikkojen ajatukset ja teot.

”ihmiskunta tuhoutuu 2050-luvulla”

”lihansynti kiellettävä”

”autoilu kiellettävä”

”matkustelu kiellettävä”

”Lasten teko lopetettava” (Linkki uutiseen MSN-sivustolla)

Viidennen keskusteluketjun aloitusviesti sisältää poimintoja uutisesta, joka on julkaistu uutisvälineiden julkaisuja kokoavalla MSN.com-sivustolla. Petteri Taalas on suomalainen Maailman ilmatieteen järjestön WMO:n pääsihteeri ja meteorologi, joka aloittajan sanoin *johtavana ilmastoasiantuntijana* tyrmää *ilmastohysteerikkojen* ajatukset ja teot. Aloitusviestissä siis jaotellaan jälleen ilmastonmuutoskeskustelijoita ryhmiin, ja kyseinen retoriikka jatkuu läpi keskusteluketjun.

K6) Onko täällä niitä ilmastofundalisteja? (27.9.2019, 55 viestiä, alueella Uskonnot ja uskomukset – Kristinusko – Luterilaisuus)

Ilmastouskovaisia voi siis sanoa ilmastofundalisteiksi, heidän vakaumuksensa on ehdoton.

Gretaa ei saisi arvostella. Kritiikki koetaan uhkaksi ja sille paketoidaan valmiita tulkintoja, jotta ei tarvitsisi keskustella asiasta. Kritiikille on valmiita nimiä masinoinnista denialistien vastainformaatioon tai ”setämiesten ulinaan”. Mutta näyttää siltä että jopa Ranskan pressa Macron on nyt närkästynyt Gretan vihasista puheista.

Keskustelun aloittaja viittaa otsikossaan *ilmastofundalisteihin*, jolla jatkokeskustelun perusteella tarkoitetaan fundamentalisteja. Lisäksi aloitusviestissä esiintyvät nimitykset *ilmastouskovainen*, *denialisti* ja *setämies*. Jatkokeskustelussa puhutaan myös *ilmastonatseista* sekä nimitetään ryhmiä poliittisten ryhmittymien mukaan. Keskustelu on hyvin väittelynomaista, eikä siinä edetä lopputuloksiin.

Jokaisen kuuden keskusteluketjun aloitukset ovat siis enemmän tai vähemmän ilmastonmuutoksen kyseenalaistajien kynästä, joskin K3 ottaa kantaa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Niiden otsikot ja aloitusviestit ovat provosoivia, ja jo aloitusviesteissä sisä- ja ulkoryhmiä kategorisoidaan ja nimetään. Suurin osa viesteistä on anonyymeja, mutta jos viesti on kirjoitettu nimimerkin takaa, on se analyysissäni kirjoitettu näkyväksi esimerkkiaviestin edelle. Olen lyhentänyt osaa esimerkeistä, ja edellä tai jäljessä olevan viestiaineuksen poiston olen merkinnyt näkyviin [--]-merkillä. Käytän analyysissäni myöhemmin ilmastonmuutosta totena pitävistä ja sen ehkäisytoimia kannattavista lyhyiden vuoksi myös nimitystä puolustajat – ilmastonmuutoksen epäilijöitä ja sen toimia vastustavia kutsun epäilijöiksi.

3 Lähtökohtia

Syventävien opintojen tutkielmani analyysin teoriatausta pohjautuu kognitiiviseen kielioppiin ja diskurssitutkimukseen. Määrittelen ensin kognitiivisen kielentutkimuksen perinnettä lyhyesti ja esittelen siihen liittyviä, työlleni olennaisia käsitteitä. Sen jälkeen käsittelen diskurssianalyysia. Kolmas tärkeä käsite työssäni on ryhmä, ja vielä tarkemmin sisä- ja ulkoryhmä, joiden perusteella ryhmiä nimetään. Hyödynnän myös suhtautumisen teoriaa analyysini tukena. Lisäksi huomionsa saavat nimitysten muodostamisen keinot sekä niiden analysoitavuus ja pääteltävissä olevat motiivit niiden taustalla. Koska tutkielmani liikkuu nimenomaisesti sanatasolla, käytän analyysissäni runsaasti *Kielitoimiston sanakirjan* (myöhemmin KS) verkkoversiota ja siellä olevia määritelmiä.

3.1 Kognitiivinen kielentutkimus ja käsitys merkityksestä

Kognitiivisen kielentutkimuksen perinteessä, kuten omassa tutkielmassanikin, tutkimus perustuu aitojen kielenkäyttöaineistojen analyysiin. Keskeistä on se, ettei kielen rakennetta voi erottaa merkityksestä. Myöskään maailmantietoa, kielenkäyttäjän yksilöllistä merkitystaustaa, ei voi erottaa merkityksestä, eikä se ole erotettavissa myöskään kielenkäyttäjästä tai kielenkäyttökulttuurista. Kognitiivinen kielitiede tarkastelee kolmea aluetta yhdessä: kielen rakennetta suhteessa merkitykseen, mielen prosesseihin ja kulttuuriin. (Haddington & Sivonen 2010: 10.) Esimerkiksi sanoja ei siis ymmärretä säiliöksi, jonka sisällä olisi merkitys ja joka siirrettäisi sellaisenaan suoraan vastaanottajalle, vaan tuoreiden syötösten myötä yksilön tietovarasto (maailmantieto) muokkaantuu (Leino 1993: 22). Tutkielmassani tarkastelenkin kielen rakennetta ja sosiokulttuurista ympäristöä ryhmien kategoriointien merkitysten taustalla.

Merkitys rakentuu siis sekä subjektiivisesti että intersubjektiivisesti: maailmantieto on yksilöllinen, mutta vuorovaikutus mahdollistaa sen, että merkitys on jaettava, jolloin kielentutkimuksen avulla näitä merkityksiä voi kuvata (Onikki-Rantajääskö 2010: 47–48). Lisäksi ilman vuorovaikutusta ja sosiaalista kontekstia kieltä ei olisi olemassa: kieli muovaa ja rakentaa sosiaalista systeemiä ja toisinpäin. Kieli on oleellinen osa kutakin tilannetta, jossa sitä käytetään. (Luukka 2000: 140.) Kognitiiviseen lingvistiikkaan kuuluu myös tarkastella merkitysten keskinäisiä suhteita ja sitä, millaisia konventionaalisia mielikuvia ne edustavat ja millä tavoin niitä voi eritellä (Leino 1993: 23). Mielikuvia muodostetaan – ja vahvistetaan –

aineistossani erityisesti kreatiivisilla uudissanayhdistelmillä ja myös nimityksiin liitetyillä attribuuteilla tai muilla luonnehtivilla ilmauksilla.

Tutkielmalleni olennaisia käsitteitä ovat kategoria ja prototyyppi. Ihminen rakentaa maailmaa jakamalla sitä kategorioihin. Kognitiivisten prosessien avulla ympäröivästä todellisuudesta kerätään jatkuvasti tietoa, ja tämä tieto jaotellaan kategorioihin niin, että samanlaiset asiat kuuluvat samaan lokeroon. Kategorian prototyyppi, tyypillisin jäsen, muodostaa kategorian ytimen. Kategorioiden rajat eivät kuitenkaan ole tarkkoja. Prototyypit toimivat apuvälineenä kategorioinnissa ja maailmantiedon luokittelussa, sillä ne antavat tietoa ryhmän tyypillisimmistä ominaisuuksista. (Onikki-Rantajääskö 2010: 63.) Kuten muidenkin ärsykkeiden, myös sosiaalisten ryhmien erottelu kategorisaation keinoin on mielen keskeinen kognitiivinen prosessi (Pälli 2003: 39).

Jotkin kategorian merkityksen ulottuvuudet ovat merkitykselle kriittisempiä kuin toiset. Se, että voi olla merkitykseltään koira, sisältää myös sen, että koira on eläin. Lisäksi on olemassa ominaisuuksia, jotka eivät ole luokittelun kannalta kriittisiä, mutta jotka ovat odotettuja, kuten koiran kyky haukkua. Toisaalta haukkumisen osaamattomuus ei kuitenkaan sulje koira pois koiran kategoriasta. Prototyyppinen kuppi taas länsimaisessa yhteiskunnassa on kahvallinen, posliininen ja juomiseen tarkoitettu, mutta kuppi voi silti olla kuppi, vaikka se olisi esimerkiksi muovia tai kahvaton. (Taylor 1995: 36, 42.) Kategorioita voikin tutkia monesta eri näkökulmasta. Tärkeää on miettiä sitä, mistä prototyypit tulevat. (Mts. 37, 52.) Läpi tutkielman onkin syytä pohtia sitä, onko nimityksistä luettavissa jokin prototyyppinen ilmastonmuutostoimia puolustavan – tai epäilevän – henkilön tai ryhmän määritelmä – ja jos on, mistä käsitys syntyy? Prototyyppisyyden lisäksi on ihmisryhmien kategorioinnin kohdalla kyse tietysti myös stereotyyppistä, jota käsittelemän myöhemmin teorialuvussa 3.3.

3.2 Diskurssi ja nimeäminen diskursiivisena toimintana

Tutkielmani sijoittuu diskurssintutkimuksen piiriin. Diskurssintutkimuksen keskeinen perusajatus on, että kielenkäyttö on aina sekä kielellistä että sosiaalista toimintaa. Kieli ei järjestäydy pelkästään kieliopin luonnollisten normien mukaisesti, vaan myös diskursiivisten ja sosiaalisten normien ja arvojen mukaan. Lisäksi kieli uudistuu koko ajan: näin ymmärrettynä kieli on monitasoinen ja joustava resurssi. Kieltä tutkimalla opitaan sitä ympäröivästä yhteiskunnasta ja kulttuurista ajallisessa kontekstissään. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 13–14.) Tämänkin tutkielman aineistossa viitataan tuon tuosta vuosina 2019 ja 2020 vaikuttaneisiin

ilmiöihin, kuten Greta Thunbergiin ja ajankohtaisiin uutisiin, jotka luonnollisesti herättävät (ja ohjaavat) keskustelua.

Diskurssintutkimuksessa tutkittava aineisto on aito ja rajallinen, eikä siinä pyritä tyhjentävään analyysiin tai ilmiön lopulliseen selitykseen – jokainen tilanne on kompleksisempi, kuin aineiston kautta voidaan tavoittaa (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 157). Diskurssintutkijan tehtävänä on tutkia sosiaalisen kanssakäymisen lingvististä muotoa diskurssina, eli yhdistää muodon analyysi tutkimuksen kohteena olevien sosiaalisten käytänteiden tarkasteluun (Pälli 2003: 23). Diskurssintutkimuksessa tärkeää on tilannekonteksti, joka ymmärretään kielenkäytön mikrotasoksi – makrotasolla taas viitataan laajempaan sosiokulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Diskurssit rakentavat ideologioita ja luovat valikoidun kuvan maailmasta. (Mts. 33–34, 53, 59.) Tutkielmassani valikointi näyttäytyy siten, että nimitysten valinnalla ja affektisuudella kuvaillaan muita mahdollisimman mieleenpainuvalla tavalla, ja näin ollen tällainenkin kielenkäyttö pyrkii vallankäyttöön.

Diskurssien voima on siis niiden kyvyssä kuvata maailmaa: ne voivat nimetä ja hierarkisoida, nostaa esiin tai jättää sivuun maailman ilmiöitä ja ihmisiä. Kieli representoi ympäristöä, ja representaatiolla tarkoitetaan merkityksen tuottamista kielen avulla; se on maailman, tapahtumien, kokemusten ja ajatusten esittämistä tietyin merkityksin väritetyillä kielellisillä valinnoilla. Representaatio saa merkityksensä suhteessa kontekstiin ja aiempiin representaatioihin. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 57.) Representoinnin lisäksi voidaan puhua konstruoinnista. Tavot voidaan erottaa toisistaan ryhmien kategorisoinnissa siten, että representaatio kuvaa jotakin yhteiskunnallisesti tunnettua kategoriaa, kuten kansalaisuutta, joka on jo ikään kuin valmis ryhmä. Samanlainen kategoria on esimerkiksi *miehet*. Koska kategoria on jo tuttu ja yhteiskunnallisesti sovinnainen, yleisesti puheessa käytetty, jää konstruointi läpinäkymättömäksi. Sen sijaan läpinäkyvä konstruointi on sellaista, jolla luodaan ja uusinnetaan kategorioita. (Pälli 2003: 137.)

Tyypillinen tapa tutkia representaatiota mikrotasolla on tarkastella sitä, miten maailman ilmiöitä, asioita, tapahtumia, toimintoja ja ihmisiä nimetään ja kuvataan. Nimeämisen osana voidaan erotella myös luokittelu tai kategorisointi, joka ilmentää yhtä kielen perustehtävää: luokittelemme esimerkiksi ihmisiä ryhmiin ja erilaisiin hierarkioihin, ja annamme näille luokille sitten nimiä, kuten *duunari*, *maajussi* tai *korkeakoulutettu*. Luokittelut ovat tietoisien valinnan tulosta ja riippuvat kielenkäyttäjän omasta näkökulmasta. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 76.) Tätä tietoista valintaa on syytä myös analysoida kielenkäytön avulla. Tietoisien valinnan lisäksi ideologinen me ja muut -polarisaatio rakentuu usein luonnollistumisen kautta,

tiedostamattomien kielellisten valintojen varaan. Silloin tavalliset ja toistuvat tavat muuttuvat luonnollisiksi, eikä niihin tai niiden hahmottamaan näkökulmaan kiinnitä tietoista huomiota. Luonnollistamisella taas tarkoitetaan tietoista merkitysten tuottamista, ja erityisesti vaikuttamaan pyrkivässä kielenkäytössä on intentio luonnollistaa kielellisiä merkityksiä ja valintoja. (Heikkinen 2015, kotus.fi.)

Nimeämisen lisäksi keskeistä on kuvaaminen: se, millaisia sanoja, lausekkeita, lauseita ja metaforia ryhmien kuvailussa ja määrittelyssä käytetään. Niillä voidaan rakentaa eri tavoin värittyneitä nimityksiä, mutta myös pyrkiä ohjaamaan lukijoita jäsentämään maailmaa tietyllä tavalla. Nimitykset voivat olla loukkaavia, alistavia tai vääristäviä mikro- ja makrotasolla. Toisaalta nimeämisen käytänteitä voidaan myös käyttää käänteisesti ja näin nostaa vaihtoehtoisia näkökulmia esiin. (Mäntynen & Pietikäinen 2009: 72.) Pyrkimyksestä muuttaa vakiintuneen ilmauksen merkitys käänteiseksi puhutaan esimerkiksi käsitteenvaltauksena (Lehtola 2015: 97–98).

Kun ihmisiä nimetään ryhmiin, ryhmän konstruointi tuottaa myös ryhmän ulkopuolisuutta ja siten ryhmään kuulumattomuus on diskursiivista toiseuden tuottamista (Pälli 2003: 134). Näin ollen kategoriat näyttäytyvät aineistossani suhteessa toisiinsa. Ryhmiä nimetessä korostetaan ja väheksytään, luokitellaan ja hierarkisoidaan, ja tuodaan ilmi joko eksplisiittisesti tai implisiittisesti, mikä ja millainen on kirjoittajan oma ryhmä, vaikka usein nimeämisen kohteena on nimenomaan vastapuoli.

3.3 Sisä- ja ulkoryhmä sekä stereotyyppi

Sosiologiassa ja sosiaalipsykologisessa kirjallisuudessa ryhmän olemassaolon kriteereinä mainitaan esimerkiksi yhteiset normit, tavoitteet, yhteenkuuluvuuden tunne, yli kahden henkilön koko tai ryhmän jäsenten vuorovaikutus. Laajimmalle ulottuva kriteeri on kognitiivinen: yksilön oma käsitteistys ryhmän jäsenyydestä määrittää ryhmän. Ryhmä on kielellinen teko ja ryhmäominaisuudet merkityksellistetään kielellisesti – ryhmä on diskurssin kannalta myös tulkinta. (Pälli 2003: 34–35.) Suomi24-keskustelupalstan kaltaisessa anonyymissa internetmaailmassa sosiaalipsykologian ryhmäkriteerejä on hankala nähdä tarkoituksenmukaisina, jolloin kognitiivinen kriteeri tuntuu luonnolliselta: sekä yksilön oma tulkinta ryhmästä että se, miten oma ja toisten positio keskustelussa osoitetaan, määrittävät ryhmän.

Ihmisiä luokitellaan ryhmiin ja yhteisöihin, kategorioihin, siis kielellisillä valinnoilla, kuten totesin jo aiemmin. Ryhmä onkin yksinkertaistetusti olemassa silloin, kun joukko

yksilöitä voidaan tuottaa kielessä ryhmänä. Ryhmä voidaan tuottaa joko ryhmän jäsenten tai ulkopuolisten kielentämänä kategoriana. Kategoriat ovat mielivaltaisia, ja kielenkäyttäjät luovat niitä erilaisen kriteeristön perusteella. Yksilö käyttää kategorisaatiota diskursiivisesti hyväkseen luokitellessaan ryhmien ominaisuuksia ja jäseniä lokeroihin. (Pälli 2003: 13–14, 43.) Kategoriointi voi nojata ääripäihin, kuten valkoihoinen ja mustaihoinen, joiden välillä tosielämässä on moniasteinen jatkumo (Liebkind 1988: 76).

Luokitellessa ihmisiä ryhmiin liittyy niihin yleisesti joko myönteinen tai kielteinen arvolataus. Ryhmänimitykset herättävät siis mielikuvan, jota kunkin yksilön arvot värittävät. (Liebkind 1988: 77.) Saman ryhmän jäseniä ei yleensä yksilöidä, vaan ryhmän jäsenten oletetaan olevan keskenään samankaltaisia myös muine ominaisuuksineen. Tätä kutsutaan stereotyyppiaksi, joka ilmenee esimerkiksi siinä, että saman sosiaalisen identiteetin saavat henkilöt näyttävät homogeenisinä muutenkin kuin vain sosiaalisen identiteetin perusteella. (Mts. 74, 76.) Kun ryhmiä käsitellään homogeenisinä, on se yleistämistä eli geneeristämistä.

Työlleni olennaiset käsitteet sisäryhmä ja ulkoryhmä liittyvät sosiaalisen kategorisaation yksilöön ja kognitioon. Yksilöllä on ryhmiä, joihin hän samastuu (sisäryhmät) ja ryhmiä, joihin hän ei itse kuulu tai koe kuuluvansa (ulkoryhmät). Sisä- ja ulkoryhmien vertailu synnyttää polaarisuuden kategorisaation *me* ja *he*. (Pälli 2003: 59–60.) Lingvistiseltä kannalta sisäryhmän olemassaolo perustuu siihen, että kielellisesti voidaan tuottaa monikollinen kokonaisuus, jossa on mukana merkitys 'minä asianosaisena'. Ulkoryhmä taas muodostuu homogeeniseksi ryhmäksi, jonka toimet ovat erilaisia ja omaan ryhmään verraten huonompia. Kategorioidessa ulkoryhmää se nähdään usein yhtenäisenä toimijana tai syyllisenä. (Mts. 101, 139, 134.) Oma sisäryhmä, ulkoisen maailman *meitä* (aineistossani esimerkiksi ryhmä *suomalaiset* luvussa 4.4) voidaan joskus käsitellä myös ulkoryhmänä, *heinä*, jos halutaan irtisanoutua jostakin siihen liitetystä piirteestä tai tavasta (mts. 126).

Tulkintojen teossa tärkeässä asemassa on jo useaan otteeseen mainittu sosiokulttuurinen konteksti. Tavot muodostaa ryhmiä ja ryhmäsuhteita saavat kulttuurisia tulkintoja kielenkäyttötilanteessa, jossa sosiaalista ryhmää rakennetaan, niihin kuulumista korostetaan tai niistä irtaudutaan. Kulttuuriset tulkinnat ohjaavat sitä, mitkä nimitykset koetaan esimerkiksi diskriminoiviksi tai korrekteiksi. (Pälli 2003: 59–60.) Esimerkiksi *ilmastonatsi*-nimitys näyttää selvästi pejoratiivisena, sillä tulkitsimme sen niin historian kautta. Hyödynnän tutkielmassani tiuhaan ulkoryhmän ja sisäryhmän käsitteitä ja analysoin sitä, miten aineistoni viestien kirjoittajat ryhmiä konstruoivat ja miten he itse suhteutuvat niihin.

3.4 Sanojen muodostaminen ja analysoitavuus

Suomen kielessä sanoja voidaan muodostaa muun muassa johtamalla ja yhdistämällä. Yhdyssanoja muodostetaan niin, että sanayksiköitä liitetään toisiinsa. Yhdistämisen tulossana, yhdyssana, on rakenteellinen kokonaisuus, joka koostuu kahdesta tai useammasta sanasta mutta on kielen yksikkönä yksi sana (esimerkiksi *ilmastouskovainen*). Yhdistäminen voi myös limittyä toisen muodostuskeinon eli johtamisen kanssa siten, että yhdyssanoista voidaan muodostaa johdoksia (kuten omassa aineistossani *ilmastouskovainen – ilmastouskovaisuus*). Yhdyssanoissa on niin vakiintuneita kuin tilapäisiäkin muodosteita. (Koivisto 2013: 324–325.) Tutkielmani aineistossa esiintyy eritoten mielenkiintoisia tilapäismuodosteita, joista olenkin käsitellyt lyhyesti jo kahta.

Sanojen analysoitavuus vaihtelee: kyseessä on havaintojen tekeminen siitä, miten käsite ymmärretään ja siitä, mikä osa yhdyssanassa on kenties kohosteisempi osa ilmausta ja mikä ei. Esimerkiksi *ilmastouskovainen*-yhdyssanan yhdyssosat ovat *ilmasto* ja *uskovainen*, ja kohosteiseksi ja semanttisesti hallitsevaan asemaan nousee *uskovainen*. Toisaalta yhdyssanojen analysoitavuus riippuu aina tulkitsijasta: toinen tulkitsija voi tulkita tietyn osan komponentin kohosteisemmaksi kuin toinen. Myös kokonaismerkityksen luonnehdinta vaihtelee kielenkäyttäjän mukaan. (Leino 1993: 167.) Eri kielenkäyttäjät eivät myöskään välttämättä hahmota ilmauksia yhtä analysoituviksi: kaikki ilmauksen osana olevat morfeemit eivät välttämättä näyttäyty merkityksellisinä yksikköinä, kuten esimerkiksi *ilmasto*-johdoksessa merkitystä rakentava lekseemi *ilma*. *Uskovainen*-nimitys itsessään ei varmastikaan kaikille näyttäyty pejoratiivisena, mutta *ilmastouskovainen* kyllä, koska se ei ainakaan aineistoni perusteella esiinny neutraalissa ympäristössä. Kuten todettua, on jokaisen yksilön maailmantieto sekä sosiokulttuurinen ympäristö vahvassa roolissa merkitysten konstruoinnissa. Lisäksi konteksti ohjaa aina tulkintaa: jokin käsite voi saada uusia merkityksiä, kun se esiintyy tietynlaisessa kontekstissa toistuvasti.

3.5 Suhtautumisen teoria

Hyödynnän analyysini taustalla myös suhtautumisen teoriaa. J. R. Martinin ja P. R. R. Whiten kehittämän teorian lähtökohtana on, että kaikkea kielenkäyttöä voi pitää jollakin tapaa asenteellisena (Martin & White 2005: 92). Suhtautumisen teoriassa eritellään tapoja ja kielellisiä resursseja, joilla kirjoittaja osoittaa asennoitumisensa muun muassa tapahtumaa, asiaintilaa, henkilöä tai keskustelukumppaneitaan kohtaan. Keskiössä on siis se, miten

kirjoittaja ilmaisee kielellisesti sen, onko hän samaa mieltä, eri mieltä, neutraalia mieltä tai kenties vielä tietämätön asenteestaan. (Martin & White 2005: 92–93; Mikkonen 2010: 40, 67.)

Suhtautumisen ilmaisemisen systeemit jakautuvat kolmeen osa-alueeseen, jotka lomittuvat toistensa kanssa. Systeemit on nimetty sitoutumisen, asennoitumisen ja asteittaisuuden systeemeiksi. Sitoutumisen systeemissä tarkastellaan dialogisuuden ja intertekstuaalisuuden tapoja, joilla kirjoittaja osoittaa tekstissä kuuluvat äänet ja sitä, miten hän suhtautuu ja sitoutuu näihin ääniin. Sitoutuminen jakautuu dialogiseen supistamiseen ja dialogiseen laajentamiseen. Dialogiseen supistamiseen kuuluvat irtisanoutuminen (esim. kiistäminen, vastakohtan esittäminen) ja oman kannan osoittaminen (yhtä mieltä oleminen, kannattaminen), dialogisessa laajentamisessa taas annetaan tilaa muille äänille, ja siihen kuuluvat harkitseminen (osoitus, että useat tulkinnat ovat mahdollisia) ja lähdeviitteet. (Martin & White: 154; Lahti 2019: 50; Mikkonen 2010: 68.)

Asennoitumisen systeemi perehtyy siihen, miten positiivisia ja negatiivisia tunteita ilmaistaan keskustelun osallistujia ja prosesseja kohtaan. Sen alasysteemejä ovat tunteiden (affektiivisuuden) ilmaiseminen, asia-arvottaminen ja inhimillisen toiminnan arvottaminen. Tunteiden ilmaisemisen systeemi tarkastelee sitä, miten ja millaisilla affektiivisilla ilmauksilla positiivisia ja negatiivisia tunteita osoitetaan. Asia-arvottaminen perehtyy keinoihin, joilla osoitetaan, onko jokin asia arvokas vai ei. Inhimillisen toiminnan arvottaminen jaetaan sosiaaliseen arvonantoon, johon sisältyy normaaliuden, määrätietoisuuden ja kyvykkyyden arviointi sekä sosiaaliseen hyväksyntään, johon sisältyy uskottavuuden ja asiallisuuden arviointi. (Martin & White 52–53; Lahti 2019: 51; Mikkonen 2010: 72.) Sosiaaliseen arvonantoon sisältyvä kyvykkyyden arviointi ja sosiaalisen hyväksynnän uskottavuuden arviointi korostuvat aineistossani. Molemmat näistä peilaavat myös sosiokulttuurista ympäristöä.

Asteittaisuuden systeemissä (Mikkonen 2010: intensiteetin systeemi) asteittaisuutta ilmaistaan intensiteettiä ilmaisevilla kielenaineiksilla kuten partikkeleilla, intensiteettimääritteillä ja astemääritteillä. Asteittaisuuden systeemi jakautuu fokukseen, johon sisältyy tarkentaminen ja pehmentäminen sekä voimaan, johon kuuluu määrällinen lisääminen (esim. numerot) ja intensiteetin lisääminen. Intensiteettiä siis vahvistetaan tai heikennetään, ja intensiteettisanoja voidaan yhä jaotella matala-, keskitaso- ja korkea-asteisiin ilmauksiin. (Lahti 2019: 51; Mikkonen 2010: 75–76.) Oman syventävän tutkielmani puitteissa ei ole mahdollista käsitellä kaikkia Martinin ja Whiten teorian systeemien alasysteemejä yksityiskohtaisesti, mutta nostan analyysissäni esiin erityisesti inhimillisen arvottamisen systeemiin kuuluvan sosiaalisen arvonannon alasysteemin kyvykkyyden arvioinnin sekä sosiaalisen hyväksynnän

uskottavuuden arvioinnin. Lisäksi käsittelen kielenaineiksia, jotka luovat asteittaisuutta: intensiteettiä. Myös affektiivisuuden käsite esiintyy analyysissäni tiuhaan.

4 Analyysi: vihreitä, *persuja* ja *ilmastouskovaisia*

Tässä luvussa analysoin ja erittelen keskusteluketjusta poimittuja esimerkkejä. Ilmastomuutosdiskurssissa pelataan polarisoinnilla, stereotyyppioilla, mielikuvilla ja geneeristämällä. Aineistoni perusteella ilmastomuutoskeskustelu kiteytyykin kiistelyyn siitä, onko ilmastomuutos totta vai ei. Lisäksi toistuva teema keskustelussa on ihmisen vaikutus ilmastomuutokseen sekä se, kenellä tai millä valtioilla on vastuu ilmastomuutoksesta. Lähestulkoon aina kunkin viestin kirjoittaja ilmaisee joko eksplisiittisesti tai implisiittisesti kantansa ilmastomuutoksesta ja sen ehkäisymistä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kirjoittaja kategorisoisi itsensä suoraan jonkin ryhmän jäseneksi. Aineistossani keskustelu on väritetty ryhmänimityksillä, joilla konstruoidaan eritoten ulkoryhmiä. Onkin syytä muistaa, että juuri vastapuolet nimeävät toisiaan: kommentoijat eivät kutsu itse itseään *ilmastohysteerikoksi* tai *denialistiksi*, vaan sen tekee vastapuoli.

Lingvistikategorisoinnissa kirjoittaja nimeää henkilöitä oman maailmantietonsa ja näkökulmansa ohjaamana. Nimityskehukset ovat usein asenteellisia, ja ne herättävät lukijassa tietynlaisia konnotaatioita ja mielikuvia myös muista kehykseen kuuluvista ominaisuuksista. Tällaisia kehyksiä ovat esimerkiksi uskonnollinen kuvasto luvussa 4.1 (*ilmastouskovainen*) ja poliittinen kuvasto luvussa 4.2 (*persu – perussuomalainen*). Nimitykset *ilmastouskovainen* ja *persu* herättävät lukijassa tietynlaisen mielikuvan, mutta hieman eri tavoilla. *Ilmastouskovainen*-nimityksessä merkityksen luovat sen analysoitavat yhdysosat, joita on avattu jo teorialuvussa 3.4, kun taas *persun* tulkintaan vaikuttaa muoto: se voidaan muotonsa puolesta assosoida esimerkiksi sanaan *perse*. Lisäksi *persu*-nimitys perussuomalaisten puolueen jäsenestä synnyttää eri diskursseissa erilaisia kiteytyneitä mielikuvia, joihin vaikuttavat kunkin tulkitsijan omat tietokehykset ja maailmantieto. Esimerkiksi maahanmuuttodiskurssissa *persu*-nimitystä käytetään kuvaamaan maahanmuuton vastustajaa (Lahti 2015: 77). Näin ollen ei yllätä, että ilmastomuutosdiskurssissakin *persua* käytetään nimityksenä ilmastomuutoksen ehkäisemisen vastustajista ja koko ilmiön epäilijöistä.

Huomionarvoista on se, että ryhmien ja aatteiden nimitysprosessit sekä kategorisoiminen ovat aineistossani enimmäkseen kreatiivista toimintaa. Koski (1993: 237) jakaa kategorisoinnin

konventionaaliseen ja kreatiiviseen. Konventionaalinen kategorisointi tarkoittaa sitä, että tarkoitteesta käytetään jotakin vakiintunutta ilmausta, kreatiivista kategorisointia käytetään silloin, kun tarkoitteelle ei ole täysin sopivaa ilmausta tai sitä ei haluta käyttää. Pälli (2003) esittää samanlaisen jaon representatiivisiin ja konstruktiiivisiin luokituksiin, jota esittelin jo aiemmin luvussa 3.

Ilmastonmuutosdiskurssin kreatiivinen tapa nimetä esiintyviä ryhmiä johtuu nähdäkseni kahdesta asiasta: siitä, että puheenaiheena ilmastonmuutos on laajan kansanosan keskuudessa varsin tuore, sekä siitä, etteivät tavalliset ilmaukset riitä kuvaamaan haluttua tarkoitetta. Affektiivinen aihe aiheuttaa affektiivisiä nimityksiä ja luonnehdintoja. Aineistostani voi huomata, ettei neutraaleja yleiskäsitteitä ilmastonmuutoksen puolestapuhujista tai vastustajista käytetä, tai jos nimitys itsessään on neutraali, saa se ympärilleen muita värittyneitä ja suhtautumista ilmaisevia määritteitä. Lisäksi mielenkiintoista on jo mainitsemani seikka: se, että keskustelijat yleensä osoittavat kuuluvansa polaarin jompaankumpaan ryhmään, tai ainakin vahvasti konstruoivat ulkoryhmän, johon eivät kuulu.

Analysoin myös nimitysten morfologista muotoa: sitä, miten nimitykset on muodostettu ja ovatko ne esimerkiksi yhdyssanoja. Onko nimitys konventionaalistunut vai onko se muodostettu kreatiivisesti? Lisäksi analyysissa on väistämättä tarkasteltava myös viesteissä esiintyviä muita kielellisiä valintoja, sillä ilmauksen asenteellisuus ja merkitys täsmentyvät kontekstissaan. Etenkin uskonnolliseen kuvastoon keskittyvässä luvussa 4.1 analyysi keskittyy nimeämisen lisäksi myös muihin kielellisiin valintoihin, kuten verbeihin.

4.1 Uskonnollinen kuvasto

Aineistoni keskusteluista kaksi on Suomi24-keskustelupalstan uskontoaiheisilta keskustelualueilta, mikä voi olla syynä uskonnollisen kuvaston kategorian osuudelle aineistossani. Eritoten *ilmastouskovainen*-nimitys sekä teonsana *uskoa* esiintyvät keskustelussa toistuvasti. Kielitoimiston sanakirjassa *uskoa* saa neljä aineistolleni sopivaa merkityksenkuvausta: ”1. pitää jotakin totena, varmana, ottaa joku todesta; otaksua luulla; 2. luottaa johonkin, jonkin olemassaoloon, toteutumiseen, merkitykseen, arvoon tms.; 3. luottaa jumaluuden olemassaoloon; 4. suhtautua johonkin vakavasti” (KS, s.v. *uskoa*). Merkityksille yhteistä on se, että ne ovat itsestä lähtöisiä kognitiivisia prosesseja, vaikka uskomisella on tietenkin myös sosiaalinen ja vuorovaikutuksellinen ulottuvuus. Osa keskustelijoista pitää

ilmastonmuutosta selvästi uskon asiana, ja ilmastonmuutosdiskurssin leimallinen piirre, kuten todettua, onkin se, onko kyse uskonasiasta vai tieteellisesti todetusta faktatiedosta.

1) Koska **ilmastouskovaiset** perustavat oman kirkon?

sinnehän tulisi tietenkin Gretan kuva alttarin yläpuolelle?

Nimenomaan **viherpunaisista** on tullut **ilmastouskovaisia** jotka luulee, että Suomi voi pelastaa maailman. Mutta ei auta vaikka lakkaisimme hengittämistä. (K2, aloitusviesti)

Esimerkki 1 on aineistoni keskustelusta 2, jonka otsikossa ”Koska ilmastouskovaiset perustavat oman kirkon?” viitataan pilkallisesti *ilmastouskovaisiin*, jotka ovat huolissaan ilmastonmuutoksesta ja pyrkivät toimimaan sitä ehkäistäkseen. *Ilmastouskovainen*-nimitystä ei määritellä keskustelussa sen tarkemmin: tuntuukin siltä, että se on keskustelijoille joko yleisesti tiedossa tai sitten yhdysosiensa kautta helposti analysoitavissa oleva ja pilkalliseksi tulkittava käsitteistys.

Uskovainen-nimitystä voi pitää pilkallisena, kun sillä konstruoidaan ulkoryhmää, ja myös Kielitoimiston sanakirja määrittelee sen halventavaksi ilmaukseksi jonkin liikkeen tai muun vastaavan kiihkeistä kannattajista (KS, s.v. *uskovainen*). Voidaan siis sanoa, että ilmastonmuutostoimien puolustajia ajatellaan liikkeeksi tai ryhmittymäksi, jonka jäsen voi olla tai jota voi kannattaa. Uskonnolliseen viitekehykseen liittyy myös käsite *kirkko*, jolla tässä luultavimmin tarkoitetaan sekä fyysistä rakennusta että uskontokuntaa. Lisäksi uskovaisuuden käsitettä yhä konkretisoidaan vahvistamalla mielikuvaa kirkon *alttarista*. Esimerkissä uskovaisten joukko määritellään poliittisesti intensifioimalla *nimenomaan viherpunaisiksi*. *Ilmastouskovaisten* ryhmään siis liitetään myös politiikan retoriikkaa, ja ryhmä geneeristetään poliittiselta ideologialtaan samanlaisiksi. *Viherpunaisista ilmastouskovaisista* on luotu sulauma ja ulkoryhmä, johon kirjottaja ei itse identifioitu. Sulaumalla tarkoitan käsitteellistä yhdistymistä (*conceptual blending*), jossa uusia merkityksiä luodaan yhdistämällä useampia käsitteistysten alueita. Sulaumat rakentavat uusia, jokapäiväisessä elämässä käytössä olevia merkityksiä. (Fauconnier & Turner 2003: 56.)

Huomionarvoista esimerkissä on kuitenkin se, että kirjoittaja sisällyttää itsensä nimitykseen *Suomi* jatkamalla *me*-muodossa: *ei auta, vaikka lakkaisimme hengittämistä*. *Ilmastouskovaiset* on siis *Suomi*-ryhmän pienempi alakategoria, josta kirjoittaja erottautuu.

2) Sinä vingat kuinka haluat faktoja sekä dataa, numeroita ja tilastoja, mutta kun tuo toinen anonyymi niitä sinulle postaa useamman esseen verran niin siirryt tähän. **Ilmastodenialismikulttilaista** ei voi vakuuttaa järjellä. (K1)

Esimerkissä 2 esiintyy ryhmänimitys *ilmastodenialismikulttilainen*, joka viittaa ilmastonmuutoksen kieltäjien joukkoon ja ilmiöön nimeltä *ilmastodenialismi*. Erkamo (2019) kirjoittaa ilmastodenialismin olevan suurempi ilmiö kuin pelkkä ilmastonmuutoksen kieltäminen, ja siihen liittyy myös järjestäytyneitä toimintaa (mts. 6). *Kultti* taas viittaa uskonnonkaltaisiin menoihin ja käytäntöihin; palveluun (KS, s.v. *kultti*), jolloin *kulttilainen* on johdos ja *ilmastodenialismikulttilainen* rakentuukin tässä järjestäytyneeseen ilmastonmuutostoimien vastaiseen toimintaan osaa ottavaksi henkilöksi. Käsitteistyksinä *kulttiin* ja *kulttilaiseen* on konventionaalistunut negatiivisia merkityksiä: kultista tulee mieleen esimerkiksi Charles Mansonin johtama murhia toteuttanut ryhmittymä.

Kirjoittaja suhtautuu konstruoimaansa ryhmään kiivaasti, minkä voi huomata puheen osoittamisesta suoraan lukijalle sekä *vinkua*-verbistä, jolla implikoidaan ärsyttävän äänen pitämistä. Käsitteiden denialismit-ilmionnimityksestä johdettua *denialisti*-nimitystä omana kielenyksikkönään tarkemmin luvussa 4.3 sen saaman vastaparin, *alarmistin*, kanssa.

3) **Ilmastouskovaisia** voi siis sanoa **ilmastofundalisteiksi**, heidän vakaumuksensa on ehdoton. [--] (K6, aloitusviesti)

4) Juu. Eilen juoksin kilpailun 26 asteen lämmössä kello 18, ja tänään on ollut 28 astetta.

On ollut kuumempaa kuin ennen. Olen **ilmastouskovainen**. (K6)

Esimerkissä 3 ilmastonmuutoksen torjuntaa puolustavia nimetään *ilmastouskovaisiksi* ja vielä tarkemmin kirjoittaja konstruoi ryhmän *ilmastofundalisteiksi* (= *fundamentalisti*). Käsitteen *fundamentalismi* määritelmistä ilmastonmuutoskontekstissa osuvin on 'jonkin aatteen kirjaimellinen tulkinta' (KS s.v. *fundamentalismi*). Ilmastouskovaisuus siis rinnastetaan ja samaistetaan tässä ääriliikkeeseen, ja ilmastonmuutoksen puolustajista muodostetaan ulkoryhmä *he*-pronominia hyödyntäen. Lisäksi kirjoittaja käyttää ilmausta *vakaumus*, jolla korostetaan uskonnollista kontekstia ja stereotyyppisiä uskontojen ehdottomuudesta. Sekä esimerkissä 2 että esimerkissä 3 ehdottomuus asetetaan eksplisiittisesti sekä ilmastodenialismikultismin että ilmastofundamentalismin tunnusmerkiksi. Predikaatiivilause etäännyttää kertojan: asia ilmaistaan yleispätevänä totuutena.

Esimerkissä 4 jatkuu sama tematiikka, mutta huomionarvoista on se, että kirjoittaja kategorisoi itse itsensä eksplisiittisesti *ilmastouskovaiseksi* ja perustelee valintaa ikään kuin viitaten lähteeseen, säätilaan. Tällaisia minä-esimerkkejä ei aineistossani ole paljoakaan, vaan

kuten todettua, kohdistuu kuvailu tyypillisesti vastapuoleen. *Minä* nostaa puhujan esille yksilönä ja korostaa hänen yksilöyttään, ja kielellisenä valintana se perustelee henkilökohtaisuudellaan puhujan argumentaatiota (Pälli 2003: 66). Ilmastouskovaisille luonnehdittuihin negatiivisiin konnotaatioihin verraten kirjoittajan toteamus on hyvinkin neutraali. Polarisoituneessa keskustelussa tällainen käyttö häivyttää *ilmastouskovainen*-nimityksen pilkallisuutta, ja sen voi mieltää jopa käsitteenvaltauksena: käsitteen käyttö siis käännetään, jolloin vastapuolen termit omaksutaan omaan käyttöön ja niiden merkitys muokataan omaa ideologiaa palvelevaksi (Lehtola 2015: 97–98).

- 5) [--] Myönnetään. **Olen vitun tyhmä**, koska **en usko** kaikkivoipaan Jumalaan, 6000 vuotta vanhaan maailmaan, Jeesuksen ihmetekoihin, kuolemanjälkeiseen elämään, Taivaaseen, Helvettiin tai neitseelliseen syntymään, mutta **mä luotan** tieteelliseen metodiin enemmän kuin yli 2000 vuotta vanhoihin paimentolaissatuihin enkeleistä ja demoneista. Ilmastonmuutos on 95 prosentin varmuudella ihmisten aikaansama ilmiö. Aivan kuten kalojen sisältä, vesijohtovedestä, vihanneksista ja lihasta löytyvä mikroskoopipinen muovijäte – sekin on ihmisten aikaansaannos.

Eli **ehkä et usko ilmastonmuutokseen**, mutta uskot ikuiseen elämään taivaassa? Sehän kuulostaa todella loogiselta ja hyvin perustellulta. (K1)

Aineistoesimerkissä 5 asetetaan tietoisesti vastakkain tiede ja uskonto. Ensin kirjoittaja painottaa sarkastisesti olevansa *vitun tyhmä*, koska ei usko jumalaan tai muuhun kristinuskon sanomaan. Mielenkiintoista esimerkissä on se, että kirjoittaja käyttää *uskoa*-verbiä uskonnollisessa kontekstissa, mutta vaihtaa sen *luottaa*-verbiin, kun siirtyy puhumaan tieteestä. Valinta näyttäytyy tietoisena. Aineistolleni poikkeuksellisesti kirjoittaja ei nimityksillä kategorisoi ilmastonmuutoksen puolustajista tai vastustajista ryhmiä, vaan argumentoi verbien sekä uskonnollisuuden liitettyjen nimitysten, kuten *paimentolaissatujen*, avulla. Kommentillaan kirjoittaja erottaa itsensä ilmastonmuutosta epäilevästä edellisestä kirjoittajasta, jonka hän assosioi perinteiseen uskonnolliseen ryhmään kuuluvaksi, ja kontrastiivisella kysymyksellä hän kyseenalaistaa kirjoittajan uskottavuuden ja kyvykkyyden keskustelussa. Viesti on osoitettu yksikön toisella persoonalla vastaanottajalle kohdistetuksi.

- 6) Viherpersu: [--] **Kaikenlaiset hihhulipersut** tuppaaavat mölISEMÄÄN mielipiteensä faktana, ja kun **heille** osoitetaan, että he ovat toistelleet vanhoja, jo moneen kertaan kumottuja paskapuheita, niin he alkavat räyhätä ja syytellä ja käydä henkilöön. Nytkin haukkuvat teinityttöä, kun eivät **setäpoloiset** muutoin osaa tunteuksiaan käsitellä. (K6)
- 7) Sinullapa on tosi kivaa kielenkäyttöä ”kaikenlaiset hihhulipersut”, ”mölisevät”, ”paskapuheita”, ”räyhätä”, ”setäpoloiset”. Juuri tyypillistä kielenkäyttöä **teillä ilmasto/sateenkaari fundalisteilla**, ette suvaitse vääriä mielipiteitä! (K6)

- 8) Viherpersu: [--] **Ne hihhulipersut**, joista puhuin, tosiaan toistelevat vain niitä samoja juttuja, joiden perusteella näkee suoraan, etteivät **he** oikeasti seuraa koko ilmastokeskustelua mistään muualta kuin sieltä omasta kuplasta. Kaikki hyvin perustellut tieteelliset seikat voidaan sieltä käsin muka kumota pelkinä toteamuksina ja jos tähän puuttuu, ettei asia ole noin, niin saa vastaukseksi jotain tuommoista kuin mitä sinä nyt esitit, eli pelkkää pelleilyä.

Eli miten **teikäläiset** edes voitte pakkana puhua **ilmastofundamentalismista**, tai ”ilmastofundamentalismista” kuten sinä, u.v. puhut? **Tehän niitä olette itse**, kun pysytte perustelemattomassa näkökulmassanne, ja vain haistattelette ja pelleilette kun siitä yritetään keskustella. (K6)

Viestin 6 kirjoittaja on nimimerkiltään *Viherpersu*, siis tässä diskurssissa tyypillisesti vastapuoliksi asetettujen kategorioiden humoristinen sulauma, jossa yhdistetään epätyypilliset kategoriat nimitykseksi. Kirjoittaja luo nimityksen *kaikenlaiset hihhulipersut*, ja erottaa itsensä kyseisestä ryhmästä viittaamalla virkkeen seuraavissa lauseissa *heihin*. Kreatiivinen yhdyssana *hihhulipersu* koostuu lekseemeistä *hihhuli* ja *persu*. *Hihhuli* määritellään kiihkomieliseksi uskonnollisen liikkeen kannattajaksi, kiihkoilijaksi ja intoilijaksi, ja nimitys on luonnehdittu halventavaksi (KS, s.v. *hihhuli*). Nimityksessä yhdistetään poliittinen ja uskonnollinen taustakehys, jolloin nimityksen analysoitavuuteen ja tulkintaan vaikuttaa se, kumman yhdysosan tulkitsee maailmantiedostaan käsin kohosteiseksi – tässä *hihhuli* korostuu, koska se on *persua* affektiivisempi käsitteistys. Toisaalta yhdyssanan edusosa määrää sen kategorian: *hihhulipersu* on siis ennen kaikkea *persu*, joka on aatteessaan suorastaan kiihkoileva. Lisäksi kirjoittaja kategorisoi tässä *mölisevät hihhulipersut* keski-ikäisiksi raukoiksi, *setäpoloiksi*. Luvussa 4.5 käsittelen myös *setämies*-nimitystä, jonka voi ajatella sijoittuvan samaan affektiiviseen kategoriaan kuin *setäpoloinen*.

Aineistoesimerkki 7 on suora vastaus esimerkkiin 6. Viestin 7 kirjoittaja nimeää kirjoittajan kuuluvan 6 *ilmasto- ja sateenkaarifundalisti*ihin (*fundamentalisti*), jossa fundamentalismilla viitataan jälleen aatteelliseen tai uskonnolliseen kehukseen (ks. esimerkki 3), ja mielenkiintoista kyllä, *sateenkaari*-ilmauksella seksuaalivähemmistöihin. Kirjoittaja ikään kuin rinnastaa ilmasto- ja sateenkaaritoimijat samanlaisiksi ja samaan kategoriaan ehdottomissa mielipiteissään, jolloin heidät geneeristetään homogeeniseksi ulkoryhmäksi. Kirjoittaja etäännyttää itsensä ryhmäkategoriasta monikon toisen persoonan pronomiinilla: *ette suvaitse vääriä mielipiteitä*, ja konstruoi toisen persoonan käytöllä myös sen, että viittaa kanssakeskustelijoiden ulkoryhmään.

Esimerkissä 8 kirjoittajana on sama nimimerkki kuin viestissä 5, *Viherpersu*. Hän konstruoi jälleen ulkoryhmän *ne hihhulipersut*, joista on puhunut aiemmin. Hän liittää konstruoimaansa ryhmään ehdottomuuden: ilmastonmuutosta tarkastellaan *omasta kuplasta*

käsin tieteestä välittämättä. Myöhemmin hän puhuttelee viestin 6 kirjoittajaa *teikäläiset*-ryhmään kuuluvaksi, jolloin *te*-pronominin sisältävä nimitys osoittaa selvän erottamisen omasta sisäryhmästä. Kirjoittaja hyödyntää *ilmastofundamentalisti*-nimitystä kääntämällä argumentin vastapuolta koskevaksi. Lisäksi hän ilmaisee sosiaalista arviota viestin 7 kirjoittajan kielitaitoa ja näin ollen hänen kyvykkyyttään kohtaan tarttumalla väärinkirjoitettuun *ilmastofundalismi*-käsitteeseen. Keskustelunvaihdossa vastapuolten kiistely näyttyy sellaisena, jossa jotakin käsitteistystä pallorellaan puolelta toiselle: tässä sellainen käsite on *ilmastofundamentalisti*.

- 9) MieliPidepankki: Aloittajan huomio on oikea. **Paino on nimenomaan sanalla ”usko”. Se toinen puoli** ei perustakaan asiaa mihinkään uskoon vaan tietoon. He eivät pidä **tiedemiesten valtaenemmistöä** hölmöinä, jotka tuottavat jostain syystä paikkansa pitämätöntä tutkimustietoa.

Tässä on tosiaan kyse paljolti samasta kuin aikoinaan tupakan kohdalla. Silloinkin puolet ei uskonut, että tupakka olisi haitallista terveydelle. Nyt melkein kaikki tietävät, että se on haitallista. (K1)

- 10) Ilmaston lämpeneminen ei ole **uskonasia vaan tieteen fakta** joten se on ihan sama mitä **puolet suomalaisista** ajattelee. Tieteellinen näyttö on täysin kiistatonta, ilmasto lämpenee ihmisen toiminaan takia hallitsemattomasti. (K1)

Myös esimerkkiviestin 9 kirjoittaja *MieliPidepankki* kiinnittää huomiota *usko*-substantiiviin ja keskusteluketjun K1 aloitusviestin kielellisiin osiin. Hän asettaa uskolle vastakkaiseksi tiedon, jota tuottaa ryhmä *tiedemiesten valtaenemmistö*. Kirjoittaja jaottelee kommentissaan ryhmät karkeasti puoliksi: kyselyyn vastanneiden toinen puoli ei perusta asiaa uskoon, vaan tietoon – toinen puoli taas ajattelee, että tieteessä tuotetaan paikkansa pitämätöntä tutkimustietoa. Diskurssin polarisaatiota korostetaan. Lisäksi uskomisen käännetään ensin sitä käyttänyttä keskustelun aloittajaa vastaan tupakka-argumentilla, analogisella tapausesimerkillä, jolla osoitetaan, että uskomukset voivat olla väärä. Tupakka-analogia myös implikoi tulevaisuudessa tapahtuvaa väistämätöntä vastapuolen kutistumista. *Se toinen puoli* -ryhmän, jonka mielipiteen perustana on tieto, kyvykkyys ja uskottavuus arvioidaan paremmiksi kuin ilmastonmuutosta epäilevällä ryhmällä. Kommentista on luettavissa jälleen karkea jako ilmastonmuutosta totena ja epätoena pitäviin; puolustajiin ja vastustajiin. *Puolet suomalaisista* -nimityksen käyttö motivoituu tietenkin keskusteluketjun otsikosta ja aloitusviestistä, jossa viitataan kyselytutkimukseen, jonka vastaajista lähes puolet pitää ilmastonmuutosta liioiteltuna. Gallupiin vastaajat yleistetään kaikkia suomalaisia kuvaavaksi joukoksi.

Samasta keskustelusta poimitussa aineistoesimerkissä 10 kirjoittaja erottaa puolet suomalaisista ulkoryhmäkseen. Vastakkain ovat jälleen uskomisen prosessi ja tieteellinen

näyttö, jotka kirjoittaja luo näkyviksi kontrastoivalla rakenteella *ei uskon asia vaan tieteen fakta*. Lisäksi hän mainitsee, että ilmastonmuutosta epäilevän puolen mielipiteet ovat yhdentekeviä *ihan sama* -konstruktiolla – hän siis irtisanoutuu ja hylkää tämän keskustelullisen vaihtoehdon ja perustelee mielipidettään viittaamalla tieteen tuloksiin. Käsittelen *puolet suomalaisista-* ja *puolet kansasta* -ryhmänimityksiä lisää luvussa 4.4, jossa nimeämisen perusteena ja kehyksenä on suomalaisuus ja Suomi.

11) Tietysti Gretan näkemyksiä saa kritisoida. Yleensä **fundamentalistit** vain hyökkäävät Gretan persoonaa ja autismia vastaan, eivätkä kritisoivat varsinaisesti ympäristöliikettä. (K6)

12) **Sateenkaari ja ilmasto fundikset** ovat samaa porukkaa, joita länsimaissa ovat nyt valtaosa ihmisistä. He eivät suvaitse muita mielipiteitä, ovat varsinaisia **fundiksia!** (K6)

Aiemmissä esimerkeissä *fundamentalistit*-käsitettä on käytetty pääosin ilmastonmuutostoimien puolustajista. Esimerkissä 11 se käännetäänkin konstruoimaan Greta Thunbergin ja näin ollen ympäristöliikkeen kritisoijia. Kirjoittaja konstruoi *fundamentalistit* ryhmäksi, jonka jäsenet *hyökkäävät* nuoren tytön persoonaa ja kehityshäiriötä vastaan. Ryhmää siis kuvaillaan heihin liitetyillä negatiivisiksi arvotetuilla toiminnoilla. Viesti osoittaa, miten nimityksiä voidaan pallotella edestakaisin, ja esimerkissä hyödynnetään jälleen käsitteenvaltausta.

Viestissä 12 viitataan *sateenkaari-* ja *ilmastofundiksilla* ilmastonmuutostoiminnan puolustajiin, joita *länsimaissa* on paljon. Kirjoittaja rinnastaa esimerkin 7 tapaan seksuaalivähemmistöt ilmastoilijoihin varsinkin erikoisella tavalla, vaikka vastaavaa, toisiinsa liittymättömien kategorioiden rinnastusta on toki diskursseissa huomattu aiemminkin. Esimerkiksi naiset ja miehet on asetettu vastakkaisiksi maahanmuuttodiskurssissa siten, että maahanmuuton puolustajat saavat usein nimityksiä, joissa on naistarkoite (esim. *kukkahattutäti*), ja vastustajat nimityksiä, joilla viitataan miehisyyteen (esim. *maajussi*) (Lahti 2015: 52–53). Viestiesimerkin kirjoittaja implikoi, että *ilmastofundamentalistit* on ulkoryhmänä homogeeninen ja tietynlaisista ominaisuuksista koostuva – seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ja heidän oikeuksiaan puolustavat ja ilmastofundamentalistit ovat *samaa porukkaa*, eivätkä *he* suvaitse muita mielipiteitä. Lisäksi hän luo ryhmästä länsimaiden enemmistön ilmauksella *valtaosa*. Jälleen ihmisen kognitiiviset prosessit tuodaan ilmastokeskusteluun: ilmastonmuutosta pidetään mielipiteenä, ja mielipide nähdään järkähtämättömänä aina vastapuolen mielen prosesseja kuvattaessa.

- 13) [--] Ilmastonmuutokseen ei pysty vaikuttamaan senkään vertaa. **Kaikki AGW uskovaiset** on aivan järjiltään. Minä tajusin nämä asiat jo vuosia sitten ja aloin toimia sitä hulluutta vastaan. [--] (K3)

Esimerkin 13 kirjoittaja konstruoi kreatiivisen *AGW-uskovaiset*-nimityksen, jolla tarkoitetaan ihmisten aiheuttamaan, antropogeeniseen, ilmastonmuutokseen uskovaa henkilöä. AGW on lyhenne käsitteestä *Anthropogenic Global Warming*, jossa *anthropogenic* viittaa siis ihmistoimintaan (*Oxford Dictionary*, s.v. AGW). *AGW-uskovaiset* on kirjoittajan konstruoima ulkoryhmä. Kirjoittaja kasvattaa intensiteettiä ja stereotypiaa *kaikki*-määritteellä, jolloin universaalikvanttori korostaa kaikkia yhdessä. Ryhmän jäsenet geneeristetään jälleen homogeeniseksi kategoriaksi, kollektiivisesti kyvyttömiksi järkevään ajatteluun. Kirjoittaja erottaa itsensä ulkoryhmästä muun muassa jatkamalla omasta näkemyksestään yksikön ensimmäisellä persoonalla, minkä lisäksi hän kertoo tavoitteellisesta toiminnastaan ilmastonmuutostoimia puolustavia vastaan. Jälleen ryhmäkonstruointi, jossa on osana *uskovainen*, saa vähemmän mairittelevia ominaisuuksia. *Järjiltään oleminen* ja *hulluus* toimivat ryhmän kyvykkyyttä vähättelevinä ilmauksina.

- 14) **Johtava ilmastoteologi** on huomannut ettei mennytkään **jumalallinen julistus** jakeluun. Nyt oitää ottaa hiukan takapakkaa kun yritetään säilyttää kasvat. [--] (K5)

- 15) RepeRuutikallo: Ehkä paras todiste ilmastonmuutoksen todellisuudesta onkin juuri se, että sen **kiistäjät** ovat usein selvästi arvostelukyvottomia henkilöitä.

Jos joku haluaa korvata luonnontieteiden hyvin toimivat tulokset **uskonnollisella huuhaalla**, miksi kukaan kysyisi sellaiselta ihmiseltä edes kelloa? (K2)

- 16) Heh, heh... siis **ilmastomuutosvouhotus on uusi uskonto, ei tämän vouhotuksen vastustaminen**. Kukaan ei ole kieltänyt että ilmasto muuttuu, mutta ihmisen vaikutus tähän on marginaalinen. [--] (K4)

Aineistoesimerkissä 14 kirjoitetaan Petteri Taalaksesta, jonka lausunto on keskusteluketjun K5 aihe. Otsikossa ja keskusteluketjun aloitusviestissä käytettävän *ilmastoasiantuntija*-nimityksen sijasta kirjoittaja nimittää Taalasta *johtavaksi ilmastoteologiksi*, jolla implikoidaan jälleen sitä, miten ilmastonmuutos on uskon asia. Luokituksella kyseenalaistetaan luokitettavan kyvykkyys ammatissaan, kun se korvataan keksityllä metaforisella tittelillä. *Johtava* määritteenä taas viittaa siihen, että ilmastoteologeja on muitakin, ja että he muodostavat ryhmän. Kommentista on jälleen huomattavissa ekspliiittisesti kirjoittajan kanta ilmastonmuutokseen: ilmastonmuutoksen torjunnan puolustaminen on häpeällistä, ja siitä voi aiheutua maineen

menetys. Se on uskonasian julistamista, toimintaa, jolla pyritään vaikuttamaan suuriin joukkoihin – siihen sisältyy implisiittisesti ikään kuin yleisö, ryhmä. Nyt tämän yleisön, joka ei ilmastonmuutosta totena niele, edessä yritetään *säilyttää kasvat*.

Esimerkissä 15 nimetään ryhmäksi *kiistäjät*, joilla tarkoitetaan ilmastonmuutoksen kieltäjiä tai epäilijöitä. Nimimerkki *RepeRuutikallo* luonnehtii *kiistäjiä* arvostelukyvottomiksi henkilöiksi, ja liittää vielä uskonnollisen kontekstin kiistäjien ominaisuudeksi. Vastakkain asetetaan jälleen usko ja tieto, ja *uskonnollinen huuhaa*, jolla *korvataan* tieteiden tulokset, nähdään *kiistäjien* ominaisuutena. Vastapuolen kyvykkyys ja uskottavuus ilmastokeskustelun osallisina arvotetaan negatiivisiksi. Uskonnollisuus voidaan liittää siis sekä puolustajien että epäilijöiden ominaisuudeksi, vaikka useammin se esiintyykin puolustajien ominaisuutena.

Esimerkissä 16 jaetaan ilmastonmuutokseen liittyvä toiminta implisiittisesti kahteen ryhmään: *ilmastovouhottajiin* ja *ilmastovouhottamista vastustaviin*. Kirjoittaja käyttää kontrastiivista rakennetta, jolla hän rakentaa ilmastonmuutosta ehkäisevien toimien puolustamisesta uskonnon. Ryhmiä ei siis rakenneta suoraan nimeämällä, vaan ne muotoutuvat toimintojen kautta. Käsite *uskonto* liitetään ilmastonmuutosta ehkäisevien, ihmisestä riippuvien toimien puolustajiin ja ilmiöön nimeltä *ilmastonmuutosvouhotus*, jota harjoitetaan *uuden uskonnon* lailla. Kirjoittaja siis yhdistää uskonnollisuuden etenkin sellaisiin, jotka pitävät ihmisen toimintaa merkityksellisenä suhteessa ilmastonmuutoksen syntyyn.

17) [--] Ympäristöuskontoa ei ole näköpiirissä. Toki, jos aiheen ympärille kehittyisi uskonto, se voisi houkuttaa halukkuutta aktiiviseen muutokseen. Mutta ei Greta sitä uskontoa viritä.

Minäkin olen **ympäristösyntinen**. Käytän sähköä, muoviva, kaikenlaisia teollisuustuotteita, internetiä, saippuaa, kirjoja, kenkiä jne. jne. Mitään noista en osaa valmistaa itse, eikä kukaan läheisenikään. Mutta mitä niistä todella tarvitsen? Korkeintaan kenkiä, sanoisin. Tuohivirsut ehkä osaisin tehdäkin.

Me olemme kaikki ympäristösyntisiä, enemmän tai vähemmän. (K2)

Esimerkissä 17 puhutaan ensin *ympäristöuskonnosta*, jonka jälkeen ihmiset nimetään uskonnollista retoriikkaa syventäen *ympäristösyntisiksi*. Nimityksellä viitataan *meihin kaikkiin*, joihin kirjoittaja lukee mukaan sekä puolustajat, vastustajat että itsensä, ja näin ollen sisäryhmä laajenee koskemaan kaikkia keskustelun osapuolia. *Me* rakentaakin puhetilanteen ylittävää intersubjektiivisuutta, kun se kytkee keskustelijat laajempiin ryhmiin (Pälli 2003: 108). Liitepartikkeli *-kin (minäkin)* korostaa kirjoittajan yksilöyttä ja kategoriaan kuulumisen ääripäätä. Sävy kirjoittajan viestissä on jopa valistava, eikä tilannekonteksti erottele puolustajia

tai epäilijöitä toisistaan. *Syntinen*-nimityksellä syvennetään uskonnollisuuden metaforaa. Aineistossani *ympäristö*-etuliite esiintyy vain tässä esimerkissä ryhmänimityksen yhteydessä.

Uskontoon ja uskovaisuuteen liitetään keskustelussa usein epämairittelevia ominaisuuksia, millä voi olla yhteys suomalaiseen kulttuuriin. Suomi on yksi Euroopan vähiten uskonnollisimmista maista, ja Suomessa on poikkeuksellisen vähän erittäin uskonnollisia ihmisiä (Ketola 2011: 23). Koska uskonnollisia ihmisiä on hyvin vähän, ja voimakas uskonnollinen vakaumus on harvinaista, saatetaan uskovaisuus nähdä harvinaisuudessaan epänormaalina ja äärimmäisenä ilmiönä. Maissa, joissa uskonnollisuus on yleisempää, tällaisia nimityksiä haukkumis- tai väheksymistarkoituksessa tuskin samassa määrin käytetään. Kenties *uskovainen*-kategoria sisältää stereotypian ehdottomuudesta ja asioiden palvonnasta – siitä, että jokin ulkoinen taho ohjailee ajatuksia. Ei yllätä, että myös Ruotsissa havaittu uskonnollista retoriikkaa kielellisissä valinnoissa: ilmastonmuutosdenialistit ovat sanojensa mukaan kokeneet pakottavaa velvollisuutta puuttua *ilmastonmuutosuskoon* (Erkamo 2019: 13).

Kaiken kaikkiaan uskonnollisuuden viitekehystä sovelletaan monin tavoin ilmastonmuutosdiskurssiin, ja se onkin aineistossani silmiinpistävä piirre. Kaikissa analysoimissani esimerkeissä ei nimetä suoraan ryhmiä, mutta viesteissä on siltikin uskonnollisuutta ja ryhmiä kategorisoivia kielen piirteitä. Etenkin ilmastonmuutosta epäilevien konstruoimana ilmastonmuutos nähdään samanlaisena uskonasiana kuin se, uskooko joku jumalan olemassaoloon vai ei; se on aate tai vakaumus. Lisäksi ihmisen toiminnan vaikutusta ilmastonmuutokseen kyseenalaistetaan tai se jopa kielletään. Osa keskustelijoista taas jaottelee ilmastonmuutoksen kahtia, joista toinen, luontainen ilmastonmuutos on totta ja toinen, ihmisen toiminnasta johtuva ei. Ilmastonmuutoksen puolustajat konstruoidaan uskovaisiksi ja muiksi järjestäytyneiksi ryhmittymiksi, kuten teologeiksi tai fundamentalisteiksi. Silmiinpistävää on myös seksuaalisen suuntautumisen yhdistäminen ilmastonmuutosta ehkäisevien toimien puolustamiseen, ja näin ollen seksuaalivähemmistöjen ja ilmastotoimijoiden niputtaminen yhdeksi kategoriaksi. Lisäksi ryhmien kyvykkyyttä, uskottavuutta ja normaaliutta arvioidaan esimerkiksi luonnehtimalla ryhmiä järjiltään oleviksi.

Ilmastonmuutoksen todellisuutta puolustavat taas argumentoivat ilmastonmuutoksen olevan tieteellinen fakta, tiedemiesten valtaenemmistön tutkima tosiasia. Ilmastonmuutosta kyseenalaistavien ryhmiä kontrastoidaan esimerkiksi juuri tiedemiehiin. Useissa aineistoni viesteissä asetetaan tietoisesti vastakkain tieto ja usko, ja vastakohtaisuus kielennetään niissä näkyväksi. Toisinaan ilmastonmuutosilmiön kieltämisen nähdään yhdistyvän perinteiseen uskonnollisuuteen, toisinaan taas heikkoon arvostelukykyyn, joka kielentämällä kyvykkyyttä heikennetään. Luonnontieteiden ja uskonnollisuuden vastakkainasettelu (tai jopa tieteen

kieltäminen) ei suinkaan ole uusi ilmiö, ja malli keskusteluun voi hyvinkin kummuta jo evoluutio- ja luomiskertomusdebatista.

4.2 Poliittinen puolue ryhmiin jaottelun perusteena – *vihreät, vassarit ja persut*

Merkittävä osa aineistoni nimityksistä on muodostettu poliittisten puolueiden pohjalta. Keskustelussa yleisintä on asettaa vastakkain kaksi puoluetta, vihreät ja perussuomalaiset, joista käytetään aineistossani tyypillisimmin nimityksiä *vihreät* ja *persut*. Se, että poolin ääripäistä toinen on juuri vihreät, ei ole yllättävää: onhan koko puolue saanut osin alkunsa 1980-luvun alun vihreästä liikehdinnästä ja ympäristöaktivismista (vihreat.fi). Toisaalta vastakkainasettelu pelaa stereotyyppioilla: on helppoa, kenties mielikuvituksetontakin, pitää perussuomalaisia ilmastonmuutostojen vastustajina ja vihreitä ilmastonmuutoksen ehkäisyn puolustajina, ja näin liittää puolustajiin ja vastustajiin myös muita homogeenisiä ominaisuuksia. Vihreät ja perussuomalaiset -kategoriointi on tuttua myös maahanmuuttodiskurssista (Lahti 2019: 225). Perussuomalaisiin liitetty maahanmuuttokriittisyys nivoutuukin myös ilmastonmuutosdiskurssiin: tutkimuksissa on havaittu ilmastonmuutoskeptisyyden ja maahanmuuttovastaisuuden korreloivan keskenään muun muassa Ruotsissa ja Norjassa (ks. esim. Ojala 2015). Kerron tästä aiheesta lisää luvussa 4.3, jossa käsittelen denialismia ja *denialisti*-nimitystä.

Poliittisia nimityksiä käsittelevä alaluku 4.2 on jaettu yhä pienempiin alalukuihin 4.2.1 ja 4.2.2. Ensimmäisessä alaluvussa analysoin yleistarkoitteisia nimityksiä, joiden pohjalla on puolue. Tällaisia ovat esimerkiksi jo mainitsemani *vihreät* ja *persut*. Alaluku 4.2.2 taas käsittelee nimityksiä, joihin on liitetty määritteiksi muita ominaisuuksia, kuten seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli. Tällaisista nimityksistä esimerkkejä ovat muun muassa *vihervasemmistolesbohomot* sekä *autoileva kaappihinttari*.

4.2.1 Puolueiden nimet nimitysten perusteena

Ilmastonmuutosdiskurssissa käytetään puolueista ja niiden kannattajista niin ikään yleisnimityksiä, jotka eivät lekseemienä itsessään osoita kirjoittajan asennetta ja jotka eivät ole nimityksinä erityisen affektiivisia. Tarkoitteisiin kietoutuu kuitenkin implisiittistä poliittista latautuneisuutta, ja viime kädessä konteksti ohjaa nimityksen tulkintaa.

18) Uutinen oli **Vihreiden** tilaama ja maksama. Jopa **Persut** puolueena on ilmoittanut julkisesti jotta ilmastonmuutos on tosiasia. Kyse on vain siitä että voiko suomalaiset pysäyttää omilla toimillaan ilmastonmuutokset tai voiko edes ihmiset sitä pysäyttää enään. Lue oikein **persujen** vastaukset niin ei tarvitse valehdella ja yrittää vääristellä Halla-Ahon puheita ja ne muuten löytyy kaikki Yle Arenasta vieläkin eli turha toivo **viher trolli** (K1)

Aineistoesimerkissä 18 viitataan keskusteluketjun K1 aiheeseen, Helsingin Sanomien uutiseen ilmastonmuutosgallupista, johon vastanneista puolet piti ilmastonmuutosta liioiteltuna. Kommentissaan kirjoittaja kielentää näkyväksi vihreät ja perussuomalaiset - vastakkainasettelun. Hän väittää ilman perusteluja, että uutinen suomalaisten kannasta ilmastonmuutokseen on *vihreiden* tilaama ja maksama, mutta *jopa persut puolueena* on ilmoittanut ilmastonmuutoksen olevan tosiasia. *Jopa*-fokუსliitepartikkeli ilmaisee skaalan ääripäätä (VISK § 135). Lisäksi hän konstruoi *suomalaiset*-ryhmän, joka ei voi enää pysäyttää ilmastonmuutosta. Kirjoittaja siis ikään kuin yrittää murtaa stereotypiaa siitä, että puolueiden ajattelutavat olisivat täysin eriävät, ja tosiasiallinen erimielisyyden aihe löytyy suomalaisten tai ylipäätään ihmisten merkityksestä ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä. Tämän kirjoittaja tuo ilmi epäsuorassa kysymyslauseessa *kyse on vain siitä että voiko suomalaiset pysäyttää omilla toimillaan ilmastonmuutokset*. Lisäksi hän nimittää toista kirjoittajaa *viher trolliksi*, siis internetin käyttäjäksi, joka tahallisesti häiritsee muita (KS, s.v *trolli*).

Viestistä ilmenee implikaatio siitä, että perussuomalaisia kritisoiva on automaattisesti vihreä tai vihreiden aatteisiin identifioituva, sillä viestiä ei ole kohdennettu suoraan kellekään toiselle keskustelijalle (tai sitten viesti, johon kirjoittaja viittaa, on poistettu). Yksikön toisen persoonan käyttö jää näin ollen arvoitukseksi, jolloin *viher trolli*-nimitys voi kuvata laajempaa joukkoa, jonka uskottavuutta arvioidaan väittämällä sitä tahallisesti häiriköiväksi ja perussuomalaisia kritisoivaksi.

Persu-nimitystä on pidetty loukkaavana ja puhekielisenä ilmauksena, eikä sitä ole saanut käyttää eduskunnan istunnoissa (Yle 2.9.2014). Esimerkissä 18 perussuomalaisten kannattajaksi tulkittava (tai ainakin heidän toimistaan hyvin paljon tietävä) kirjoittaja nimittää kuitenkin itsekin puoluetta kyseisellä nimellä. Tätä voidaan pitää tietoisena kielellisenä valintana ja pyrkimyksenä nimityksen neutralisointiin. Loukkaavuuden funktiota hälventää myös perussuomalaisten Twitter-tili, joka on nimetty nimellä *persut* (Twitter.fi: persut). Ulkoryhmää konstruoitaessa *persua* käytetään aineistossani kuitenkin toistuvasti halveksuvassa tarkoituksessa, kuten esimerkeissä 19 ja 20:

19) Lohdullista on myös se se ettei **80 prosenttia suomalaisista** luota ja usko mihinkään muuhunkaan **persujen** höpinöistä. (K1)

20) Uskoisikohan **älyvapaista ja yhteiskuntavastaisia persuja** vai **asiantuntijoita**, tutkimuksia ja tilastoja?!
(K1)

Viestiesimerkin 19 kirjoittajan mielestä on *lohdullista*, ettei *80 prosenttia suomalaisista usko persujen höpinöitä*, millä viitataan käänteisesti perussuomalaisten 20 prosentin kannatuslukuun. Perussuomalaisten sanallinen toiminta nimetään *höpinäksi*, joka korostaa tässä *persu*-nimityksen pejoratiivisuutta. Syyskuussa 2019 perussuomalaisten kannatus oli kyselyn mukaan liki 21 prosenttia (Yle 3.10.2019) – muita puolueita siis kannattaa noin *80 prosenttia suomalaisista*. Sen lisäksi, että kirjoittaja nimittää viestissä *persuja* ikään kuin 20 prosentin vähemmistöksi ja ulkoryhmäksi, hän myös luo lopuista suomalaisista sisäryhmän, jonka ajatukset ovat lohdullisempia. Oman suhtautumisen intensiteettiä korostetaan prosenttiyksiköillä. Ryhmistä muodostuu enemmistö-vähemmistö-asetelma; perussuomalaiset ja heidän kannattajansa ovat vähemmistö, ja muiden puolueiden kannattajat esitetään homogeenisenä kasvottomana enemmistönä, joka arvioidaan kyvykkäämmäksi ja mielipiteiltään paremmiksi kuin perussuomalaiset.

Esimerkissä 20 kirjoittaja luonnehtii ja nimittelee perussuomalaisista konstruoimaansa kategorian määritteillä *yhteiskuntavastaiseksi* ja *älyvapaaksi*. Vastapooliksi nimetään *asiantuntijat*. Varsin karkeasti viestissä erotellaan perussuomalaisten ryhmä ilmastonmuutoksen ja ehkä yleisemminkin tieteen asiantuntijoiden joukosta: viestistä välittyvä implikaatio on se, että perussuomalaisissa heitä ei ole. *Persu*-nimityksen halveksuvuutta korostaa myös negatiivisia konnotaatioita aiheuttavat määritteet ja luonnehdinnat. Lisäksi uskonnollisesta viitekehyksestä tuttu vastakkainasettelun teema, usko ja tieto, näyttäytyy jälleen.

Vihreitä ja vasemmistoliittoa kannattavien ryhmiä kutsutaan seuraavissa viesteissä (21–26) nimityksillä *vassari*, *vihreitä kannattavat*, *vihervasemmisto*, *sekopäävihreät* ja *vihreät kellokkaat*. Ilmastonmuutosdiskurssissa vihreät ja vasemmistoliitto niputetaan toistuvasti yhdeksi kategoriaksi, ja nimityksellä tarkoitetaan nimenomaan ilmastotoimia puolustavaa osapuolta. Vaikka *vihreät* ja *vihervasemmisto* tuntuvat nimityksinä sinänsä varsin neutraaleilta, eikä niihin ole lisätty affektisia attribuutteja, ilmaisevat ne kuitenkin poliittista latautuneisuutta, etenkin, jos niillä geneeristetään ryhmää. Kontekstista riippuen niitä voi pitää samalla tavalla kielteisinä nimityksinä kuin *persuakin*: aineistoni perusteella esimerkiksi nimitykset *vassari* ja *vihervasemmisto* valitaan käyttöön ulkoryhmää representoitaessa.

21) Olipas typerä kommentti **vassarilta**. [--] (K2)

- 22) Mieliopidepankki: **Vihreitä kannattavat ovat muiden puolueiden kannattajiin verrattuna nuoria.** Nuorilla on harvoin korkea elintaso, elleivät he ole syntyneet kultalusikka suussa. Kysymys ei siis ole ehkä niinkään halusta olla tinkimättä elintasosta vaan kyvystä. Jos ei ole mistä tinkiä, niin tyhjästä on paha nyhjäistä.

Tyypillistä voi olla esim. se, ttei **vihreitä kannattavalla** ole autoa, vaan hän tekee matkansa polkupyörällä, jalkaisin taikka julkisilla liikennevälineillä. **monet vihreitä kannattavat** asuvat kaupungeissa, missä on hyvä mahdollisuus elää ilman omaa autoa. [--] (K1)

- 23) [--] Kaikissa puolueissa on omat nuorisjärjestönsä ja osastonsa. Ei **Vihreidenkään** kannattajat mitään peruskoululaisia ja lukiolaisia ole.

Jos koulutustaustaa katsoo, niin **Vihreiden kannattajakunnassa** on korkeakoulututkinnon suorittaneita enemmän kuin missään muussa puolueessa. Siis kovapalkkaista väkeä keskimäärin ovat Vihreiden kannattajat.

Vihreissä on ”työväenluokkaan” kuuluvia alle 10% kannattajista, kun esimerkiksi **Perussuomalaisilla** heitä on 50...60% kannattajista. Alemmat tuloluokat löytyvät ihan jostakin muualta, kuin Vihreistä koulutetuista maistereista ja kandidaateista.

Silti **nuo vihreät**, varakkaat opettajamaisterit ja tutkimustyön ja projektihommien tekijöistä vain 24% ilmoittautuu olevansa valmis tinkimään elintasostaan. [--] (K1)

Esimerkissä 21 kirjoittaja nimeää keskustelijan nimellä *vassari*. *Vassaria* ei voi pitää korrektina terminä vasemmiston kannattajista, vaan sitä käytetään usein juuri halveksuvassa tarkoituksessa. Sitä ei löydy esimerkiksi Kielitoimiston sanakirjasta, ja Urbaanissa sanakirjassa, joka on internetin käyttäjien muokattavissa, määriteltänsä kuuluu esimerkiksi sana *vittumainen* (urbanisanakirja.com, s.v. *vassari*). Esimerkki 21 on vastaus esimerkin 33 viestiin, jossa kirjoittaja konstruoi perussuomalaisista rasistien ryhmän, mikä osaltaan selittää *vassari*-nimityksen affektiivisuutta tässä esimerkissä: pejoratiivisesti konstruoidut nimitykset kutsuvat vastanimittelyä.

Esimerkissä 22 kirjoittaja liittää *vihreitä kannattavat* -ryhmään ominaisuuden nuoruus. Hän kuvaa ulkoryhmää, jonka tyypilliset jäsenet ovat nuorempia kuin muiden puolueiden kannattajat. Mielenkiintoista on se, että viestissä ei käytetä muusta keskustelusta tuttua *vihreät*-nimitystä, vaan ryhmä nimetään spesifimmin *vihreitä kannattaviksi*. Näin ollen kirjoittaja ikään kuin etäännyttää -vA-partisiipilla vihreän puolueen kannattajat *vihreät*-nimityksestä ja kategoriasta, eikä kategorisoi puolueen jäsenistä ja kannattajista samaa ryhmää, kuten tyypillisesti tehdään. *Vihreitä kannattavat* on siis kirjoittajan rakentamana kuin alakategoria *vihreät*-nimitykselle.

Vihreiden kannattajakunnan koostumukseen otetaan kantaa esimerkissä 23, joka on vastaus *Mieliopidepankki*-nimimerkin kirjoittamaan viestiin, esimerkkiin 22. Vihreiden

kannattajakunnan koulutustasoa verrataan myös – ei kovinkaan yllättäen – perussuomalaisten kannattajien koulutustaustaan. Vihreiden kannattajat saavat ominaisuudekseen korkeakoulutuksen, perussuomalaisista taas 50–60 prosenttia on kirjoittajan sanoin *työväenluokkaa*. Suhteellisen varakkuuden perusteella ryhmien jäsenet stereotypisoidaan ja stereotypian avulla geneeristetään. Kirjoittaja tekee vielä lopuksi etäännytyksen vihreisiin lausekkeella *nuo vihreät*, yhdistää heihin ominaisuuden varakkuus ja jatkaa kritisoimalla vihreiden halukkuutta tinkiä omasta elintasostaan. Varakkuus määritellään siis tässä negatiiviseksi piirteeksi. Tämä elintason tinkimiseen liittyvä, määrällistä lisäämistä hyödyntävä 24 prosenttia -argumentti esiintyy myös myöhemmin esimerkkiviesteissä 26 ja 27.

24) Ilmastonmuutos on **vihervasemmiston** salaliittokudelman :))

TRÖÖT! (K2)

25) Kaikenlaiset **sekopäävihreät** tuppaavat mölisemään mielipiteensä faktana, ja kun **heille** osoitetaan, että he ovat toistelleet vanhoja, jo moneen kertaan kumottuja paskapuheita, niin he alkavat räyhätä ja syytellä ja käydä henkilöön. (K6)

Kommentissa 24 kirjoittaja ilmaisee *vihervasemmisto*-käsitteellä koko ryhmää, jonka *salaliittokudelman* ilmastonmuutos on. Ryhmänimitys ei siis itsessään ilmaise halveksuntaa, mutta konteksti ohjaa tulkitsemaan eri tavalla: *salaliittokudelman* yhdysosa *kudelman* ohjaa ajattelemaan tarkoituksellisesti kudottua, tässä kuvaannollista salaliiton verkkoa. Toisaalta kommentti voi olla myös ironiaa, jota kirjoittaja korostaa onomatopoeettisella huudahduksella *trööti*.

Edellistä huomattavasti affektisempi ilmaus on *kaikenlaiset sekopäävihreät* esimerkissä 25, joka on suora ja kopioimista hyödyntävä vastaus viestiin, jossa perussuomalaiset saavat nimekseen *hihulipersut* (ks. luku 4.1, esimerkki 6), ja jossa heidän sanallista toimintaansa nimitetään *mölisemiseksi*. Kyseessä on laajennettu käsitteenvaltaus, jolla argumentti käännetään luonnehtimaan vastapuolta. Nimitys on muodostettu yhdysosista *sekopää* ja *vihreät*, joista muodostuu negatiivisia konnotaatioita aiheuttava käsite ja joista kirjoittaja itse erottautuu. Ulkoryhmää merkitään *he*-pronominilla.

26) **Suomalaiset Vihreät kellokkaat, Mariaohisalot, Pekkahaavistot, Annisinnemäet** jne. vaativat kyllä että Suomen pitää olla etunenässä ilmastotalkoissa. Meillä pitää 10 vuodessa autoilut lopettaa, ja hiilivoima korvattava epävarmoilla tuulivoimailloilla.

Mutta annas olla, kun Vihreiltä kysytään että oletko valmis tinkimään omasta elintasostasi? Häh, vain vaivaiset 24% Vihreistä on valmis tinkimään elintasostaan.

Noihin **Vihreisiin ketaleisiin** ei tosiaan voi luottaa yhtään. **Ne** on täysin kaksinaamaista väkeä. (K1)

- 27) [--] **Vihreät** haluavat kuristaa koko Suomen, uusilla täysin älyttömillä autojen romutusaikatauluilla, ja kovilla polttoaineveroilla.

Mutta kun suoraan kysytään, niin vain 24% vihreistä sanoo itse olevansa valmiita tinkimään omasta elintasostaan. (K1)

- 28) Tämänkin keskustelun perusteella totean taas kerran: Onneksi **perussuomalaiset** eivät ole Suomen hallituksessa!

On nimittäin **niin jäätävän aivotonta porukkaa** juttujen perusteella, etteihän tuollaisella tossukkasivistyksellä vastuullisesta yhteistyöstä mitään tulisikaan. (K1)

Viestiesimerkissä 26 nimetään vihreää puolueyhmää siinä toimivien henkilöiden (Maria Ohisalo, Pekka Haavisto ja Anni Sinnemäki) nimillä. *Vihreällä kellokkaalla* tarkoitetaan kuvaannollisesti kello kaulassa kulkevaa puolueen johtohahmoa, joka johdattaa muita ryhmänsä jäseniä (KS, s.v. *kellokas*). Nimitykset *mariaohisalot*, *pekkahaavistot* ja *annisinnemäet jne.* ovat metonymyisiä: johonkin asiaan, tässä tapauksessa puolueeseen, viitataan nimeämällä jokin toinen, tuohon käsitteeseen läheisesti liittyvä ilmaus – tässä sellaisia ovat puolueessa toimivien nimet (Lakoff & Johnson 1980: 35–36). Ilmausta voi pitää myös synekdokeena: tarkoitteesta puhutaan kokonaisuuden sijaan osana (Tieteen termipankki, s.v. *synekdokee*). Lisäksi kyse voi olla erisnimien eli *proprien* appellatiivistumisesta, jolloin erisnimeä aletaan käyttää yleisnimen tavoin (ks. esim. Sarhema 2012). Kirjoittaja muodostaa vielä nimityksen *vihreät ketaleet*, jolla viitataan aiempaan argumenttiin ja jota korostetaan ja geneeristetään *ei voi luottaa* -konstruktiolla. Hän ulkoistaa puolueen omasta sisäryhmästään demonstratiivipronominilla *ne*, joka tässä viittaa ryhmän jäseniin.

Aineistoesimerkin 27 kirjoittajan representoimalla nimityksellä *vihreät* viitataan silläkin nimenomaan puolueeseen ryhmänä, joka *haluaa kuristaa koko Suomen* kiristämällä polttoaineverotusta. Esimerkissä 28 kuvataan *perussuomalaiset*-puoluetta intensifioinnin keinoin *niin jäätävän aivottomaksi porukaksi*. Ryhmää siis mitätöidään liioittelulla, ja mukaan liitetään kreatiivinen yhdyssana *tossukkasivistys*. Kirjoittaja arvottaa jälleen ryhmän kyvykkyyttä ja uskottavuutta. Puolueen lisäksi myös keskusteluketjun osapuolia luokitellaan puolueen mukaan, sillä viestin kirjoittaja toteaa, että onneksi perussuomalaiset eivät ole Suomen hallituksessa *tämänkin keskustelun perusteella*, jossa -kin-liitepartikkeli viittaa yhteen esimerkkiin keskustelujen sarjassa, jossa perussuomalaiset ovat olleet äänessä. Esimerkeissä

26–28 viestien ryhmänimitykset kutsuvat mukaan keskusteluun myös Suomi-valtion ja Suomen hallituksen, ja äänestäjiin viitataan seuraavissa esimerkeissä.

29) Kun ihminen ilmastoahdistuu niin se alkaa äänestämään **vihreitä**..... (K5)

30) Ilmeisesti osalle käy niin, että **vihreät ja vasemmistoliitto** kelpaa. Viimeisessä kanatusmittauksessa molempien suosio olli kuitenkin kääntynyt laskuun. Kuukauden päästä näemme jatkuuko lasku edelleen. (K5)

Esimerkissä 29 käytetään kreatiivista verbi-ilmausta *ilmastoahdistua*, jonka seurauksena nähdään vihreiden äänestäminen. Viestissä ilmastoahdistuneiden ihmisten joukko määritellään siis vihreitä äänestäväksi – *vihreät* ovat nimenomaan ilmastoahdistusta potevien ihmisten vaihtoehto, ilmastopuolue. Vaikka viesti on sinänsä neutraali, toimivat affektiivinen *ilmastoahdistua* sekä lopun pisteiden litania vihjailuna kirjoittajan suhtautumisesta ryhmään liitettyyn toimintaan.

Viestissä 30 taas asetetaan *vihreät ja vasemmistoliitto* jälleen samaan kategoriaan. Puolueisiin viitataan *kelpaamisella*, kenties siis jonkinlaisella tyytymisellä, mikä osoittaa kirjoittajan omaa puolueiden kyvykkyyden arvottamista. Kirjoittaja erottaa heidät, joille puolueet kelpaavat, *osa*-nimityksellä ulkoryhmäksi, ja *käy niin* -ilmauksella hän puhuu ikään kuin mahdollisesti tapahtuvasta prosessista. Lopuksi kirjoittaja viittaa lähteeseen, kannatusmittaukseen, jolla hän perustelee yhteen niputettujen vihreiden ja vasemmistoliiton kollektiivista kannatuksen laskua.

31) **Persut ja muut ihmiset** ovat **tolkunihmisiä**. Timo Soini ja Sampo Terho ovat hyviä esimerkkejä siitä millaisia ihmisiä nämä itseään tolkunihmisiksi kutsuvat ihmiset ovat. Tolkun ihminen tarkoittaa sitä että on katkera ja tuntweton rasisti joka ei halua auttaa hädässäolevia. Mieluummin juostaakaan kansallissosialistien kuorossa maastokuviohousuissa ja huudella illkeyksiä ohikulkijoille. Illan mennään sitten istumaan baarin ja juodaan Suomelle ja nationalismille kunnes sammutaan kännissä baarin lattialle. Näitä ihmisiä tulee työssä ikäväkyllä nähtyä. (K2)

32) ”Määrittelisitkö **perussuomalaisen** elämäntavan ja filosofian? Millaista elämää **he** tahtovat viettää?”
Ps,n äänestäjä on **tavallinen Suomalainen**. Ennen moni on äänestänyt muita puolueita. Eivät voineet hyväksyä Suomen tuhoamista. Siksi PS (K1)

Esimerkki 31 alkaa neutraalisti mutta jatkuu vihamielisenä. *Persut ja muut ihmiset* rinnastetaan predikatiivilauseessa *tolkun ihmiset* -ryhmään, jolla on positiivinen konnotaatio – onhan *tolkku ymmärryksen, harkintakyvyn ja järjen* synonyymi (KS, s.v. *tolkku*). Tulevassa

viestissä kuitenkin käännetään ilmaus päälaelleen. Itseään *tolkun ihmisiksi* kutsuneet perussuomalaisen puolueen Timo Soini ja Sampo Terho saavat kirjoittajalta määritteitä *katkera, tunteeton* ja *rasisti*, ja kirjoittaja määrittelee heidät hyviksi esimerkeiksi perussuomalaisten koostumuksesta näin ollen geneeristäen sekä puoluetta että sen kannattajien ryhmää. Yleisradio kirjoittaa *tolkun ihminen* -käsitteen tulleen keskustelukulttuuriimme Jyri Paretskoin vuonna 2016 kirjoittaman kolumnin kautta, joka herätti ilmestyessään kohua (Yle 1.2.2020). Kolumnissa nimitys on määritelty muun muassa maahanmuuttokeskustelun ääripäiden väliin jääväksi enemmistöksi, keskittien kulkijoiksi, jotka tiedostavat maahanmuuton mahdolliset huonot puolet, mutta haluavat myös auttaa heikompia ja tuomita rasismin. Käsitettä alettiin kuitenkin tulkita myös toisin ja käyttää verhoiluna loukkaaville mielipiteille, ja kenties maahanmuuttokontekstin vuoksi se yhdistetään juuri perussuomalaisiin. Perussuomalaisuuden lisäksi *tolkun ihminen* saa myös toimintojen muodossa negatiivisia ominaisuuksia, kuten *kansallissosialistien kuorossa juoksemisen*. Viesti on vahvasti herjaava ja halveksuvaa ironiaa hyödyntävä aineistoiesimerkki.

Esimerkissä 32 lainataan keskustelun aiempaa viestiä, jossa anonyymi kirjoittaja pyytää määrittelemään perussuomalaisten prototyypin ja sen, millaista elämää *he* haluavat viettää. *He*-pronomini etäännyttää perussuomalaiset ulkoryhmäksi ja *perussuomalaiset* erotetaan ainakin kirjoittajan omasta sisäryhmästä. Esimerkin 32 kirjoittaja ja kysymykseen vastaava henkilö käyttää tuttavallisesti lyhennettä PS (perussuomalaiset) ja määrittelee äänestäjän prototyypiksi *tavallisen suomalaisen*, ja kenties vielä sellaisen, joka on äänestänyt ennen muita puolueita – *tavallisten suomalaisten* kategoriasta siis erotetaan vielä pienempi alakategoria. Vaikuttaakin siltä, että kirjoittaja puhuu omasta sisäryhmästään, vaikkei eksplisiittisesti tuo sitä esiin kolmatta persoonaa käyttämällä. Kuitenkin viimeisen virkkeen affektiivinen luonnehdinta *Suomen tuhoaminen* (jota muut puolueet kirjoittajan mukaan harjoittavat), sekä lyhyt ja ytimekäs *siksi PS* -perustelu, viittaavat omaan sisäryhmään.

Aineistostani voi todeta, että keskustelu pyöri vihreiden ja perussuomalaisten polarisoinnissa. Myös vasemmistoa ja vasemmistoliittoa käsitellään keskustelussa jonkin verran, myös vihreisiin niputettuna yhtenä kategoriana. Keskustelun pääteesi on se, että vihreiden ja heidän kannattajiensa kantaa ilmastonmuutostoimiin pidetään hyvin myötämielisenä, kun taas perussuomalaiset ja puolueen äänestäjät epäilevät ilmastonmuutosta. Vastapuolen konstruoimana vihreät esitetään kuitenkin valesankareiden ryhmänä, joka ei pääosin halua tinkiä omasta elintasostaan, ja perussuomalaisia taas luonnehditaan yhteistyökyvyttömiksi ja älylliseltä kapasiteetiltaan vajavaisiksi. Puolueita ei kuvailla

korrektisti, vaan retoriikka on hyvin samankaltaista sekä ilmastonmuutostoimien puolustajien että epäilijöiden leireissä. Tällaiseen lopputulemaan on päätynyt myös Lahti tutkimuksessaan (2015: 79–80). Ilmastonmuutoskeskustelun tyyliä onkin täältä osin hyvin samanlaisia piirteitä kuin maahanmuuttodiskurssissa, ja vastapuolen kyvykkyyttä ja uskottavuutta arvioidaan jatkuvasti negatiivisesti.

4.2.2 Puolue, seksuaalinen suuntautuminen ja koulutustausta

Politiikasta kumpuaviin nimityksiin yhdistetään myös ominaisuuksia, joita ei heti kuvittelisi niihin liitettävän. Vaikka aineistoni perusteella ilmastonmuutosdiskurssissa esiintyvät nimitykset eivät ole suurissa määrin sukupuolittuneita ainakaan niin, että niissä esiintyisi suoraan mies- tai naistarkoitteisia sanoja (*setämiestä* lukuun ottamatta), käytetään niissä seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvää sanastoa etenkin herjaamistarkoituksessa. Maahanmuuttodiskurssista Lahti (2015, 2019) esittää, että maahanmuuttoaiheisessa keskustelussa käytetyt nimitykset ovat sukupuolittuneita, ja maahanmuuttoa puolustavat konstruoidaan naisiksi – puolustajat ovat esimerkiksi *mamuhyysäriämmiä* ja *kukkahattutätejä* (Lahti 2015: 53; 2019: 115). Omassa aineistossani taas esiintyy ennen kaikkea seksuaalivähemmistöihin viittaavaa sanastoa, ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat konstruoidaan ilmastonmuutostoimien puolustajiksi.

- 33) Koko ilmastovouhotus näyttää olevan **akateemisten vihertävien hinttareiden** täsmäase käydä **autoilevan tuottavaa työtä tekevän lihaasyövän heteromiehen** lompakon kimppuun. (K4, aloitusviesti)
- 34) Vain moukka voi suhtautua noin välinpitämättömästi ympäristöönsä? Tunne vastuusi ja elä vastuullisesti, äläkä välinpitämättömästi muidenkin ympäristöä pilaamalla. **En ole akateeminen enkä viherpirttäjä vaan vastuuntunteva duunari.** (K4)
- 35) **Heterokin** olen, autosta luovuin muutama vuosi sitten, kun totesin pärjääväni ilmankin. Jokaisella meistä on kasvunpaikka, oppia näkemään asioita toisin, eikä vaan mennä vanhalla kaavalla, välittämättä muista. (K4)

Aineistoesimerkki 33 on tarkoituksellisen provosoiva, ja siihen sisältyy poliittiseen puolueeseen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja koulutustaustaan nivoutuvia attribuutteja. Polarisaatiota luodaan stereotypisoimalla ja kytkemällä seksuaalinen suuntautuminen ilmastonmuutosta puolustavan ryhmän ominaisuudeksi, kuten tehtiin myös luvussa 4.1 (esimerkit 7 ja 11) sateenkaari- ja ilmastofundamentalistit samaan kategoriaan niputtamalla.

Keskusteluketjun K4 aloittaja mieltää *ilmastovouhoutuksen vihertävien, akateemisten hinttareiden* täsmäaseeksi, jolla käydään *autoilevan lihaa syövän ja työllään tuottavan heteromiehen* tienestien kimppuun. Ilmastonmuutostoimien puolustajien ryhmä (ja toisaalta myös ilmastonmuutoksen epäilijät) geneeristetään ominaisuuksiltaan yhtenäiseksi. Viestissä asetetaan vastakkain sekä homoseksuaalisuus ja heteroseksuaalisuus että akateemisuus ja tuottavan työn tekeminen. Polarisatiota korostetaan myös autoilun ja implisiittisen autoilemattomuuden sekä lihansyönnin ja implisiittisen kasvissyönnin välillä. Mielenkiintoisia viestissä ovat nimitysten saamat runsaat ja spesifit -vA-partisiippimuotoiset määritteet *vihertävä, autoileva, lihaa syövä* sekä *tuottavaa työtä tekevä*.

Esimerkissä 34 vastataan suoraan viestiin 33. Vastaja haluaa tuoda ilmi oman positionsa: hän välittää ympäristöstään, muttei ole siltikään *akateeminen viherpiipertäjä* vaan *vastuuntunteva duunari*. *Viherpiipertäjää* voi pitää konventionaalistuneena yhdyssanana, sillä se löytyy sanakirjoista (mm. KS). Tässä se viittaa pejoratiivisesti vihreitä kannattavaan ja luonnosta välittävään henkilöön. Seuraavassa viestissä oletettavasti sama kirjoittaja ilmaisee vielä olevansa *hetero*, jolloin hän kumoaa kaikki aloittajan konstruoiman kategorian ominaisuudet.

Yksikön ensimmäisen persoonan käyttö viesteissä 34 ja 35 nostaa kirjoittajan esille yksilönä ja erottaa kirjoittajan viestissä 33 konstruoidusta ryhmästä. Myös imperatiivimuotoisuus konstruoi etäännytyksen puhuteltavan henkilön stereotypisoivasta kategorisoinnin tavasta. Esimerkin 33 kirjoittaja ei itsen kategoriaa suoraan ilmaise, mutta se tulee implisiittisesti viestistä esiin: hänen oman sisäryhmänsä voi päätellä olevan lihaa syövä heteromies, joka epäilee ilmastonmuutosta, ulkoryhmänsä taas vihertävä akateeminen homoseksuaali, joka on ilmastonmuutosta ehkäisevien toimien kannalla. Ryhmänimitysten lisäksi suhtautumista viestittää esimerkiksi *ilmastovouhotus*-käsitteen käyttö. Vaikeivat nimitykset ole suoraan mies- tai naistarkoitteisia, viitataan halventavalla *hinttari*-nimityksellä selvästi feminiinisimpiin ominaisuuksiin, mitä korostaa heteroseksuaalisuuden ja miehisyyden käyttäminen vastapoolina.

36) Huom! Al Hysärin kysely! Jos suomalaisilta kysyttäisiin, **ilmastoöyhöttäjiä** olisi vain 10% **eli hesalaiset ja turkulaiset vihervasemmistolesbohomot!** (K1)

Esimerkissä 36 nimetään useita ryhmiä. Ensinnäkin puhutaan suomalaisista, joista alakategoriaksi muodostuu *ilmastoöyhöttäjät*-ryhmä, jonka prototyypiksi jäseniksi

kirjoittaja eksplikoi *hesalaiset ja turkulaiset vihervasemmistolesbohomot*. *Ilmastoöyhöttäjät* on siis nimitys ilmastonmuutostoimien puolustajille. Heitä luonnehditaan asuinpaikan, poliittisen kannan ja seksuaalisen suuntautumisen mukaan, ja jälleen yhteen kuulumattomat ominaisuudet nostetaan tarkastelun kohteeksi. Kirjoittaja konstruoi sekä *vihervasemmiston* että *lesbohomot* kategorioiksi, jotka hän liittää yhteen.

Ilmastoöyhöttäjä on siinä mielessä mielenkiintoinen nimitys, että *öyhöttäjä*-käsite on tuttu myös maahanmuuttodiskurssista, jossa sillä viitataan usein maahanmuuttoa vastustavaan tai kritisoivaan henkilöön (esim. HS, 3.12.2016). Hieman nurinkurisesti *ilmastoöyhöttäjät* taas ovat tässä se ryhmä, joka puolustaa ilmastonmuutoksen torjumista. *Öyhöttäjä* voi internetin sanakirjojen mukaan tarkoittaa ketä tahansa, joka metelöi, häiriköi, käyttäytyy uhkaavasti tai häiritsevästi, oli konteksti mikä tahansa. Toinen määritelmä on politiikkaan liittyvä, jolloin *öyhöttäjä* esittää julkisesti poliittisia kantoja, erityisesti, kun ne ovat äärimmäisiä tai kun puhuja on niiden kanssa eri mieltä. *Öyhöttämistä* on kuvailtu vouhkaamiseksi, jankuttamiseksi ja häiritsevästi käyttäytymiseksi. (Wikisanakirja s.v. *öyhöttäjä*; KS s.v. *öyhöttää*). *Öyhöttäjä* ja *öyhöttää* -lekseemit ovat siis konventionaalistuneet kuvaamaan vastapuolta pejoratiivisesti.

Oman säväyksensä viestiin tuo vielä Helsingin Sanomien pilkallinen nimeäminen *Al Hysäriksi*. Google-haulla *hysäri* ja *hyysäri* löytyy keskustelua ja kritiikkiä Helsingin Sanomista etenkin maahanmuuttouutisointiin ja maahanmuuttajien ”hyysäämiseen” liittyen. *Hysäri*-nimitys juontaneekin juurensa *hyysäri*-nimityksestä, joka on johdettu *hyysätä*-verbistä (Lahti 2015: 52–53; Lahti 2019: 112.) Lisäksi siinä käytetään hyödyksi Helsingin Sanomien *Hesari*-lempinimeä. *Al*-etuliite voi sen sijaan viitata ilmastotoimistaan tuttuun yhdysvaltalaisaktivistiin Al Goreen. Maahanmuuttajien hyysäämisestä juontunut kreatiivisesti muodostettu pilkkanimi *Al Hysäri* näin ollen linkittyy myös ilmastonmuutosdiskurssiin, ja se sitoo maahanmuuttajakriittisyyden ja ilmastonmuutosepäilyn yhteen myös diskurssin mikrotasolla.

37) **Viherfemakot** vihaa **autoilevia miehiä**. (K4)

38) Ilmastohoax on suurta kulttuurimarxilaista kusetusta, jonka tarkoituksena on alistaa **autoilevat lihaasyövät heteromiehet feministien** rautasaappaan alle. (K4)

Myös feminismiin viitataan nimityksillä. Esimerkin 37 yhdyssananimitys *viherfemakot* on sekin tuttu maahanmuuttodiskurssista, ja sillä tarkoitetaan vihreitä kannattavia, feminismiä puoltavia henkilöitä. *Femakosta* tulee mieleen yhdistelmä *feministi* ja *emakko*, emäsika, joka ei ihmistä kuvattaessa luo positiivisia konnotaatioita (Lahti 2015: 47–48). *Viherfemakkojen*

vastaryhmäksi konstruoidaan tässä – kuten yllä käsitellyssä viestissä 33 – *autoilevat miehet*. Asetelma on siis sukupuolittunut. *Viherfemakot*-ryhmä esitetään aggressiivisena, jota *vihata*-verbi ilmentää.

Myös esimerkissä 38 asetetaan vastakkain *autoilevat lihaasyövät heteromiehet* ja *feministit*. Sukupuolet siis nostetaan vastakkaisiksi kirjoittajien kielellisissä valinnoissa, ja naissukupuoli nähdään määrittelevänä tekijänä siinä, että ilmastonmuutosta pidetään totena tai *kulttuurimarxilaisena kusetuksena*, kuten kirjoittaja ilmiötä luonnehtii. Lisäksi lihansyönti näyttäytyy ominaisuutena, joka yhdistetään nimenomaisesti heteromiehiin, ja feminismin kannattaminen taas puolestaan yhdistetään naisten ominaisuudeksi. Autoilevuus ja lihansyönti toki ovat tarkoituksenmukaisia puheenaiheita ilmastonmuutosdiskurssissa sinänsä. Kirjoittajan konstruoima ajatus ilmastonmuutoksesta kulttuurimarxilaisena huijauksena ja salaliittona ei myöskään ole aineistoni perusteella ennenkuulumaton. Aineistossani esiintyy muitakin viestejä, joissa implikoidaan sitä, että mediaa hallitaan tietyn poliittisen ideologian mukaisesti. Esimerkki 18 on tästä hyvä esimerkki: siinä uutista väitetään vihreiden tilaamaksi ja maksamaksi.

39) **Autoileva kaappihinttari** ei ole tästä maailmasta. **He ovat persuja**. Tuottava työ tulee uusista innovoinneista ja keksinnöistä. On aina tullut !

Ilmastovouhotuksesta mielensä pahoittavat ovat kuin 1950-luvun **neuvostoliittolaiset**. Maailma tuli valmiiksi kommunismin myötä, eikä maailman parantajille löytynyt muuta paikkaa kuin hullujenhuoneet.

Nyt **nämä persut** ovat päätyneet omassa kuplassansa samaan päätelmään. Ei tarvita uusia ”hilipiipeli oivalluksia” eikä **maailmanparantajia**. Persujen mukaan olemme siirtyneet suunnitelmatalouteen, jossa ilmastoteot olisivat jotakin välttämättömiä taloutta haittaavia toimintoja, eikä **suomalaisten** tarvitse tehdä mitään. **Persut** eivät ole – vajavaisen ymmärtämiskykynsä johdosta – huomanneet jotta kautta ihmisen historian ajan **älykkäät ihmiset** ovat vienneet taloutta, elinkeinoja ja hyvinvointia ”eteenpäin”. **Persut** haluavat kääntää kehityksen suunnan takaisin kohti feodaaliaikaa tai vähintään pysäyttää kehityksen. **Persut** eivät usko tulevaisuuteen ja ovat kieltämässä muitakin ihmisiä uskomasta tulevaisuuteen.

Ihmiskunta jatkaa eteenpäin ja tämäkös **persuja** harmittaa. (K4)

Esimerkissä 39 nimetään monia toisiinsa limittyviä sosiaalisia kategorioita: *autoilevat kaappihinttarit*, *persut*, *ilmastovouhotuksesta mielensä pahoittavat*, *neuvostoliittolaiset*, *maailmanparantajat*, *suomalaiset* ja kollektiivisena ryhmänä voi pitää myös *ihmiskuntaa*. Analysoin niistä osaa tarkemmin. *Autoileva kaappihinttari* on viestissä kirjoitettu yksikössä, mutta seuraava virke viittaa monikon kolmanteen persoonaan, *heihin*, jolloin ominaisuuden perusteella konstruoituu ryhmä *persut*. *Autoileva kaappihinttari* on muodostettu ikään kuin

paradoksaalisena vastanimityksenä *autoilevalle lihaa syöväälle heteromiehelle*, jota olen analysoinut edellä ja jota samassa keskusteluketjussa K4 käytetään.

Ilmastovouhotuksesta mielensä pahoittavat -nimitys viittaa ulkoryhmään, ja ryhmä samaistetaan *1950-luvun neuvostoliittolaisiin*. Samassa keskustelussa mainitaan siis sekä kulttuurimarxilaisuus että kommunismi, ja kulttuurimarxilaisuuskritiikki käännetään toisinpäin rinnastamalla *persut* sosialistiseen suunnitelmatalouteen. Sosiokulttuurinen konteksti vaikuttaa osaltaan siihen, että nimityksen voi nähdä loukkaavana. Myöhemmin ryhmät samaistetaan ja yhdistetään *nämä persut* -kategoriaksi, ja heille asetetaan kontrastiksi *älykkäät ihmiset*, jotka vievät taloutta eteenpäin. *Persujen* ominaisuudeksi luonnehditaan taas *vajavainen ymmärtämiskyky* sekä halu kehityksen pysäyttämiseen. Viestissä pelataan siis loukkaavilla polarisoinneilla, ja kirjoittaja haluaa selvästi erottautua perussuomalaisista. *Persu*-nimityksen käyttö on tässä yhteydessä selvästi pejoratiivinen, ja *persut* jopa erotetaan viimeisessä virkkeessä ihmiskunnasta, joka jatkaa eteenpäin.

- 40) Kyllä **meillä perussuomalaisilla** onneksi riittää tätä järjetöntä räksyttämistä näistä meidän kahdesta poliittisesta aiheesta: maahanmuutto ja valheellinen ilmastonmuutos. Ei hätä mitään vielä, etteikö poliittisesti yhtä asiantuntevia riittäisi kannattajiksi!! (K1)

Esimerkissä 40 hyödynnetään ironiaa. Ironian voi määritellä intentionaalisiksi merkityksiksi ja vihjailuksi, jonka tarkoituksena on esittää ivaa, kritiikkiä tai pilkkaa (Rahtu 2000: 225). Viestissä perussuomalaisiin identifioitumaton kirjoittaja perussuomalaisten näkökulmasta, ikään kuin sisäryhmästä käsin, nimeämällä ryhmän *me perussuomalaiset*. Viestissä yksinkertaistetaan perussuomalaisten poliittisia agendoja, jotka luonnehditaan *järjettömäksi räksyttämiseksi*, ja arvostellaan perussuomalaisten poliittista asiantuntevuutta. *Räksyttää* teonilmauksena yhdistetään useimmiten koiriin, jolloin viestiä lukiessa syntyy mielikuva kontrolloimattomasti haukkuen ääntelevästä henkilöstä. *Järjetön räksyttäminen, ei hätä mitään* -lausahdus, huutomerkkien käyttö sekä asiantuntevuuden arvottaminen ohjaavat lukijaa ironiseen tulkintaan.

Tiivistetyt ryhmät nimetään sekä yleisemmillä perusnimityksillä että affektiivisemmin. Tämän aineiston perusteella ilmastonmuutoksen puolustajien ja vastustajien prototyypeistä voi muodostaa jonkinlaisia stereotyyppisiä, joiden peruspolarisaatio on *vihreät* ja *persut*. *Persut*-kategorian prototyypinä voi aineistoni perusteella pitää heteroa kantasuomalaisista miestä, joka epäilee ilmastonmuutoksen paikkansapitävyyttä ja vastustaa ilmastonmuutostoimia. Lisäksi stereotyyppisiksi ominaisuuksiksi luonnehditaan lihansyönti, autoilevuus, heikompi

koulutustaso sekä maahanmuuttovastaisuus. *Persu*-nimitystä käytetään usein pejoratiivisessa tarkoituksessa silloin, kun konstruoidaan ulkoryhmää. Viesteissä, joissa *persu* esiintyy pejoratiivisessa tarkoituksessa ja joissa ryhmää luonnehditaan affektiivisilla määritteillä, ei omaa sisäryhmää konstruoida muuten kuin sellaisena, että se eroaa perussuomalaisista. Teemana taustalla on kuitenkin ilmastonmuutoskeskustelun peruspolarisaatio ilmastonmuutostoimien puolustajista sekä ilmastonmuutoksen epäilijöistä ja sitä ehkäisevien tekojen vastustajista.

Vihreä, vassari tai *vihervassari* on taas aineistossani usein vastapuolen konstruoimana seksuaalivähemmistöön kuuluva henkilö ja feminiinisempi tarkoite – ja aina – ilmastonmuutoksen ehkäisytöimisiä puolustava. Etenkin seksuaalivähemmistöjen niputtaminen ilmastonmuutoksen puolustajien ryhmään on silmiinpistävää. Näitä nimityksiä käytetään aina ulkoryhmää konstruoidessa. Poliittisten nimitysten muodostuksessa korostuu siis etenkin sen ryhmän nimeäminen, johon kirjoittaja ei itse kuulu, ja aineistoni koostuukin suurimmaksi osaksi vastapuolta konstruoivista viesteistä.

4.3 Kieltäjät ja hätyyttelijät – *denialistit* ja *alarmistit*

Keskustelun vastapuolet käyttää aineistossani myös nimityksiä *denialistit* ja *alarmistit*. *Denialistit* ovat ilmastonmuutoksen kieltäjiä, *alarmistit* taas ilmastonmuutosilmiöstä aktiivisesti ja herätellen, kenties pelotellenkin, muistuttavia. Keskustelukenttien lisäksi myös Kielitoimisto on kirjoittanut *ilmastodenialismi*-käsitteestä blogikirjoituksessaan (11.12.2018). Vaikka *ilmastodenialismin* käsite on siis Kielitoimistossa noteerattu, ei *alarmisti* tai *denialisti* -nimityksiä (tai *alarmismi* ja *denialismi* -aatenimityksiä) kuitenkaan löydy sanakirjoista. Ne ovat englannista suomen kieleen siirtyneitä erikoislainoja, joita on alettu viime vuosina käyttää ilmastonmuutoskontekstissa myös Suomessa (engl. *alarmist*, *denier*). Suomen kielen mukaisen sanahahmon tuottamiseksi on lainoihin lisätty *-i*. Nimitykset *alarmisti* ja *denialisti* löytyvät Urbanista sanakirjasta (urbanisanakirja.com), ja *ilmastodenialismi*-ilmiötä on, kuten todettu jo aiemmin, tutkittu suomenkielisessä pro gradussakin (Erkamo 2019).

Alarmistiksi nimitetty on englanninkielisistä lähteistä suomennettuna henkilö, joka näyttää ja liioittelee jonkin asian vaaroja ja näin ollen vahvistaa omaa kantaansa ja synnyttää tarkoituksellista huolestuneisuutta (Cambridge Dictionary, s.v. *alarmist*). *Denialisti* taas kieltää jonkin tieteellisesti todistetun faktan (tässä tapauksessa ilmastonmuutoksen) totuudenmukaisuuden ja myös usein levittää tätä sanomaa eteenpäin. *Denier*-nimityksen

etymologiaa tunnetaan Oxford English Dictionaryn mukaan jo 1400-luvun lopulta, jolloin sitä käytettiin uskonnollisessa diskurssissa ja tarkoitettiin lähinnä Kristuksen kieltäjää. *Alarmist* taas juontuu 1700-luvun lopulta, jolloin sitä on esiintynyt ainakin Ranskan vallankumoukseen liittyvänä. 2000-luvulla *alarmist*-nimitystä on käytetty pejoratiivisena muun muassa ilmastovaikuttaja Al Goresta. (Wihbey 2012, yaleclimateconnections.org.) Mielenkiintoista on se, että suomenkielisessä keskustelussa nimitykset tuntuvat keskittyneen vahvasti juuri ilmastonmuutosdiskurssiin. Tämän voi huomata esimerkiksi Google-haun tekemällä, jolloin ensimmäiset viisi sivua ovat ilmastonmuutosdiskurssiin liittyviä (hakusanoilla *alarmisti* ja *denialisti*).

Yleisradion tutkivan journalismin viikko-ohjelmaksi luonnehdittu MOT käsittelee ilmastodenialismia jaksossaan *Ilmastoepäilyn kylväjät* (esitetty 6.4.2020). Jaksossa ilmastonmuutoksen epäilijöistä käytetään nimityksiä *ilmastoepäilijä*, *ilmastoskeptikko* ja *ilmastodenialisti*. *Denialisti*-nimityksen käyttö ei siis ulotu vain internetin maailmaan, vaan se alkaa vakiintua yleiskielessämme. Ilmastoepäilyä käsitellään ilmiönä, joka on lähtöisin Yhdysvalloista ja joka myös Suomessa näkyy politiikassa yhä enenevässä määrin. Oikealle puoluekentässä sijoittuvat puolueet ovat herkemmin ilmastonmuutoksen epäilijöitä ja siitä vähemmän huolestuneita (Erkamo 2019: 34). Vihreän liiton jäsen ja entinen europarlamentaarikko Satu Hassi mainitsee jaksossa, että perussuomalaisen puolueen koostumuksessa on prosentuaalisesti enemmän ilmastonmuutoksen epäilijöitä kuin muissa puolueissa. Suomi24-keskustelijoiden keskuudessa ilmenevä perussuomalaiset ja vihreät -vastakkainasettelu näyttäytyy näin ollen yhä selvemmältä jaottelulta.

MOT-jaksossa sekä eri uutismedioissa haastateltu ilmastopsykologian tutkija Kirsti M. Jylhä mainitsee, että erityisesti näkemys epätasa-arvosta on tärkeä tekijä ilmastonmuutoksen kieltämiseen liittyvässä ilmiössä. Ihmiset, jotka hyväksyvät eriarvoisuuden ja vastustavat esimerkiksi feminisimiä, kieltävät useammin myös ilmastonmuutoksen. Ilmastodenialismi on yhdistetty myös rasistisiin ja maahanmuuttovastaisiin asenteisiin. (Yle 22.4.2019; Erkamo 2019: 35.) Myös omassa aineistossani feminismiin vastustaminen ja ilmastonmuutoksen näkeminen huijauksena yhdistyvät (esimerkki 38). Jylhä on tutkinut ilmastoepäilyilmiötä etenkin Ruotsissa, ja hänen mukaansa skeptisyyteen liittyy vahvasti myös luottamattomuus kansallisiin uutismedioihin. Tämänkin teema näyttäytyy myöhemmin tässä tutkielmassa.

Tutkielmani aineistossa *alarmisti*- ja *denialisti*-havaintoja esiintyy useissa keskusteluketjuissa, mutta huomattava osa niistä on keskusteluketjusta K3. Se on koko aineistoni toiseksi pisin ketju, jossa kiistellään tieteen ja faktan pohjalta hurrikaaneista ja taifuuneista. Kenties tieteestä juontuva lähestymistapa kutsuu mukaansa juuri näitä spesifimpiä

termejä, joita aiheesta runsaasti keskustelevat käyttävät. On syytä olettaa, että ketjussa keskustelevat ovat Suomi24-palstan puitteissa tuttuja toisilleen, sillä ketjussa esiintyy tiuhaan *hitsari*-lempinimitys, joka on kohdistettu suoraan tietylle käyttäjälle, kenties ketjun aloittajalle. Muista ketjuista poiketen keskustelu pyörii paljon myös kirjoittajien omien kokemusten, koulutustaustan ja ammattitaidon ympärillä: tällaista omakohtaisuutta ei muissa keskusteluissa esiinny aivan yksittäisiä havaintoja lukuun ottamatta.

41) Kollimaattori: Jopa **denialistit** ovat ruvenneet leipääntymään hitsarin teeseihin. ;)

Eipä siinä mitään: onhan **alarmistienkin** joukossa seinähulluja. Ei sellaisia pidä tukea vain sen takia, että on ”samalla puolella”. (K3)

42) Niinpä, teitä **alarmistiseinähullujahan** tosiaan riittää. (K3)

43) [--] Gretaa ei saisi arvostella. Kritiikki koetaan uhkaksi ja sille paketoidaan valmiita tulkintoja, jotta ei tarvitsisi keskustella asiasta. Kritiikille on valmiita nimiä masinoinnista **denialistien** vastainformaatioon tai ”setämiesten ulinaan”. Mutta näyttää siltä että jopa Ranskan pressa Macron on nyt närkästynyt Gretan vihaisista puheista. (K6)

Esimerkissä 41 kirjoittaja *Kollimaattori* hyödyntää sekä *denialisti*- että *alarmisti*-nimityksiä ja näin ollen asettaa ne vastakkaisiksi. *Alarmistienkin joukossa* -ilmaus hyödyntää *-kin*-liitepartikkeliä, jolla korostetaan myös *alarmistien* voivan olla *seinähulluja* (denialistien lisäksi). Kielitoimiston ohjepankin mukaan liite *-kin* merkitsee samaa kuin ’myös’ tai ’jopa’. *Kin*-partikkeli on fokuspartikkeli, jonka tehtävänä on nostaa jokin lauseen osa keskiöön: sillä siis merkitään asioita painaviksi. Lisäksi *-kin*-partikkeliä käytetään silloin, kun lukijaa halutaan suostutella esitetyn väitteen taakse (Sakki 2015: 61; 64; 83.) *Kin*-liitepartikkeli asettaa jälleen skaalan ääripään. Kommentissa myös sanallistetaan polarisaatio ja puolien ottaminen: kirjoittaja puhuu ”samalla puolella” olemisesta, jolla hän implikoi olevansa enemmän alarmistien puolella kuin denialistien. Lauseenalkuinen *onhan*-verbirakenne toimii myönnytyksenä, ja sillä implikoidaan myös asiointilan tuttuutta (VISK § 830).

Esimerkki 42 on samasta keskusteluketjusta peräisin ja suora vastaus esimerkkiin 41, ja siinä kirjoittajan sanoma käännetään pääläelleen: *niinpä, teitä alarmistiseinähullujahan tosiaan riittää*. Edellisen kirjoittajan pyrkimys erottaa omasta ryhmästään ulkoryhmä, johon hän ei kuulu, kumotaan ja hänet niputetaan tähän yhtenäiseksi hahmotettuun ulkoryhmään kuuluvaksi. *Te*-persoonapronomini korostaa kirjoittajan konstruoimaa ulkoryhmää, ja suora puhuttelu liittää esimerkin 41 kirjoittajan ryhmän jäseneksi. Esimerkissä muodostetaan kreatiivinen yhdyssananimitys *alarmistiseinähullu*, joka on tiivistetty esimerkin 41 virkkeestä.

Nimitykseen yhdistetty liitepartikkeli *-hAn* on sävypartikkeli, jolla voidaan korostaa varmuuden astetta. Sillä on useita eri funktioita, joita ovat korostaminen, kehoitus, muistutus, myönnyttely ja pohdiskelu. (Latvala 2017: 48, 83.) On selvää, että viestiesimerkissä 42 on kyse juuri korostamisesta: omaa, vastakkaista mielipidettä korostetaan *-hAn*-liitepartikkelilla ja alleviivataan vielä *niinpä*-adverbilla, jolla viitataan edellä sanottuun. Konstruointi *alarmistiseinhullu* korostaa kirjoittajan omaa kantaa alarmisti-denialisti-mittelössä, ja nimityksen merkitys leimaa ilmastonmuutostoimien puolustajat mieleltään sairaiksi, hulluiksi. Viittaus mielen sairauteen arvottaa negatiivisesti vastapuolen kyvykkyyttä. Kohosteinen *seinähullu* viittaa tuloksettomaan pään seinään hakkaamiseen, ja kenties sanavalinnalla implikoidaan sitä, ettei alarmistien toiminta johda mihinkään: ilmastonmuutosta ehkäisevät toimet ovat turhia ja tarpeettomia.

Esimerkissä 43 yhdistyvät monta tästä tutkielmastakin tuttua ilmastodiskurssin piirrettä: viestissä kirjoitetaan Greta Thunbergistä, denialisteista ja setämiehistä (setämiehistä myöhemmin myös luvussa 4.5, Greta ja setämiehet -diskurssista laajemmin ks. Hakulinen 2020). Kommentoijan sävy on ymmärrettävä siten, että *denialisti*-nimitystä käytetään liian herkästi; kaikki *kritiikin* esittäjät nimitetään *denialisteiksi*. Kirjoittaja esittää, että vastapuoli on aina valmis kumoamaan kriitikoiden ajatukset ennalta sovitulla keinoilla, ja muodostaa myös itse puolustajista homogeenisen, jyrkän ja tuomitsevan vastapuolen, joka ei halua edes keskustella muista vaihtoehdoista. Molempien puolien kannat näyttäytyvät jälleen ilmastonmuutosdiskurssille ominaiseen tapaan ehdottomina.

44) Tämän palstan **denut** ovat aivan yhtä surkeita tieteenkieltäjiä kuin evoluutiopalstan ateistit. Se, mikä on ennalta määrätty, tulee myös tapahtumaan. Jonkun **denun** vikinä ei merkitse mitään. Merenpinta nousee ja jäätiköt sulavat. (K5)

45) **denut** hermostuu? Se koira älähtää johon kalikka kalahtaa (K5)

Viestien 44 ja 45 sävy on denialisteja halveksuva. Molemmissa aineistoesimerkeissä *denialisteista* käytetään lyhennelmää *denut*, ja lyhenteen käyttö implikoi nimityksen tuttuutta keskustelijoille. Viestissä 44 *denut* rinnastetaan *surkeisiin tieteenkieltäjiin ja evoluutiopalstan ateisteihin*, joilla kenties viitataan ihmisiin, jotka eivät usko evoluution todenmukaisuuteen. Esimerkissä 45 taas denialistien toimintaan viitataan tutulla sananlaskulla, jolla jopa vihjataan ilmastonmuutosskeptikoiden olevan tietoisia ilmastonmuutoksen todenmukaisuudesta, mutta äänekkäinä he pyrkivät tämän kumoamaan.

Denu tuntuu pejoratiivisemmalta nimitykseltä kuin *denialisti*, mikä voi johtua *denun* herättämästä mielikuvasta: se herättää assosiaation stadin slangin *dena*-nimitykseen, jota käytetään rappiolla olevista alkoholisteista, sekä myös *tenuun* (tai *tenu-ukkoon*), jolla viitataan denatoruoituun alkoholiin ja sellaista nauttivaan alkoholistiin. (urbanisanakirja.com s.v. *dena* ja *tenu-ukko*).

46) [--] En pidä tuota 3,33 % vaihtelua maan radassa kovin merkittävänä asiana. Itsekin kirjoitit että 7% on teoreettinen arvio. Oletko yrittänyt taistella noilla tiedoilla **alarmisteja** vastaan.

Minä en ole **alarmisti**. Minä vaan pidän tuota tietoa aika merkityksettämänä kun arvioi maapallon ilmakehän toimintaa. Olisi sen nyt pitänyt jo selvittää etten ole **alarmisti** vaikka olen anonymi. (K3)

47) [--] Täällä on hoitajat ja lääkäritkin leimattu **denialisteiksi**.- Mitä kuvittelee olevansa nämä leimaajat. Pitäisikö lukita pyöreänurkkaiseen koppiin ja heittää avain järveen. [--] (K3)

Esimerkkiviestissä 46 huomionarvoista on se, että kirjoittaja etäännyttää *alarmistit* ulkoryhmäksi toistuvan alleviivaavasti: *alarmistiksi* kutsuminen nähdään loukkauksena. Lisäksi kirjoittaja puhuu alarmisteja vastaan taistelemisesta, joka on varsin affektiivinen kuvaus ilmastonmuutostoimien puolustajien ja vastustajien välisistä erimielisyyksistä. Yksikön ensimmäistä persoonaa käytetään tässä kielellisenä keinona: viestissä esiintyy keskustelussa harvinaista omakohtaisuuden osoittamista. Kirjoittaja erottaa itsensä alarmistien ulkoryhmästä *minä en ole alarmisti* -virkkeellä.

Esimerkissä 47 taas puhutaan denialistiksi *leimaamisesta*, jolloin teosanasta on luettavissa denialismiin kiteytyneet negatiiviset konnotaatiot. Hän nimeää lääkäreitä ja hoitajia denialisteiksi kutsuvat nimityksellä *nämä leimaajat*, ja arvottaa heitä kyvyttömiksi tekemään moisia päätelmiä. *Leimaajilla* viitataan ilmastonmuutostoimien puolustajiin, jotka kirjoittajan mielestä siis perusteetta tuomitsevat muita. Molempiin nimityksiin yhdistetään mielikuvia järkkymättömyydestä, ja niistä halutaan erottautua.

48) Sinä vingat kuinka haluat faktoja sekä dataa, numeroita ja tilastoja, mutta kun tuo toinen anonymi niitä sinulle postaa useamman esseän verran niin siirryt tähän. **Ilmastodenialismikulttilaista** ei voi vakuuttaa järjellä. (K1)

49) Ymmärrät minua koko ajan täysin väärin, ja luokittelet sitten sen väärän ymmärryksesi mukaa. Se on minulle hyvin tuttu ilmiö kiihkouskonnollisista piireistä. Siihen **te alarmistitkin** olette langenneet, Sitä alkoi eduskunnassakin ilmetä viime eduskunnan aikana. Seurasin niitä torstaisia lähetyksiä. (K3)

Esimerkkiä 48 olen käsitellyt jo luvussa 4.1 ottaen huomioon uskonnollisen taustakehyksen ja *kultti*-lekseemin. Kolmiosainen tilapäinen yhdyssananimitys *ilmastodenialismikulttilainen* määrittää ryhmän, johon kirjoittaja ei itse identifioitu. Tässä nimityksessä yhdistetään kreatiivisesti denialismi sekä uskonnollinen viitekehys. Viesti osoittaa, että denialismi voidaan nähdä jopa uskonnollisena ääriaatteenä, jolloin uskonnollisuutta käytetään jälleen loukkaamistarkoituksessa. Myös esimerkissä 49 tuodaan esille (kiihko)uskonnollisuus halveksuntaa osoittaen, mutta tällä kertaa alarmistien piirteenä, johon ryhmään kuuluvat ovat uskonnollisessa hengessä *langenneet*. Monikon toista persoonaa käyttämällä kirjoittaja kohdistaa viestinsä tietylle henkilölle ja tarkemmin kirjoittajan muodostamalle ryhmälle *te alarmistit* konstruoiden näin kategorian, johon ei itse kuulu.

Denialisti- ja *alarmisti*-nimitykset eivät ole aineistoni valossa keskustelijoiden käytössä yhtä kreatiivisia kuin muut ilmastodiskurssissa käytetyt nimitykset, kenties johtuen siitä, että kyseiset termit ovat Suomessa käytössä etenkin ilmastonmuutosdiskurssissa. Niinpä niihin ei useinkaan liitetä attribuutteja, yhdysosia tai muuta kuvailevaa sanastoa, jotta niiden tarkoite tulisi selväksi. Nimitykset kantavat vahvoja konnotaatioita omina ilmauksinaan, ja nämä konnotaatiot myös tiedostetaan kirjoittajien keskuudessa. Ne ovat vahvasti pejoratiivisia. Nimitysten käytölle onkin erityisen ominaista se, että vastapuolta nimetään (ja nimitellään) niillä. Aineistossani kukaan ei kutsu itse itseään alarmistiksi tai denialistiksi, vaan nimitysten tarkoitteista pyritään ennemminkin aktiivisesti erottautumaan.

Aineistosta ei tule ilmi, millaiseksi prototyypin denialisti tai alarmisti määritellään, eikä nimityksiin liitetä laisinkaan muita ominaisuuksia, kuten sukupuolta, ikää tai seksuaalista suuntautumista. Kumpikin nimitys yhdistyy äärimmäisyyteen, aatteellisuuteen ja jopa uskonnonkaltaisiin ryhmittymiin. Ne näyttävät myös ilmastonmuutosdiskurssiin nivoutuvana erikoissanastona. Toisaalta vaikuttaa siltä, että *ilmastodenialismi* ilmiön nimityksenä tulee yleistymään myös yleiskielessä. *Denialisti* ja (*ilmasto*)*denialismi* ovat jo nyt yhteiskunnassamme tunnetumpia termejä kuin *alarmisti* tai *alarmismi*, minkä osoittaa käsitteen esille tuominen akateemisissa julkaisuissa, uutisissa, MOT-ohjelmassa ja Kielitoimiston kirjoituksessa.

4.4 Suomi ja suomalaiset nimityksinä

Aineistossani esiintyy lukuisia viestejä, joissa Suomi ja suomalaiset esitetään kategoriana. Keskustelussa näyttää näin ollen yhteinen tietous siitä, että ilmastonmuutos on globaali

ilmiö: aineistoni viesteissä Suomea verrataan toistuvasti muihin maailman maihin, ja Suomen ja suomalaisten toimintaan ja vastuuseen liittyvä keskustelu jatkaa ilmastonmuutosdiskurssin polarisoitunutta linjaa. Kansalaisuuden perusteella luokittelu on sosiaalisessa kategorisaatiossa yleistä, ja *suomalaiset*-kategoria tuokin automaattisesti mukanaan vertailuasetelman muihin maihin ja kansallisuuksiin (Pälli 2003: 142). Lisäksi Suomesta tehdään inhimillinen toimija, vaikkei se sitä oikeasti ole; se siis personifoidaan. Suomi käsitetään usein aineistossani ryhmäksi, johon kaikki Suomen kansalaiset kuuluvat ja jonka toimet ovat kollektiivisia. Tällöin se on ikään kuin synonyymi *suomalaiset*-nimitykselle. Toisaalta *Suomi*-nimitystä käytetään myös, kun osoitetaan valtiollista toimijuutta. Näitä kahta esittämisen tapaa ja niiden eroja onkin syytä tarkastella tässä analyysiluvussa tarkemmin.

Vaikka *Suomi*-nimitys ei ole käsitteenä ihmislähtöinen, se voidaan tulkita ryhmätarkoitteiseksi kategoriaksi siksi, että ihminen yleensä ajattelee tällaiset kategoriat ihmisryhminä (Pälli 2003: 143). Suomesta ja suomalaisista kirjoitetaan usein kaikkia koskettavana ryhmänä, kategoriana *me*, jolloin muut maat ja kansakunnat erottautuvat kategoriana ja ulkoryhmänä *he*. Suomalaisista puhutaan monikon 3. persoonaa käyttäen usein silloin, kun kirjoittaja haluaa erottautua jostakin ryhmään sisällyttämästään piirteestä. Suomi-retoriikkaa esiintyy kaikissa muissa keskusteluissa paitsi keskusteluketjussa K3, ja suurin osa aineistoni esimerkkiviesteistä on keskusteluketjusta K1.

Suomi- ja *suomalaiset* -nimitysten lisäksi ryhmiä erotellaan myös spesifimpiin alakategorioihin – sellaisiin ryhmiin, jotka epäilevät ilmastonmuutosta ja suorastaan vastustavat sen torjuntaa sekä niihin, jotka ovat ilmastonmuutoksen puolesta ja valmiita toimimaan sen ehkäisyn eteen jopa valtion ohjailemana. Tämä ei tietenkään ole muun aineistoni valossa yllätys. Suomi ja suomalaiset -konteksti kutsuu mukaansa muun maailman lisäksi myös valtion hallintoa ja muita poliittisia toimijoita. Tässä kategorisoinnissa erottautuu korostuneena poliittiselle keskustelulle tyypillinen hyötyajatteludiskurssi: Suomen ilmastonmuutoksen ehkäisyyn liittyvät toimet koetaan osin hyödyttöminä ja epäreiluina, jos ja kun ne tehdään tavallisen kansalaisen kustannuksella esimerkiksi verojen korottamisen tai uusien säännösten myötä.

4.4.1 *Suomi* valtiollisena toimijana ja *suomalaiset* ryhmänä

Kun Suomea käsitellään valtiollisena toimijana, on keskustelun pääpaino siinä, mikä on Suomen vastuu ilmastonmuutoksen torjunnassa. Suomea ja suomalaisia verrataan toistuvasti

muihin maihin ja kansallisuuksiin, ja Suomi arvotetaan usein paremmaksi kuin muut maat, kuten esimerkeissä 50–52:

50) **Suomen ja Ruotsin** hiilidioksidipäästöt on 0,2%, koko maailman päästöistä, että silleen.
Halla-aho on taas oikeassa, ongelman ratkaisu ei ole vähääkään **meidän** päästöistä kiinni. (K1)

51) Ja **suomalaiset** kärsiköön eniten, vaikka **suomi** tuottaa vähiten saasteita.
Just, joo.
No Ps,n kannatus vaan nousee. Ihmiset heräävät painajaisesta huomaamaan todellisuuden. (K1)

52) Siksikö **suomalaisten** ei muka tarvitsisi tehdä mitään? Älä nyt viitsi....

Suomalainen kuluttaa maapallon resursseja ja tuottaa päästöjä moninkertaisesti verrattuna **maapallon keskimääräiseen asukkaan** kulutukseen ja päästöihin.. Eipä taida suomalaisilla olla mitään erityistä oikeutta tähän muiden maiden kansalaisiin nähden. (K1)

Esimerkin 50 kirjoittaja kirjoittaa Suomen ja Ruotsin hiilidioksidipäästöistä yhtenä yksikkönä samassa lausekkeessa. Maiden tuottamien päästöjen osuutta verrataan koko maailman päästöihin, ja valtioihin viitataan myöhemmin kielellisenä yksikkönä *me (meidän päästöt)*. Kirjoittaja kategorisoi Suomen ja Ruotsin yhdeksi kategoriaksi, ja se nähdään valtiollisten toimijoiden ryhmänä, johon kirjoittaja itsekin kansalaisen osassa kuuluu *me*-pronominin osoittamana. *Suomi ja Ruotsi* -ryhmä asetetaan sankarin asemaan vähäisine päästöineen: maiden implikoidaan tekevän jo oman osuutensa, eikä ongelman ratkaisu ole Suomen ja Ruotsin päästöistä kiinni.

Viestissä 51 konstruoidaan *Suomi*, joka maana tuottaa *vähiten* saasteita, jolloin Suomea verrataan jälleen implisiittisesti muihin maihin, ulkoryhmiin. Muiden maiden kategoriaan ei siis viitata suoraan, mutta *Suomi tuottaa vähiten saasteita* -konstruktion *vähiten* osoittaa kontrastin muihin olemassa oleviin tarkoitteisiin. Esimerkissä konstruoidut nimitykset viittaavat sekä kansalaisten kollektiiviseen ryhmään, johon viitataan *suomalaiset*-nimityksen lisäksi nimityksellä *ihmiset*, että Suomeen valtiollisena toimijana. *Suomalaiset* nähdään kärsijöiden tai uhrien roolissa. *Suomi* onkin useassa viestissä *suomalaiset*-ryhmän kaltainen käsitteistys, jonka personifointi saa ymmärtämään sen ihmistarkoitteiseksi. Esimerkeissä 50 ja 51 viitataan myös Jussi Halla-ahoon ja perussuomalaisiin, ja omia mielipiteitä validoidaan puolueen ääneen nojautumalla.

Viestissä 52, joka on suora vastaus esimerkkiin 51, konstruoidaan Suomen sijasta *suomalaiset*-ryhmä. Kirjoittaja muodostaa *suomalaisten* kontrastiksi nimityksen *keskimääräiset maapallon asukkaat*, jotka kuluttavat huomattavasti vähemmän luonnonvaroja

kuin suomalainen. Viestissä siis huomioidaan vastuuajattelu: suomalaisilla ei ole erivapauksia *muihin maihin* nähden, vaan ilmastonmuutos nähdään koko maapallon mittakaavassa ja sen ehkäisy kaikkien tehtävänä. Mielenkiintoista on se, ettei viestin 52 kirjoittaja kuitenkaan eksplisiittisesti ilmaise itseään suomalaisten ryhmään kuuluvaksi, vaan hän käyttää yksikön kolmatta persoonaa yleistääkseen jokaisen suomalaisen keskimääräistä suuremmaksi kuluttajaksi. Myöskään viestissä 51 ei omaa kuuluvuutta suomalaisiin tuoda eksplisiittisesti näkyväksi, mutta lukijalle se on selvää. Huomionarvoista kaikissa viesteissä on intensiteettiä osoittavien ilmausten käyttö, joilla kontrastoidaan viestissä nimettyjä ryhmiä ja niiden toimintaa toisiinsa. Tällaisia ilmauksia ovat esimerkiksi *eniten*, *vähiten*, *moninkertaisesti* ja *keskimääräinen*.

Seuraavissa viesteissä taas tuodaan suoraan ilmi Suomen ja suomalaisten olevan kirjoittajan oma sisäryhmä:

53) dikduk: Ei kukaan ajattele että **Suomi** voi maailman pelastaa, mutta ilmastonmuutos on tosiasia joka **meidänkin** pitää ottaa huomioon
Alttareita ja palvontaa on vain uskonnoissa, ei tieteessä. (K2)

54) Juuri siksi **Suomen** pitää tehdä ja toimia, olla edelläkävijä ja osoittaa esimerkkiä miten jutut hoidetaan, jotta **emme** joudu hengittämään **muiden jätöksiä**. [--] (K1)

Viesteissä 53 ja 54 huomionarvoista on *me*-persoonapronominin käyttö. Suomea personifoidaan samalla tavalla kuin edellisissä esimerkeissä, mutta Suomi-valtio representoidaan sisäryhmäksi, jonka ihmistarkoitteisuus tulee näkyväksi monikon ensimmäisen persoonan kautta. Toisaalta Pälli (2003) esittää, että tällainen käyttö, jossa näin suuri kategoria nimetään *me*-pronominilla, ei ole omiaan muodostamaan sisäryhmää, ja toisaalta se taas kertoo juuri kategorisoinnin joustavuudesta: *me* antaa yksilölle mahdollisuuden kategorisoida itsensä asianosaiseksi (mts. 104). Lisäksi *-kin*-partikkeli nostaa kohosteiseksi Suomen ja nimenomaan *meidät*, kaikki keskusteluun osallistuvat: *meidänkin* on huomioitava ilmastonmuutos. Myös usko ja tiede -vastakkainasettelu näyttäytyy jälleen.

Viestissä 54 Suomi ja muut (*muiden jätökset*) asetetaan jälleen kerran vastakkaisiksi. Suomi-tarkoitteeseen viitataan myöhemmin monikon ensimmäisellä persoonalla *emme*, jolloin siitä muodostuu myös kirjoittajan oma ryhmä. *Muiden jätökset* ei ole varsinaisesti ryhmänimitys, mutta sillä viitataan ihmistoimijoiden tuottamiin jätöksiin, jolloin syntyy jälleen selkeä kahtiajako, Suomi ja muu maailma. Suomen voi tässä tulkita olevan valtiotoimijuutta kuvaava tarkoite, jonka pitää kollektiivisesti tehdä ja toimia sekä toimia

edelläkävijänä. Valtion ja sen johtajien ohjaamat toimet näyttäytyvät sellaisina, jotka vaikuttavat sekä muihin maihin että kansalaisiin.

55) Voisiko sitten **suomalaisten** syyllistämisen lopettaa ja kääntää katseet **Arfikkaan ja Aasiaan**? (K2)

56) RepeRuutikallo: Se on valitettavasti faktaa eikä syyllistämistä, että **me** kulutustasomme vuoksi päästöämme maapallon mitassa todella paljon per se. Moninkertaisesti sen mitä ”**arfikkalaiset**”, usko.vainen. (K2)

57) Niin **osa** uskoo että ihmisen takia ilmasto nykyään muuttuu uskovat että se itse ei enään voi muuttua vain ihminen sitä muuttaa. Suomen kohdallakin ilmasto muuttui aika äkkiä kun kilometri jäätä sulii pois ja sama sulaminen on jatkunut niistä päivistä asti ja jatkuu edelleen pohjoisnavalla se sulaminen alkoi ja 10 000v sitten. Eri asia on sitten että heitetään roskat mereen ja saastutetaan paikallinen ilma niin että et edes eteen näe kuten **aasiassa** on monessa paikassa. Kaiken lisäksi **suomi** on vähentänyt päästöjään jo vuosien ajan samaa ei voi **monesta muusta maasta** sanoa tekevät juuri päinvastoin. (K1)

Esimerkeissä 55 ja 56 nimetään *suomalaisille* ja *Suomelle* verrokkiryhmät *Afrikka ja Aasia* sekä *arfikkalaiset*. Viestissä 55 koetaan *suomalaisia* syyllistettävän saasteista, vaikka *katseet pitäisi kääntää Afrikkaan ja Aasiaan*. Huomionarvoista kategorisointia on Afrikan ja Aasian geneeristämisen yhtenäiseksi kategoriaksi, jolla ilmaistaan toiseutta suomalaisiin verratessa. Viestin 56 kirjoittaja *RepeRuutikallo* vastaa viestiin 55. Hän kumoo kirjoittajan väitteen vertaamalla suomalaisten kulutustottumuksia vaatimattomammassa oloissa asuvien tottumuksiin, ja näin hänenkin viestissään luodaan afrikkalaisista homogeeninen ryhmä. Kirjoittaja korostaa intensiteetin voimaa kontrastiivisella rakenteella ja määrällistämällä: *me kulutamme todella paljon, moninkertaisesti enemmän kuin afrikkalaiset*. Suomalaiset hän ilmaisee *me*-nimityksellä kuvaamaan omaa (sekä viestin 55 kirjoittajan) sisäryhmää. Kirjoittaja myös arvottaa viestin 55 kirjoittajan kielitaitoa ja kyvykkyyttä tarttumalla väärinkirjoitettuun maan nimeen *Arfikka* kirjoittamalla ryhmäksi lainausmerkkien sisällä ”*arfikkalaiset*”.

Esimerkissä 57 *Suomi* kontrastoidaan jälleen homogeeniseen ilmaukseen *monet muut maat*, jotka eivät ole tehneet samoja toimia, kuin Suomi – muut maat ovat siis ikään kuin huonompia. Esimerkiksi kirjoittaja antaa *Aasian*, jossa ihmiset aktiivisina toimijoina heittävät roskia mereen. Mielenkiintoista viestissä on se, että kirjoittaja ilmaisee *osan* uskovan ihmisen aiheuttamaan ilmastonmuutokseen. Implisiittisesti ryhmänimitys *osa* ilmentää, että hän ei kuulu tähän osaan. Kuitenkin hän myöhemmin viittaa juuri Suomen vähentäneen päästöjään, jolla ilmastonmuutokseen vaikutetaan. Kirjoittaja siis viittaa Suomeen selkeästi valtiollisena toimijana, samalla kun hän kyseenalaistaa viestissään ihmisten vaikutuksen ilmastonmuutokseen.

58) [--] Kaiken lisäksi **suurimmat saastuttajat** paskat nakkaa koko ilmastonmuutokselle. Siinä sitten **Suomi** eturintamassa on ”esimerkinä”, vaikka maan toimilla on yhtä vähän merkitystä koko maapallon ilmaston muuttumiseen kuin hyttysen pierulla saharassa. Onhan se keino nostaa veroja muka ”ohjaamalla” ihmisten käyttäytymistä, hahah. (Ja veikkaanpa että nämä ”käyttäytymistä ohjaavat verot” tulevat koskemaan kaikkia ja joka paikkaan, oli niillä ympäristön/ilmastonmuutoksen kannalta merkitystä eli ei.) No, saadaanhan tällä taas kasvatettua kuilua **tavallisten suomalaisten ja muiden maalaisten** ostovoiman välillä jälkimmäisten eduksi. Jee! (K1)

Esimerkissä 58 tarkemmin määrittelemättömät *suurimmat saastuttajat* on yksi ryhmä, joka *paskat nakkaa koko ilmastonmuutokselle*, siis vähät välittää asiasta. Suomi erottautuu tästä kategoriasta eturintamassa, vaikkei Suomen toimilla ole suurimpiin saastuttajiin verrattuna merkitystä. *Hyttysen pieru Saharassa* -kielikuva korostaa humoristisesti Suomen pienuutta suuressa maailmassa. Tässä yhteydessä Suomi nähdään siis valtiona ja valtiollisten toimijoiden kautta, koska valtiollisia toimintoja ovat muun muassa kirjoittajan mainitsema verojen kiristäminen. Lisäksi kirjoittaja konstruoi ryhmän *tavalliset suomalaiset*, jotka vertautuvat *muiden maalaisiin*. *Tavallisilla suomalaisilla* viitataan veronmaksajiin, jotka ovat kärsijän asemassa muiden maalaisiin nähden, joilla taas on enemmän ostovoimaa ja näin ollen taloudellista valtaa. Viestistä nousee esiin taloudellisen hyödyn ajattelu sekä se, että valtion ohjailemat toimet ovat suuressa mittakaavassa turhia. Viestissä ryhmät on nimetty tuomatta omaa ryhmään kuuluvuutta näkyväksi, mutta *muun maalaiset* -ryhmänimitys sekä affektiivinen viestin sävy paljastavat kirjoittajan position. Kirjoittaja ilmaisee omaa suhtautumista aihepiiriin ilmauksilla *hahah* ja *jee!*, joilla ilmastonmuutostoimet rakentuvat naurunalaisiksi.

59) [--] Jos **Suomi-nimisellä sivistysvaltiolla** on tietoa, taitoa ja osaamista, se voi mielihyvin olla maailman johtava ilmastoasioiden kehitys- ja hoitovaltio, edelläkävijä ja esimerkki muille. (K1)

60) Itse asiassa ilmaston lämpemisen torjuminen voi pelastaa **Suomen**, jos lievä liioittelu sallitaan. Ilmastonmuutoksen torjuminen vaatii teknisiä innovaatioita ja uutta ajattelua, joissa **Suomi** on koulutettuna kansakuntana hyvä. **Eräät piirit** itkevät ”ilmastohysterian” raunioittavan Suomen talouden. Jopa **teollisuuden johtajat** näkevät asian toisin. Se on Suomelle mahdollisuus. (K2)

Esimerkeissä 59 ja 60 Suomi representoidaan sivistysvaltioksi, jolla on mahdollisuuksia vaikuttaa ilmastonmuutokseen: ilmastonmuutostoimien vastustajille siis tarjotaan uudenlainen näkökulma pohdittavaksi. Molemmissa esimerkeissä Suomen personifointi on vahvaa: *Suomea* tarkastellaan kollektiivisena koulutettuna kansakuntana, jolloin maan ominaisuudet näyttävät sen kansalaisten ominaisuuksina. Viesteissä hyödynnetäänkin monia suomalaisiin liitettyjä stereotyyppioita: koulutusta, teknistä osaamista ja tietotaitoa, ja otetaan näin kantaa

Suomen potentiaaliin. Viestissä 59 *Suomi* kontrastoidaan *muihin*, joille osaava maa voi toimia esimerkkinä. Suomi siis arvioidaan kyvykkääksi, ja jälleen edelläkävijyys nostetaan kohosteiseksi.

Esimerkissä 60 erotellaan Suomi-ryhmästä pienempiä kategorioita: *eräät piirit* -ryhmä, joka suhtautuu kriittisesti *ilmastohysteriaan* sekä *teollisuuden johtajat* -ryhmä, jolla korostetaan asiantuntijuudesta syntyvää asemaa ja arvotetaan ryhmän kyvykkyyttä ja uskottavuutta positiivisesti. *Eräät piirit* -ryhmä on siinä mielessä mielenkiintoinen kategoria, että *eräät*-attribuutilla kirjoittaja hahmottelee ulkoryhmää. *Eräät piirit* myös antaa vaikutelman, että kirjoittaja tietää, keistä puhuu, muttei paljasta sitä keskustelijoille (VISK § 749), mistä tässäkin esimerkissä on kyse. Selvää on, että piireihin kuuluvat ovat sellaisia, jotka kritisoivat ilmastonmuutostoimia, mitä implikoi *ikeminen* toimintona ja *ilmastohysteria*-käsite ikään kuin epäilijöiden puheista referoituna. Esimerkkien kirjoittajat luonnehtivat Suomea yksikön kolmannella persoonalla, ja asettuvat näin ollen käsitteistyksen kohdetta objektiivisesti konstruoivaan positioon.

On mielenkiintoista, miten usein *Suomi*- ja *suomalaiset* -nimitykset saavat positiivisia luonnehdintoja, kun niitä käytetään yleistarkoitteisina ja *muihin* maihin verraten: Suomen päästöt ovat pieniä, suomalaiset kuluttavat vähän verrattuna *muihin*, suomalaisten syyllistäminen pitäisi lopettaa, Suomi on kansakuntana koulutettu ja sivistynyt ja niin edelleen. Suomi nähdään siis sekä valtiollisena toimijana että kollektiivisena suomalaisten ryhmänä, usein molempina samanaikaisesti. Valtiollisena toimijana esitettäessä kuvaan astuvat myös muut maat ja vertailu. Lisäksi *Suomi*-nimitys valitaan käyttöön silloin, kun halutaan puhua siitä, miten valtion päättäjiä tekemät konkreettiset toimet vaikuttavat suomalaisiin. Tähän liittyvät sekä negatiivisiksi arvotetut toimet, kuten veronkiristykset, että kenties bruttokansantuotetta nostavat innovaatiot ja talouskasvu.

4.4.2 Suomalaiset kahtiajakautuneina ja *taviksina*

Suomalaiset-ryhmä jaotellaan myös kahtia pienempiin kategorioihin, jolloin diskurssissa näyttäytyy polarisoituneisuus, eivätkä kategoriat saa yhtä positiivisia määritteitä. Tällaisia nimityksiä ovat *puolet suomalaisista* ja *puolet kansasta*, jotka voivat kontekstista riippuen tarkoittaa joko ilmastonmuutostoimia puolustavia tai niitä vastustavia – aina kuitenkin jompaakumpaa puolta. Nimitykset *puolet suomalaisista* ja *puolet kansasta* motivoituvat keskusteluketjun K1 aiheesta ja otsikossa ja aloitusviestissä käytetyistä nimityksistä. Näissä

nimityksissä näyttäytyy eritoten diskurssin mikrotaso: tilannekonteksti määrää sen, millä nimityksillä puhutaan ja miten polarisoituneena tilanne tässä keskustelussa nähdään.

61) **Puolet suomalaisista** on iso joukko ja joukoissa tyhmyys tiivistyy. **Puolet suomalaisista** siis kuvittelee olevansa viisaampia kuin **kaikki tiedemiehet maailmalla**, jotka tutkivat ja ovat aiheitten kanssa eri tasolla tekemisissä kuin **tämä kansa**, joka ei osaa kunnolla edes lukea. Ts. ei siis voi ymmärtää edes, että Yle kertoo mitä maailmalla tapahtuu ja mitä **asiantuntijat** kertovat, ei keksi juttuja itse. – Nm. Mahdatko käsittää (K1)

62) Der_Magier_Gundolf: **Puolet kansasta** on keskimääräistä tyhempää. Huvittavaa, että ilmastonmuutosta vouhotukseksi kutsuvat ihmiset ovat yleensä **koulutustasoltaan heikointa porukkaa**. Kuitenkin **he** kuvittelevat voivansa voittaa älykkyydessä ja tiedonmäärässä **maailman huippututkijat**. Porukka on aivan kujalla ja uskoopa osa satuihinkin, kuten Teuvo Hakkarainen ja Laura Huhtasaari. (K1)

63) Sille **puolelle suomalaisista**, jolla ei vielä kukaan mennyt asia peille, on tulossa ankea herätys todellisuuteen.

Minusta on täysin käsittämätöntä, että vaikka kuinka tarjotaan faktoja ja konkreettisia ilmiöitä ilmastonmuutoksen kiihtyvistä vaudista, **nuo tyypit** aina vain jauhaavat samaa pa.....

Mutta siihen on oma selitys: ne ovat **ne piirit**, joiden elinkeino ja työpaikat ovat siihen sidottu, että vanha kulutusvimma jatkuu ihan viimeisille metreille asti. (K1)

64) Todistaa että älykkyydosamäärä todellakin jakaantuu Gaussin käyrän mukaisesti, **puolet kansasta on** älykkäitä ja **puolet** tyhmiä. (K1)

Viestiesimerkeissä 61–64 ryhmä muodostetaan nimityksillä *puolet suomalaisista* ja *puolet kansasta*. Kyseisessä keskustelussa nimitykset näyttävät valikoituvan käyttöön etenkin silloin, kun kirjoittaja haluaa korostaa ilmastonmuutosepäilijöiden ryhmän (gallupiin vastanneista noin puolet) olevan väärässä. Samoja nimityksiä sisältäviä viestejä olen käsitellyt myös luvussa 4.1, jossa viestien teema on ollut enemmän uskonnollisessa viitekehityksessä kuin ryhmänimityksessä sinänsä.

Esimerkit 61, 62 ja 63 ovat niissä konstruoitujen ryhmien perusteella varsin samanlaisia. Viestiesimerkissä 61 kontrastoidaan *puolet suomalaisista* -ryhmä *kaikki tiedemiehet maailmalla* -ryhmään, ja ensin mainittu saa ominaisuudet tyhmyys ja heikko lukutaito, jolla arvotetaan negatiivisesti ryhmän kyvykkyyttä osallistua ilmastonmuutosta koskevaan keskusteluun. Vertaus tuo ilmi kirjoittajan oman position: hän ei kuulu niihin, jotka kieltävät tai epäilevät ilmastonmuutosta. *Maailmalla*-paikkailmaus korostaa suomalaisten vähäpätöisyyttä globaalissa mittakaavassa. Viestiesimerkissä 62 ryhmäksi nimetään taas *puolet kansasta*. Ilmastonmuutosta epäilevät ovat ulkopuolisia, siis kirjoittajan sosiaalisen kategorian ulkoryhmä, ja ryhmä saa ominaisuudekseen heikon koulutustason. Alempi koulutustaso siis

arvotetaan sosiaalisesti huonommaksi. *Heidät* asetetaan kontrastiksi *maailman huippututkijoille*, joilla viitataan ilmastonmuutosta todellisena ilmiönä pitäviin. Tiedemiesten ja huippututkijoiden ryhmä kutsuu mukaansa verbin *tutkia* ja substantiivit *älykkyys* ja *tieto*: vastakkain ovat jälleen tieto ja uskomukset, kuten etenkin luvussa 4.1. Uskontoretoriikkaan viitataan viestin lopussa *satuihin uskomisena*, jolla luonnehditaan poliittisten vaikuttajien, Teuvo Hakkaraisen ja Laura Huhtasaaren, ajatuksia. Kirjoittaja siis selkeästi yhdistää ilmastonmuutokseen uskomattomien ryhmän perussuomalaisiin, josta osa kategorioidaan vielä satuihin uskoviksi perussuomalaisiksi.

Esimerkissä 63 kirjoittaja konstruoi ilmastonmuutoksen epäilijöiden ryhmää. Hän alleviivaa kuulumattomuuttaan tähän *puolet suomalaisista* -ryhmään demonstratiivipronomineilla – osoittamalla itsestä pois päin nimityksillä *sille puolelle suomalaisista, nuo tyypit* ja *ne piirit*. Jälleen viestissä otetaan esiin faktatieto ja konkretia, jota korostetaan esittämällä ryhmän toiminta metaforisella *jauhavat pa.....*-konstruktiolla, joka mitätöi vastapuolen sanoman. Kirjoittaja esittää ryhmien ilmastodenialismille syyksi sen, että epäilijät toimivat sellaisissa työpaikoissa, joissa kulutus on hyödyksi. Sosioekonominen asema liitetään jälleen osaksi ilmastodiskurssia, kuten luvussa 4.2.2, ja tässä kulutukseen liittyvien töiden tekijät arvotetaan huonommiksi.

Esimerkissä 64 kategorisoidaan lyhyesti ja ytimekkäästi *puolet kansasta älykkäiksi* ja *puolet tyhmiksi*, ja kirjoittajan mukaan kysely todistaa älykkyysosamäärän jakautuvan Gaussin jakauman mukaisesti. On selvää, että jompikumpi puoli – ilmastonmuutostoimien puolustajat tai vastustajat – on oikeassa ja toinen väärässä, mutta viestistä ei ilmene, kumpi ryhmä konstruoidaan tyhmäksi ja kumpi älykkääksi.

- 65) Ei ilmastonmuutos **tavisihmisiä** syyllistämällä häviä. Kyllä se pitäisi aloittaa turhan tavaran tuottamisen lopettamisesta esim Kauko-Idän maissa sekä paljon energiaakuluttavan ja saastuttavan teollisuuden alasajolla. Metsiä pitäisi kieltää palamasta ja tulivuoria purkautumasta. Turve- ja savimajaan kaikki asumaan luontaistaloudessa? (K1)
- 66) En ole ikinä mistään tuutista kuullut, että **taviksia** syytettäisiin. **Puolet suomalaisista** on siis eeerittäin huonon ja heikon itsetunnon omaavia, kun asiasta kertominen ja tiedottaminen ja / tai käsittely ylipäättään tarkoittaa **heille** syyllistämistä. (K1)
- 67) Kysykää **tähtitieteilijöitä**, mitkä seikat vaikuttaa ilmaston vaihteluihin. Tulette yllättymään vastauksesta. On todella monia muuttujia maailman kaikkeudessa. Ihmisen toimet on kuin hytтын paska itä-meressä. Mutta kun valitaan **”sopivat” asiantuntijat** Saadaan sopiva tulos kusettaa **tavallista tyhmää kansaa**. (K1)

Suomalaisia nimetään myös nimityksillä *tavisihmiset*, *tavikset* ja *tavallinen tyhmä kansa*. Esimerkissä 65 *tavisihmiset*-ryhmää syyllistetään kirjoittajan mukaan ilmastonmuutoksesta, ja ryhmään kuuluviksi voi ajatella myös tavalliset Suomen kansalaiset. *Tavisihmisiä* kontrastoidaan Kaukoidän maiden tuotantoon ja saastuttavaan teollisuuteen, jolloin vastuu siirretään toisaalle. Hieman ironisesti kirjoittaja myös jatkaa nesessiivirakennetta hyödyntäen, että *metsiä pitäisi kieltää palamasta ja tulivuoria purkautumasta*, mikä näyttäytyy jo konditionaalimuodon käytölläkin nonfaktuaalisena luonnonvoimien kontrolloimisena. Esimerkissä 66 vastataan viestiin 65 ja argumentoidaan sen väitteitä vastaan. Siinä *taviksia* käytetään ikään kuin synonyymina suomalaisten ryhmästä, josta erotetaan jälleen *puolet suomalaisista* -kategoria. Kirjoittaja arvioi negatiivisesti sitä puolta, joka kokee ilmastonmuutoksen syyllistävänä ja epätotena, heikon itsetunnon omaavaksi. Näin määritelty *puolet suomalaisista* etäännytetään ulkoryhmäksi *he*-persoonapronominilla.

Viestissä 67 nimetään ilmastonmuutosta puolustavien ryhmä *tavalliseksi tyhmäksi kansaksi* ja se konstruoidaan huijauksen kohteeksi. Nimityksen affektiivisuutta perustellaan sillä, että asiantuntijoiden tuloksilla *saadaan sopiva tulos kusettaa* ihmisiä ihmisen toimien aiheuttamalla ilmastonmuutospuheella. Sopivien asiantuntijoiden valinnalla kirjoittaja viittaa korkeampiin tahoihin, jotka valitsevat ja näin ollen ohjailevat ilmastonmuutosdiskurssia. ”*Sopivat*” *asiantuntijat* taas kontrastoidaan ikään kuin vastaryhmäksi *tähtitieteilijöille*, jotka viestin mukaan ovat eri mieltä antropogeenisestä ilmastonmuutoksesta. Viestissä tuodaan jälleen eksplisiittisesti esiin asennoituminen siihen, mikä ihmisen toiminnan rooli ilmastonmuutoksessa on – se on *kuin hyttysen paska Itämeressä*. Jälleen hyttystä hyödynnetään kielikuvana, kuten esimerkissä 58. Ihmisen toiminnan vaikutusta ilmastonmuutokseen kyseenalaistetaan osoittamalla se mitättömän pieneksi.

- 68) Hävettää, jos **vain 50% porukasta** ymmärtää, että ”ilmastonmuutos” on huijaus, jota on kehitetty hyvin pitkään. Toisaalta, en usko Hesarinkaan juttuihin.

Jokainen oikeasti älykäs ihminen osaa KYSEENALAISTAA, joka takaa sen, että ihminen ottaa asiasta selvää useampaa kautta ja löytää näin totuuden. Tietysti **mediat ja rahan omistavat tahot** kusettavat, tätähän se on ollut läpi historian. Media kertoo aina omistajansa asiaa. Kuka omistaa median? Samat tahot, jotka omistavat rahan. Näiden tahojen juoksupoikia- ja tyttöjä ovat niin presidentit kuin hallituksetkin. Pitää olla aikas naiivi, ellei tällaista ole elämässään oppinut.

Noup, en todellakaan tue **persuja**, enkä muitakaan puolueita, joten ihan turha hokea fanaattisuudesta kielivää mantraa. Poliitiikka on huijaus, johon uskovat vain he, joilla ei ole mitään hajua tosiasioista. [--]
(K1)

- 69) Hesarin kyselystä käy ilmi, että **puolet suomalaisista** ei usko ilmastonmuutoshöpinään. Tämä on merkittävä uutinen ja osoittaa sen, että puolet suomalaista osaa ajatella omilla aivoillaan siitäkin riippumatta, että valtamedia Ylen johdolla suoltaa VALTAVASTI tätä ilmastonmuutoshöpinää JOKA

IKINEN PÄIVÄ. Vähiten ilmastonmuutosvalheisiin uskovat persujen, kepun ja kokoomuksen äänestäjät.
(K1, aloitusviesti)

Ilmastonmuutosepäilyn teema jatkuu esimerkissä 68, jossa 50 prosenttia kansasta, siis ilmastonmuutostoimien puolustajat, ovat joutuneet kirjoittajan mukaan huijauksen kohteeksi. Ilmastonmuutosta kyseenalaistavien ryhmälle taas asetetaan älykkäiden ihmisten viitta, ja puolustajien ymmärtämiskyky arvotetaan heikoksi. Huomionarvoista viestissä on *medioiden* sekä *rahan omistavien tahojen* representoiminen yhtenäiseksi ryhmäksi, joka kollektiivisesti pyrkii valehtelemaan ihmisille. Tämänkaltainen luottamattomuus julkiseen mediaan on ilmastonmuutosdenialismi-ilmiölle tyypillistä, kuten mainitsin luvussa 4.3. Lopuksi kirjoittaja etäännyttää itsensä ryhmästä *persut*, johon aineistoni perusteella kulminoituu stereotyyppinen ilmastoskeptisyys suomalaisessa yhteiskunnassa. Näin ollen kirjoittaja tiedostaa ilmastonmuutosdiskurssissa vallitsevat piirteet ja konstruoidut ryhmät, ja irtautuu niistä ja koko politiikasta.

Esimerkissä 69 konstruoidaan jälleen kahtiajako: omilla aivoillaan ajatteleva suomalaisten ryhmä sekä median, etenkin Ylen, *suoltamiin ilmastovalheisiin* luottava ryhmä. Kirjoittaja muodostaa *ilmasto*-liitteisiä sanoja hyvin kreatiivisesti: hän puhuu *ilmastonmuutoshöpinästä* sekä *ilmastonmuutosvalheista*, joilla hän osoittaa jo oman suhtautumisensa aiheeseen. Hän korostaa vielä ilmastoepäilijöiden ryhmän merkityksen intensiteettiä *merkittävä uutinen* -konstruktiolla, ja kohtelee gallupin tulosta iloisena yllätyksenä. Yleisradion nimeämisen lisäksi kirjoittaja nimeää *vähiten valheisiin uskoviksi* perussuomalaisten, kokoomuksen ja keskustan äänestäjät. Hän konstruoi puolueista ikään kuin ajatuksiltaan yhtenäisen kategorian, joka ainakin erottautuu vihreistä ja vasemmistosta.

Kaiken kaikkiaan esimerkeistä voi huomata, että sekä ilmastonmuutosilmiön epäilijöiden että ilmastonmuutostoimia puolustavien kyvykkyyttä arvotetaan adjektiivilla *tyhmä* ulkoryhmää konstruotaessa. Epäilijät saavat lisäksi ominaisuudekseen heikon koulutustason, puolustajat taas sen, etteivät ota asioista selvää omatoimisesti, vaan luottavat median puolueellisiin uutisiin. Vahva polarisaatio luodaan myös niin ikään tavallisen suomalaisen ja tiedemiesten ja asiantuntijoiden välille: osa pitää tiedettä ehdottomana, objektiivisena totuutena, kun taas osa ajattelee tiedemaailmaa vedeltävän korkeampien tahojen naruista. Salaliittoteoriat näyttäytyvät siellä täällä: sekä kriittisissä näkemyksissä siitä, mikä on ihmisten tosiasiallinen vaikutus ilmastonmuutokseen, että siinä, miten media representoi ilmastonmuutosta.

4.4.3 Globaali näkökulma

Ryhmiä nimeämisessä esiintyy myös globaalimpi näkökulma. Ilmastonmuutosilmiön vaikutuksia suhteutetaan esimerkiksi maahanmuuttoon, ja näin ollen nimetään myös ilmastonmuutoskeskusteluun sinänsä kuulumattomia, mutta suomalaisille kontrastina näyttäytyviä ryhmiä:

70) On se jännää, miten silloin, kun on kysymys turvapaikanhakijoista tai pakolaisista, niin **suomalaiset** ovat niin **globalisteja**, niin globalisteja, mutta kun puhutaan saastumisen aiheuttamasta ilmaston lämpenemisestä, niin **samat suomalaiset** ovatkin yhtäkkiä niin suomalaista, niin suomalaista, että ei sillä, mitä **Suomi** tekee ole pallon mittakaavassa merkitystä. (K1)

71) Tolkun.Ihminen: Ilmastonmuutos on tosiasia mutta ei **suomalaiset** voi asiaa yksin pelastaa. Itse en esimerkiksi usko, että sitä voidaan enää pysäyttää, korkeintaan ehkä hidastaa.

Siinä mielessä asia kuitenkin on **suomalaisia** koskettava, että maantieteellinen sijaintimme on sellainen, että emme ihan ensimmäisessä aallossa ole suuria kärsijöitä. Kun ajatellaan, että nyt **jo muutama tuhat pakolaista** sai aikaan hirveän älämölön niin mitä se sitten on kun **pyrkijöitä** on kymmeniä tuhansia. (K2)

72) Tämä ilmastohuijus on yksi ihmiskunna suurimmista kusetuksista. 70 luvulla povattiin uutta jääkautta nyt sitten ilmasto lämpeneekin. **Suomi** haluaa olla esimerkkinä kaikista tiukimmilla säännöillä, Niinistön mukaan. Kaikkihan tietää että kulutus tulee pysymään samana joten rahan tuloa valtiolla ei voi estää ja mitä tuolla rahalla sitten tehdään no ensimmäiset 3 miljardia menee **etelästä tulee porukan** kustannuksiin ja loput mitä siitä jää jos jää niin lahjoitetaan ympäri maapalloa kaikenlaisiin turhuuteen, hyvänä esimerkkinä : Radio asema Pygmeille, Kiinalaisten tupakan polton vähentämiseen... (K1)

73) Afrikan väestönkasvu on vielä pienempi ongelma ilmastonmuutoksen kannalta kuin se, että sieltä rahdataan **väkeä** kuluttamaan suuremman hiilijalanjäljen Eurooppaan. Esimerkiksi jokaiselle **Pohjoismaahan tullee afrikkalaiselle** pitää löytyä lämmitetty asunto. (K1)

Esimerkki 70 on siinä mielessä mielenkiintoinen, että siinä esitetään maahanmuuttoa puolustavat suomalaiset välinpitämättömiksi ilmastonmuutosta kohtaan. Suomalaiset nimetään *globalisteiksi*, maailmaa syleileviksi, kun kyseessä on maahanmuutto, mutta ilmastokysymyksessä *samat suomalaiset* ovatkin sitä mieltä, ettei valtio-Suomen teoilla ole merkitystä. Viestissä *Suomi*-nimitys konstruoi selvästi valtiollisen toimijan, kun taas *suomalaiset* ja *samat suomalaiset* esitetään takinkääntäjien kollektiivina ja kirjoittajan ulkoryhmänä. Nimityksiä käytetään siis jälleen rinnakkain samassa viestissä. Kirjoittajan esittämä yhteys maahanmuuton puolustamisen ja ilmastokeptisyyden välillä ei tutkimustiedon

valossa pidä paikkaansa, kuten olen luvussa 4.3 jo tuonut ilmi, vaan juuri maahanmuuttovastaisuus korreloi ilmastonmuutosskeptisyyden kanssa.

Esimerkissä 71 nimimerkin *Tolkun.Ihminen* (tolkun ihmistä nimityksenä olen käsitellyt esimerkin 33 osalta tarkemmin) takaa taas viitataan ilmastonmuutoksen elinoloja muuttaviin vaikutuksiin muualla kuin Suomessa: jos asuinympäristöt muuttuvat asumiskelvottomiksi, tulee Suomeen lisää *pakolaisia* ja *pyrkijöitä*, ja näin ollen Suomessakin ilmapiiri muuttuu ilmastonmuutoksen myötä. Kirjoittaja perustelee sanomaansa vuoden 2015 pakolaiskriisillä, jolloin *jo muutama tuhat pakolaista* sai aikaan *älämölöä*. Kirjoittaja siis tiedostaa ilmastonmuutoksen sellaiset vaikutukset, jotka eivät välittömästi suomalaisia kosketa, mutta välillisesti kyllä, ja nimeää ilmastonmuutoksesta kärsivät *pakolaisiksi* ja *pyrkijöiksi*, jotka tänne tullessaan vaikuttavat myös suomalaisiin.

Viestin 72 sävy on sekä ilmastonmuutos- että maahanmuuttokriittinen. Ensin kirjoittaja affektiivisesti määrittelee *ilmastohuijauksen* olevan *yksi suurimmista kusetuksista*, viitaten siis samanlaisia huijauksia olevan muitakin. Tämän jälkeen kirjoittaja väittää, että *etelästä tulleen porukan* kustannuksiin käytetään ilmastonmuutoksen varjolla kerättyjä miljardeja, ja loput lahjoitetaan *ympäri maapalloa*. Jälleen ajatuksena tuntuu olevan se, että suomalaiset menettävät, kun taas muut hyötyvät suomalaisten menetyksistä, eikä näin tulisi olla. Argumentointi on tässä suhteessa hyvin samanlaista kuin maahanmuuttodiskurssissa: siinä missä maahanmuuttodiskurssissa pohditaan maahanmuuttajien hyödyllisyyttä, ajatellaan ilmastodiskurssissa ehkäisytoimia taloudellisen hyödyn kautta (Lahti 2019: 97). Kirjoittaja puhuu Suomesta selvästi valtiollisena tahona, jota osoittaa myös presidentti Niinistön tuominen mukaan keskusteluun.

Viestissä 74 taas otetaan kantaa afrikkalaisen väestön *rahtaamiseen* Eurooppaan. Jokaiselle *Pohjoismaahan tulleelle afrikkalaiselle* pitää löytyä lämmitetty asunto, mikä lisää lämmityksestä aiheutuvia päästöjä. Implikaatio kaikissa esimerkeissä on se, että maahanmuutto itse asiassa lisää ilmastonmuutoksen ongelmia, sillä Euroopassa ja Suomessa ihmisen keskimääräinen hiilijalanjälki on suurempi.

Esimerkeistä 70–72 ilmenee se, että vaikka kirjoittajat ilmiselvästi kuuluvat suomalaisiin, voidaan tällainen *me*-kategoriakin joskus konstruoida *he*-kategoriaksi, kun halutaan erottaa jostakin siihen liitetystä piirteestä (Pälli 2003: 126).

74) Miksi ei myönnetä tosiasioita **meitä** on liikaa ja siksi me kuormitamme luontoa liikaa afrikan liika kansoituskin on pitkälti kehitysavun syytä? (K1)

75) Yeap, olet vallan oikeassa. **Meitä länsimaisia** liikaa maapallon luonnon varoja kuluttavia kehittymättömiä ja luonottomia **tyyppjä** on liian paljon. – Nm. Afrikkalainen ei kuluta juur mitään (K1)

76) Huvittavaa. Noin sadassa vuodessa on tapahtunut tuhansien, ehkä jopa kymmenien tuhansien vuosien muutokset. Ilmasto on muuttunut ennenkin, mutta ei näin nopeasti. Mikä muu muka voisi olla syynä, kuin **8 miljardia piereskelevää luonnonmuokkaajaa**? (K1)

Esimerkissä 74 konstruoidaan tarkoitteeltaan suurin mahdollinen sisäryhmä, koko ihmiskunta, ja intensiteettiä korostetaan määrää osoittavalla adverbilla *liikaa*. Maailman kansalaisiin viitataan *meinä*, kollektiivisena yhteisönä, ja esimerkissä 75 spesifimmin *meinä länsimaisina tyyppeinä*, jolloin myös suomalaiset kuuluvat tähän kategoriaan. Samassa esimerkissä kontrastoidaan länsimaalaisen luonnonvarojen kulutusta vielä afrikkalais(t)en kulutukseen, joka on vähäisempää. *Afrikkalaiset*-ryhmä geneeristetään vähän kuluttavaksi ja länsimaalaiset paljon kuluttaviksi, jolloin esimerkissä 75 käännetään esimerkin 74 näkökulma oman asenteen mukaiseksi. Esimerkissä 76 nimetään koko ihmiskunta huumorin keinoin *8 miljardiksi piereskeleväksi luonnonmuokkaajaksi*, jolloin ihmisten nähdään kehontoiminnoillaan aiheuttavan ilmastonmuutosta kiihdyttäviä kaasuja. Jälleen keskustelussa näyttäytyy kysymys siitä, ketkä ovat vastuussa ilmastonmuutoksesta, ja näissä viesteissä ihmisen ja tarkemmin länsimaalaisen ihmisen vastuu korostuu.

77) Kaikki tietävät, että ilmasto muuttuu jatkuvasti, on aina muuttunut. Tällä kerralla **maailman päättäjät** panivat **hallitsemansa median jauhamaan eliitille** lisää rahaa ilmastonmuutoksen varjolla. Ilmastonmuutos on kuin pörssitalousjärjestelmä, koko maailmaa hallitseva. Vallan säilyttämiseksi ja kasvattamiseksi ei enää riitä paikallinen valtiollinen uhkakuva. Keisarin uudet vaatteet onnahtaa siinä, että ihminen on muka kykenevä hallitsemaan ilmaston lämpötilaa. Ei se mitään, **meidät** pannaan ilmastotalkoisiin karenssin uhalla. (K1)

78) mahasarakham: ”ilmastomuutoksen” vuoksi tehdään businesta Ihan täysillä. Ja **kansa** maksaa. Myöhemmin selviää, ettei ihmisten toimilla ollutkaan suurta vaikutusta. Mutta manit on jo veroparatiiseissa jemmassa. Ja pientä protestointia ilmenee, mutta **ilmastomuutos gurut** naureskelee, matkalla pankkiin, hyvinhän tämä meni. (K1)

79) RepeRuutikallo: Se on kuule tässä kamalassa demokratiassa semmosta, että **vähemmistö** saa tyytyä **enemmistön** päätöksiin. Kun tosiasiat tässä aikanaan oikein iskevät lättyyn, saat vielä paljon enemmän vihaamisen aihetta, mutta mitään ei rähjäämisesi auta. (K6)

Useissa viesteissä otetaan kantaa myös yhteiskunnan valtarakenteisiin, joita sivusin jo edellä. Esimerkin 77 salaliittoteoriassa nimetään ryhmiksi *maailman päättäjät*, jotka hallitsevat

mediaa, ja media taas vaikuttaa *eliittiin*. Kirjoittaja konstruoi siis maailman päättäjistä ja mediasta toimijoita, jotka ovat luoneet ilmiöstä tahallisesti kuvan globaalina uhkana rahankiilto silmissään. Ilmastomuutosta ei nähdä suoranaisesti huijauksena vaan ennemminkin luonnollisena ilmiönä, jota liioitellaan. Lisäksi kirjoittaja puhuu *meistä*, jotka joutuvat *ilmastotalkoisiin*, ryhmänä, joihin maailman päättäjien ja valtiollisten toimijoiden päätökset vaikuttavat negatiivisesti. Jälleen luodaan kuvaa kärsijöistä ja salaliitosta, johon eri yhteiskunnissa kollektiivisesti uskotaan.

Esimerkissä 78 katse suuntautuu yritysmaailmaan: ”*ilmastonmuutoksen*” vuoksi tehdään bisnestä, ja *kansa* maksaa. Jo lainausmerkkien käytöllä kirjoittaja osoittaa oman asenteensa ilmastonmuutokseen: se on kriittinen (VISK § 1460). Ilmastomuutos ilmaistaan jälleen salaliiton kaltaiseksi ilmiöksi. Kansan vastakkaisryhmäksi määritellään *ilmastonmuutosgurut*, jotka *naureskelevat matkalla pankkiin* höynäytettyään tavallisia ihmisiä. Ryhmän jäseniä ei kuvata tämän tarkemmin, mutta kirjoittaja luo selkeän kuvan ilmastonmuutokseen liittyvistä tekijöistä ja toimijoista, joista *kansa* näkyy kärsijänä. Ihmisten vaikutusta ilmastonmuutokseen kyseenalaistetaan jälleen.

Viestissä 79 nimimerkki *RepeRuutikallo* taas viittaa ironisesti *tähän kamalaan demokratiaan*, Suomeen valtiollisena hallintona, jonka kansalaisista muodostuu kaksi ryhmää: *vähemmistö* ja *enemmistö*. Vähemmistö, tässä siis ilmastonmuutoksen epäilijät, *saavat tyytyä* enemmistön päätöksiin. Ilmastomuutos näyttäytyy tätä kautta myös selkeästi koko yhteiskuntaa koskevana ja jaottelevana, poliittisena kysymyksenä.

Keskusteluketjun K1 otsikossa mainitaan nimenomaan suomalaiset ja tarkemmin vielä puolet suomalaisista, mistä johtuen suuri osuus tämän analyysiluvun esimerkeistä on kyseisestä keskusteluketjusta. Lisäksi *Suomi-* ja *suomalaiset* -nimitykset ovat yleisiä, ja Suomi nähdään toisinaan valtiollisena toimijana ja toisinaan taas kansalaisten kollektiivina. Representaatioina *Suomi* ja *suomalaiset* eivät saa aineistossani affektiivisia määritteitä, eikä näillä nimityksillä konstruoida millään tavalla vastapuolta: luonnollisesti kirjoittaja on itsekin suomalainen, ja Suomi-nimitystä käytetään varsin neutraalisti ja usein vielä lukematta itseä joukkoon eksplisiittisesti mukaan. Kun suomalaisista puhutaan keskustelussa, representoi nimitys yleensä tavallisia suomalaisia, jotka joutuvat kärsimään ilmastonmuutostoimia varten tehdyistä valtiojohtoisista muutoksista, kuten veronkiristyksistä. Toisaalta taas suomalaisia vertaillaan muihin maailman kansalaisiin, jotka kuluttavat vähemmän kuin suomalainen tai länsimaalainen. Lisäksi tavallisen suomalaisen vastapooliksi esitetään *ilmastonmuutosgurut* ja *maailman päättäjät*.

Suomi-nimitystä käytettäessä annetaan maalle usein rooli vähäisten päästöjen maana, joka ei ole vastuussa ilmastonmuutoksen ratkaisemisessa. Toisaalta taas Suomea luonnehditaan mairittelevin ominaisuuksin esimerkiksi koulutettuna kansakuntana, joka voi osoittaa muille maille esimerkkiä ja saada näin taloudellista hyötyä. *Suomi*-nimitys siis valitaan käyttöön etenkin silloin, kun puhutaan maan päästöistä ja roolista ilmastonmuutoksessa, usein vielä verrattuna muihin maihin, kuten Afrikkaan ja Aasiaan. Tällöin nimityksessä on taustalla myös valtion päättävät tahot.

Puolet suomalaisista ja *puolet kansasta* -nimitysten kohdalla näyttäytyy selvä polarisaatio: *puolet* jaottelee keskustelussa kaksi puolta, ilmastonmuutostoimien puolustajat ja vastustajat. Olennaista ryhmien luonnehdintaan liittyen on se, konstruoiko kirjoittaja kummasta näkökulmasta käsin. *Puolet*-nimitysten kirjoittaja osoittaa nimityksen käytöllä oman positionsa siinä, kumpaan ryhmään kuuluu, ja konstruoi ulkoryhmää homogeeniseksi kategoriaksi. Toisaalta ulkoryhmää määriteltessään kirjoittaja usein myös osoittaa kuvaamansa ominaisuudet vastakkaisiksi omalle sisäryhmälleen. Jos ulkoryhmä kuvataan esimerkiksi tyhjänä ja kouluttamattomana, voidaan kirjoittajan oman ryhmän tulkita implisiittisesti olevan älykäs ja korkeasti koulutettu.

Ilmastonmuutosdiskurssissa esiintyy siis paljon kiistaa siitä, mikä on Suomen ja suomalaisten osuus ilmastonmuutoksen torjunnassa, mitä johtavat toimijat tekevät, miten Suomi vertautuu muuhun maailmaan ilmaston saastuttamisessa ja niin edelleen. Vastuuta ikään kuin syötellään puolelta toiselle, ja näkemys on kaikkiaan hyvin taloudellista hyötyajattelua painottava ja Suomi-keskeinen. Keskustelua määrittää suuresti se, että kirjoittajat suomalaisina kokevat oikeudekseen osallistua keskusteluun. Pällin (2003: 171) mukaan asianosaiset kokevat olevansa myös asiantuntijoita, jolloin suomalaisista puhuminen sisäryhmänä ja miksei ulkoryhmänäkin näyttäytyy luonnollisena. Suomi esiintyy keskustelussa valtiona silloin, kun puhutaan toimista muuhun maailmaan liittyen, kollektiivisena suomalaisista koostuvana ryhmänä taas usein silloin, kun keskitytään suomalaisten, ja nimenomaan tavallisten suomalaisten, asemaan ja toimintaan.

4.5 Muita nimityksiä – *ilmastonatsit* ja *pelottelijat*

Tämän tutkielman rajallisissa puitteissa on myös syytä käsitellä muita, ainutkertaisempia nimityksiä, jotka eivät muodosta mitään suurempaa teemakehystä mutta kuvaavat kuitenkin ilmastonmuutosdiskurssin moninaisuutta. Useissa esimerkeissä esiintyy samoja temaattisia kehyksiä, kuin aiemmin analysoimissani kategorioissakin, kuten viitteitä politiikkaan ja

yhteiskunnan valtasuhteisiin. Nimitykset ovat usein kärkkäitä, ja etenkin ilmastonmuutostoimien puolustajia konstruoidaan affektiivisilla nimityksillä. Monet nimitykset viittaavat vajavaisuuteen, tyhmyyteen tai sairauteen, jolloin ne osoittavat vähäistä sosiaalista arvontoa ja arvottavat negatiivisesti nimenomaan kyvykkyyttä. Lisäksi iän perusteella arvioidaan uskottavuutta ja näkökulmia ilmastonmuutokseen liittyen.

80) **Johtava ilmastoasiantuntijakin** Suomessa tyrmää **ilmastohysterikkojen** ajatukset ja teot. (K5, aloitusviesti)

Esimerkissä 80 nimetään *ilmastoasiantuntijoiden* ryhmä, jonka *johtava* jäsen Petteri Taalas on – juuri *johtava*-partisiippiattribuutti viittaakin siihen, että ilmastoasiantuntijoita on useampi. Lisäksi kirjoittaja konstruoi ryhmän *ilmastohysterikot*, jolla kuvataan ilmastonmuutostoimien puolustajia. Nimitys *hysterikko* on johdos *hysteria*-substantiivista, jolla tarkoitetaan erilaisina psyykkisinä ja ruumiillisina oireina ja reaktioina ilmentyvää neuroottista tilaa ja/tai voimakasta kiihkoa, vimmaa ja kauhua (KS, s.v. *hysteria*). Metaforisesti konstruoidulla ulkoryhmällä *ilmastohysterikot* viitataan siis joihinkuihin, jotka reagoivat äärimmäisesti ja turhankin affektiivisesti ilmastonmuutokseen ja joiden toiminnan jopa ilmastoasiantuntija *tyrmää*. Historiassa hysteria oli naisten saama diagnoosi, ja voikin pohtia sitä, onko nimityksen käyttö tarkoituksellinen sukupuoleen liittyvä kielenvalinta – osoittavatko sanavalinnat implisiittisesti sukupuolittunutta ajattelua, jossa naiseus yhdistetään tunteellisuuteen ja epäloogisuuteen?

81) mahasarakham: Monista jaksottaisista ilmastoon vaikuttavista Taivaankappaleiden välisistä vetovoimista On selkeää faktaa jopa jaksojen pituudesta. Mutta **tyhmät poliitikot ja ilmasto aktivistit** eivät vaivaudu kysymään **viisaammiltaan**. Vaan vetävät mutkat suoriksi diesel autot ovatkin kaiken takana. Kukaha. Sähkö auto business yhtiö tämänkin viisauden takaa paljastuu. (K1)

82) [--] Kummallisinta tässä nykyajassa on, että **oppineetkin on ilmastoseonneet**. Tuntuu niinkuin koko Euroopasta ja ennenkaikkea pohjolasta olisi tullut melisaraala. Hysterisesti pelätään sellaista mörköä, jota ei ole olemassakaan. [--] (K3)

Esimerkissä 81 *tyhmät poliitikot* ja *ilmastoaktivistit* niputetaan samaan kategoriaan, ilmastonmuutostoimien puolustajiin. Kategoriaa kontrastoidaan *viisaampien* ryhmään, jolla viitataan sellaisiin ihmisiin, jotka tietävät ilmastonmuutoksesta ilmastoaktivisteja ja

poliitikkoja enemmän. Kontekstista päätellen tämä ryhmä on siis ilmastonmuutostoimia tai peräti koko ilmastonmuutosta vastustavien ryhmä. Viestissä 82 taas puhutaan *oppineista*, kenties siis korkeakoulutetuista tai tieteentekijöistä, jotka ovat hekin *ilmastoseonneet*. Kinliitepartikkeli antaa konnotaation siitä, että oppineet esitetään epäodotuksenmukaisimpana ääripäänä seonneiden ryhmässä. Ensin oppineita arvotetaan positiivisesti, kunnes arvo kumotaan. Nimityksen lisäksi huomionarvoinen on kreatiivinen mutta selkeästi analysoitava *ilmastoseota*-verbimuodoste, joka osoittaa sekä aihepiirin affektiivisuuden että ilmastodiskurssin sanaston produktiivisuuden. Lopuksi kirjoittaja konstruoi vielä *Euroopan* ja erityisesti *Pohjolan mielisairaaksi*, jossa hysteerisesti pelätään mielikuvituksen tuottamia asioita. Jälleen kerran ilmastonmuutostoimien puolustajiin viitataan (mieli)sairaina, ja kuvitteellisen sairauden perusteella heidän kyvykkyyttään sekä uskottavuuttaan arvotetaan negatiivisesti.

83) **Ilmastonatsit** pakottavat kaikki noudattamaan heidän aatettaan ja sitten vielä ihmetellään miksi **ilmastonatseja** vihataan! (K6)

84) mahasarakham: Onko tutkimusta siitä, miten hiilioksidipäästöt Lämmittää ilmakehää. Ja kuinka paljon Numeroita ja faktaa pöytään, muuten ei kukaan usko **vouhkaajia**. Alkaa olla melko **populistien** touhua uhota ilman todisteita. (K1)

Ilmastonatsi-nimitys viestissä 83 on luotu osista *ilmasto* ja *natsi*, ja sekin on läpinäkyvästi analysoitavissa. Esimerkissä *natsi*-nimitys esiintyy teonsanan *pakottaa* ja substantiivin *aate* kanssa, jolloin se assosioituu historialliseen kontekstiinsa ja näyttäytyy pejoratiivisena nimityksenä. Tässä sen voi myös tulkita arkikielisemmässä metaforisessa merkityksessä määräilevästä ja joustamattomasta ihmisestä (KS s.v. *natsi*). Ilmastohuolta luonnehditaan aatteeksi, minkä lisäksi kirjoittaja konstruoi *ilmastonatsien* ryhmän sellaiseksi, jota affektiivisesti ilmaistuna *vihataan*. Viestissä näyttäytyy ulkoryhmän näkeminen vihollisena, joka on sosiaaliselle kategorisaatiolle tyypillistä.

Esimerkissä 84 nimetään ilmastonmuutoksen ehkäisytöimien puolustajat nimityksellä *vouhkaajat*. Myös *populistit*-ryhmään viitataan, ja näin ollen ilmastonmuutostoimien puolustaminen ja ylipäänsä ilmiön todenmukaisuuteen luottaminen koetaan äänekkääksi toiminnaksi, jolle ei ole perusteita. Lisäksi *vouhkaajien* toiminnasta käytetään teonsanaa *uhota*, joka itsessään luo *vouhkaajien* ryhmästä negatiivista, jopa naurunalaista, mielikuvaa. Kirjoittaja myös vaatii viestissään lisää tutkimustietoa, *numeroita ja faktaa*, jota ei tähän mennessä ole

omasta mielestään saanut. Näiden esimerkkien osalta voi nimitysten käyttöä verrata jälleen maahanmuuttodiskurssiin, jossa *natsi*-nimitystä käytetään maahanmuuttovastaisista henkilöistä, ja myös populismi yhdistetään niin ikään maahanmuuttovastaisiin henkilöihin ja puolueisiin. (Lahti 2019: 16, 117.) Tässä taas ilmastonmuutosta ehkäiseviä toimia puolustavista konstruoidaan kyseisillä nimityksillä geneeristetyt ulkoryhmät, joiden toiminta kuvataan *pakottamisena* ja *uhoamisena*.

85) [--] syy ei ole **lapset** joita tulee kokoajan vain lisää piereskelemään vaan **te setä miehet** jotka pilasitten niiden elämän jos tarviit lisä tietoa kysy ilmastojumalaltamme. (K1)

86) [--] Se, että **keski-ikäiset kaljamahaiset soviniestipaskiaiset** ovat rinta rinnan nouseet halveksimaan teini-ikäistä, osoittaa vain kuinka paljon vallan kabineteissa oikeasti pelätään nuoren Thunbergin vaikutusta. Ei Trump kommentoisi **meitä** millään tavalla. Me olemme täysin yhdentekeviä. (K1)

Myös iän ja miessukupuolen perusteella nimetään ryhmiä. Esimerkissä 85 kirjoittaja asettaa vastakkain *lapset* ja *setämiehet*. Hän erottaa *te*-persoonapronominilla *setämiehet* omasta sisäryhmästään, vaikkei oma ryhmä olekaan tässä ekspliittisesti näkyvillä. *Setämiehillä* kirjoittaja kontekstista päätellen viittaa yleisesti sekä ilmastonmuutosta epäotena pitäviin että Gretaa kritisoiviin henkilöihin. Gretaan viitataan *ilmastojumala*-nimityksellä – hänestä on puhuttu keskustelussa aiemminkin – ja nimitys kietoo jälleen uskonnollisen viitekehyksen keskusteluun. *Setämies*-nimitys on etenkin viime vuosina yleistynyt kuvaamaan asenteiltaan vanhoillista keski-ikäistä miestä (KS, s.v. *setämies*). Toisaalta voi kuitenkin pohtia, onko esimerkki 85 tarkoitettu ironiaksi juurikin Thunbergin tyttöyden ja sen ympärillä käydyn keskustelun vastaiskuksi. Greta Thunberg -ilmiön kielen piirteistä ja sille leimallisesta *setämies*-nimityksen käytöstä ks. Hakulinen 2020.

Siinä missä poliittisten nimitysten analyysiluvussa (4.2) perinteisenä nähty miehuus (*autoileva heteromies*) näyttäytyy paremmuutena, käytetään miessukupuolta myös halventavissa nimityksissä. Esimerkissä 86 nimetäänkin affektiivisesti ryhmä *keski-ikäiset kaljamahaiset soviniestipaskiaiset*, jonka voi kontekstista tulkita olevan vastakohta teini-ikäisten ja naispuolisten vaikuttajien (kuten Thunberg) kategorialle. Miestarkoitteisuus tulee näkyväksi nimityksen *soviniesti*-yhdysoydesta ja kenties myös *kaljamahaisuudesta*, joka stereotyyppisesti yhdistetään miehiin ja joka tässä osoittaa negatiivista arvottamista viittaamalla alkoholin liialliseen käyttöön. *Keski-ikäiset kaljamahaiset soviniestipaskiaiset* -nimitys sujahtaa *setämies*-nimityksen tarkoitteen kanssa varsin hyvin samaan kategoriaan, vaikka onkin siihen verrattuna määritteineen loukkaava ja aggressiivinen ilmaus, mitä etenkin pejoratiivinen *paskiainen*

ilmentää. Kommentilla viitataan siihen, millaista kritiikkiä *nuori Thunberg* on joutunut ikänsä takia kohtaamaan, ja nuoruuden kategoriasta erotetaan *me*-ryhmä, jonka ei tarvitsisi samassa tilanteessa kohdata vastaavaa kritiikkiä. Kirjoittaja konstruoi itsensä *me*-ryhmään, joka on selkeästi Thunbergia vanhemmista henkilöistä koostuva kategoria.

- 87) Suomessa lumettomia talvia? Viime vuosina siellä homopääkaupungissannekin on ollut metritolkulla lunta viimeistään vuoden alusta alkaen. Mutta eihän **sinunlaiset tuttipullon imeksijät** muista edes eilistä -5C pakkasyötä syyskuussa. (K1)
- 88) [--] Itsekkäästi ajatellen voi **vanhemmat ihmiset** tuumata, ettei koske minua ja aivan sama mitä täällä on minun jälkeeni. Mutta **nykyisiä nuoria ja lapsia** ajatellen, he todennäköisesti joutuvat elämään olosuhteissa, joista **meillä** ei ole mitään kokemusta. (K2)
- 89) [--] Loppupeleissä todellisia kärsijöitä ovat **lapset ja lapsenlapset**, jotka joutuvat tulemaan toimeen sillä, mitä **me nykyiset aikuiset** olemme tuhonneet heiltä maapallolla. Tutustu vaan hiilijalanjäljen merkitykseen, voit samalla oppia jotain uutta ja tärkeää ja avartaa ajattelemaan toisin. Minä aikuisena ainakin olen jo huolestunut tulevasta, kun katsonut aiheeseen liittyviä dokumentteja. Vaikken ole perheellinenkään. (K4)

Iän perusteella nimetään ryhmiä myös aineistoesimerkeissä 87–89. Nimityksellä *sinunlaiset tuttipullon imeksijät* viitataan vauvaikään ja mitätöidään keskustelijan kyvykyys osallistua keskusteluun. Oman sävöyksensä viestiin tekee paikanilmaus *siellä homopääkaupungissannekin*, jonka myötä seksuaalivähemmistöön kuulumisen yhdistetään jälleen ilmastonmuutoskeskusteluun ja kokonaisen kaupungin, tässä tapauksessa Helsingin asukkaiden, ominaisuudeksi. *Siellä*-demonstratiivipronominia käyttämällä kirjoittaja etäännyttää itsensä konstruoimastaan *homopääkaupungista* ja siellä asuvasta seksuaalivähemmistöstä. Lisäksi hän korostaa ulkoryhmää käyttämällä sekä yksikön että monikon toista persoonaa, joilla viesti on kohdistettu suoraan kanssakeskustelijalle.

Viestiesimerkissä 88 taas konstruoidaan ryhmät *vanhemmat ihmiset* ja *nykyiset nuoret ja lapset*, ja kirjoittaja pohtii vanhempien ihmisten syytä välinpitämättömyyteen ilmastonmuutosta kohtaan. Hän asettuu *itsekkäästi* ajattelevien vanhempien ihmisten asemaan esittämällä näkökulmia *minä*-persoonapronominia hyödyntämällä (*ei koske minua, aivan sama mitä täällä on minun jälkeeni*), ja osoittaa myöhemmin *vanhemmat ihmiset* -ryhmän omaksi sisäryhmäkseen viittaamalla kategoriaan *me*-persoonapronominilla. Kirjoittaja tuo ilmi sisäryhmänsä kokemattomuuden tulevasta elinolosuhteista, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa, ja *nykyiset nuoret ja lapset* -ryhmä konstruoidaan ilmastonmuutoksen uhreiksi.

Hyvin samanlainen teema näyttäytyy myös esimerkissä 89: kirjoittaja on huolissaan *lapsista ja lapsenlapsista*, jotka ovat *todellisia kärsijöitä* ilmastonmuutoksessa. *Lapset ja*

lapsenlapset asetetaan jälleen uhrin asemaan, johon *me nykyiset aikuiset* -ryhmä vaikuttaa. Lisäksi kirjoittaja vetoaa suoraan toiseen keskustelijaan yksikön toisella persoonalla ja omakohtaisella kokemuksellaan: hän on *dokumentteja* katsottuaan huolissaan, *vaikkei ole perheellinenkään*. Dokumentit toimivat ikään kuin perusteluna sille, että hän on huolissaan ilmastonmuutoksesta. Perheellisyyteen liittyvä lausuma viittaa siihen, että erityisesti jälkikasvua saaneiden tulisi olla kiinnostuneita siitä, millainen elinympäristö tuleville sukupolville jätetään.

On mielenkiintoista, miten vähän ikään liittyvää argumentointia aineistossani esiintyy: on kuitenkin ilmeistä, että erityisesti tulevat sukupolvet joutuvat kohtaamaan ilmastonmuutoksen aiheuttamat ilmiöt. Lisäksi Thunberg on toiminnallaan aktivoinut paljon nuoria kannattajia, ja ilmastonmuutoksen torjunta tuntuu olevan yhä nuoremmille tärkeä asia. Muun muassa Nuorisobarometrit 2016 ja 2018 osoittavat, että nuoret ovat ilmastonmuutoksesta huolissaan (Piispa & Myllyniemi 2018: 69). Toisaalta ikään liittyvän argumentoinnin vähäisyys voi selittyä sillä, ettei Suomi24 ole nuorille ihmisille ominainen sosiaalisen median verkkoyhteisö.

90) [--] **Ilmastopelästyneet** uskoo olevansa muita viisaampia. Sen takia sen taudin parantaminen on niin vaikeaa. On kehittynyt ilmastofobia. Kehä kolmosen sisäpuolella se näyttää olevan pahin. [--] (K3)

91) [--] Nyt jo lehmiäkin pierut kerätään jotta ennestee toteutuisivat. Mikään ei kuitenkaan näytä tepsivän. Vaikka karja kuinka piereskelisi, niin lämpötila ei vaan nouse. **Pelotteliolla** on kauhea hätä löytää jisää valheellisia kuvitelmia **tyhmälle kansalle** syötettäväksi.

Nyt vaan se pelottelu ja syyllistäminen on jo kääntynyt itseään vastaan. Pötypuheet on jo sitä luokkaa, että **vähän tyhmemmätkin** tajuaa, että huijataan. **Huijarit** ei tajua, että lähes kaikilla on netti käytettävissä. [--] (K3)

Esimerkissä 90 nimetään ulkoryhmä *ilmastopelästyneet* ja myöhemmin kategorian jäsenet saavat kuvainnolliseksi diagnoosikseen *ilmastofobian*. *Ilmastopelästyneet* kontrastoidaan *muihin*, jolloin heistä muodostuu hyvin pieni ryhmä. Nimitys on jälleen helposti analysoitava ja kreatiivinen, hyvin samalla tavalla muodostettu kuin *ilmastoseota* (aineistossa partisiippina *ilmastoseonneet*) esimerkissä 82. Jälleen ryhmää luonnehditaan myös asuinpaikan perusteella, ja viitataan Kehä 3:n sisäpuolella asuviin, siis pääkaupunkiseudun asukkaisiin, joilla ilmastofobiaa esiintyy runsain määrin kirjoittajan mukaan. On mielenkiintoista, miten monessa esimerkissä Helsinki (myös Turku esimerkissä 36) yhdistetään ilmastonmuutostoitimien puolustamiseen. Kenties retoriikka kumpuaa siitä, että ilmastonmuutoksen ehkäisyä painottavien puolueiden kannatus on suurempaa kaupungeissa ja etenkin pääkaupunkiseudulla.

Esimerkissä 91 ilmastonmuutosta kuvaillaan pelotteluksi ja syyllistämiseksi, jolla pelotellaan *tyhmää kansaa*. Ilmastonmuutosta tukevat tutkimustiedot mielletään valheellisiksi ja tutkimustietojen etsiminen tarkoitukselliseksi toiminnaksi. Ilmastotoimien puolestapuhujat nimetään *pelottelijat-* ja *huijarit-*nimityksillä, joilla viitataan homogeenisiin ryhmiin. Ulkoryhmää arvioidaan epäuskottavaksi ja epänormaaliksi. Mielenkiintoisesti kirjoittaja konstruoi ilmastonmuutosta totena pitäviä *tyhmäksi kansaksi* mutta kuitenkin ilmaisee, että *vähän tyhmemmätkin* tajuavat jo huijauksen. *Tyhmä kansa* on siis ilmastonmuutostoimien puolustajiin identifioituva ryhmä, josta internetin tarjoamien lähteiden avulla irtaudutaan kohti ilmastoskeptikoiden, kirjoittajan konstruoimana oikeassa olevien, ryhmää.

92) **Tyhmät** uskoo autistia kakaraa. (K4)

93) Enemmän tässä keskustelussa paistaa se miten ilmastonmuutosta halutaan pitää lyömäaseena **tiettyjä ihmisiä tai toimijoita kuten yleisradiota** kohtaan. Että jokin taho nyt valehtelee **teille** tai yrittää aivopestä. Eiköhän asioista kannata ottaa ihan itse selvää. Keskustelussa pyörivässä sanastossa on selkeästi nähtävillä miten ilmastonmuutokseen suhtaudutaan tunteellisesti siinä ettei sen haluta olevan totta. Ilmastokysymykset ovat tämän hetken polttava aihe tieteessä. Suhtautuminen ei pääsääntöisesti vaikuta kovin tieteelliseltä. (K1)

Esimerkissä 92 taas nimetään autismin kirjolla olevan Greta Thunbergin kannattajien ryhmä lyhyesti ja ytimekkäästi *tyhmiksi*. Autistisuus attribuuttina nousee kohosteiseksi, selkeästi negatiiviseksi ominaisuudeksi, jolla ikään kuin perustellaan se, miksi häntä uskovat ovat *tyhmiä*. *Tyhmät* siis konstruoituu kirjoittajan ulkoryhmäksi, jossa näkyy eritoten ryhmän geneeristäminen: Thunbergin kannattajia nimetään ominaisuuden perusteella yhtenäiseksi. Nostamalla esiin Thunbergin autismi arvoitetaan suoraan hänen sekä häntä kuuntelevan ryhmän kyvykkyyttä ja normaaliutta.

Esimerkissä 93 otetaan kantaa aiemmin esille tuomaani median arvosteluun, ja vastakkaisiksi ryhmiksi nimetään *tietyt ihmiset tai toimijat kuten yleisradio* ja *te*. Kirjoittaja kohdistaa viestinsä ulkoryhmälle, *teille*, joilla hän tarkoittaa mediaa arvostelevia yksilöitä ja ryhmittymiä. Lisäksi kirjoittaja kääntää tunteellisuuden ilmastonmuutoksen epäilijöiden ominaisuudeksi, kun aineistossani se näyttäytyy useammin ilmastonmuutoksen puolustajiin liitettynä implisiittisenä ominaisuutena.

Tässä luvussa käsiteltyjen nimitysten affektiivisuus tulee ilmi suoraan kreatiivisista nimityksistä, kuten *ilmastohysteerikko* ja *ilmastonatsi*, ei niinkään määritteistä tai toiminnan kuvaamisesta. Muukin sanasto, esimerkiksi verbit *ilmastoseota* ja *ilmastopelästyä*, osoittavat

kirjoittajien suhtautumista ilmastonmuutokseen. Kielenkäyttö on kaiken kaikkiaan affektiivista, arvottavaa ja uusia nimityksiä luodaan myös kertaluontoiseen tarkoitukseen. Kaikkien nimitysten taustalla näyttäytyy kyvykkyyden arviointi muun muassa iän, toimintojen ja älyllisen kapasiteetin perusteella. Myös näillä nimityksillä konstruoidaan nimenomaan vastapuolta: tämä piirre on näyttäytynyt painokkaana läpi analyysin.

5 Johtopäätökset ja pohdintaa

Tässä syventävien opintojen tutkielmassa olen tarkastellut ilmastonmuutokseen liittyvää keskustelua ryhmien nimeämisen näkökulmasta. Tavoitteenani on ollut eritellä sekä ryhmille konstruoituja nimityksiä että niihin liittyviä määritteitä, kielellisten valintojen osoittamia asenteita ja ilmastonmuutokseen sekä ryhmään suhtautumisen tapoja. Tärkeäksi näkökulmaksi nousee myös se, ilmaiseeko kirjoittaja itse kuuluvansa ryhmään sekä se, millä keinoin hän positionsa ilmaisee. Lisäksi olen vertaillut ilmastonmuutosdiskurssia Lahden (2015, 2019) tutkimaan, myöskin Suomi24-alustalla käytyyn maahanmuuttodiskurssiin.

Olen jaotellut nimitykset teemoittain viiteen eri ryhmään, joista ensimmäisessä käsittelin uskonnollisen viitekehyksen nimityksiä, kuten nimityksiä *ilmastouskovainen* ja *ilmastofundamentalisti* sekä muuta retoriikkaa. Toinen ryhmä käsittää taas poliittisista puolueista kumpuavat nimitykset, joista yleisimpiä tässä aineistossa ovat *persut* ja *vihreät*. Kolmannen ryhmän osalta keskityin *alarmisti* ja *denialisti* -nimityksiin sekä näiden muunnelmiin. Neljännen ryhmän kategoriat konstruivat *Suomea* ja *suomalaisia* ryhmänä, ja lajittelin teemakehykseen myös muita nimityksiä, kuten *kansa*, *tavikset* ja *maailman päättäjät*. Viidennessä luvussa käsittelin kertaluontoisia ja muihin luokkiin sopimattomia kategorisointeja, joita on metaforisesti konstruoitu esimerkiksi iän (*tuttipullon imeksijät*) ja mielenterveyden (*ilmastohysterikot*) perusteella. Yhteensä jaottelin 401 viestiä 93 esimerkkiin, joista yhtä analysoin kahteen kertaan eri alaluvuissa.

Tärkein tutkielmani tarjoama oivallus lienee se, että ilmastonmuutosdiskurssi on polarisoitunut: ryhmät näyttävät joko ilmastonmuutoksen ehkäisytoimien puolustajina tai epäilijöinä, jopa vastustajina. Ryhmien konstruointi tehdään melkein aina vastapuolen toimintona. Lisäksi kirjoittaja rakentaa lähes poikkeuksetta oman positionsa ja mielipiteensä näkyville viestissään. Kunkin esimerkin kohdalla olenkin pohtinut myös sitä, konstruoiko kirjoittaja itsensä johonkin ryhmään ja sijoittuuko ryhmä kummalle puolelle tällä puolustajat-

vastustajat-akselilla, ja usein sen voikin päätellä kielellisten keinojen perusteella. Täytyy kuitenkin pitää mielessä, ettei kirjoittajan intentioista voi varmaksi tietää: olen voinut analysoida esimerkkien sävyjä ja kirjoittajan position rakentumista vain kielellisten valintojen tarjoaman kontekstin perusteella.

Tutkielmassa käsitellyistä 93 esimerkistä 45 on kontekstin ja kielellisten valintojen perusteella konstruoitu ilmastonmuutoksen epäilijän tai vastustajan näkökulmasta, ilmastonmuutostoimien puolustajien kielentämänä taas on kirjoitettu 41 viestiä. Näissä viesteissä kirjoittajan oma suhtautuminen ilmastonmuutokseen tulee selvästi esiin hänen konstruoimiensa nimitysten kautta. Ulkoryhmää nimetään (ja nimitellään), omaa sisäryhmää ei nimetä juuri koskaan. Loput viesteistä ovat neutraaleja: niissä ei ilmaista kirjoittajan omaa positiota ilmastonmuutosdiskurssin polaarissa, vaikka jotakin keskustelun ihmisryhmää kohtaan osoitettaisiinkin asennoitumista tai suhtautumista. Näissä viesteissä puhutaan yleisluontoisesti esimerkiksi *vihreitä kannattavista* tai *suomalaisista*.

Ilmastonmuutoksen torjunnan puolustajat saavat huomattavasti affektiivisempia nimityksiä kuin vastustajat, jotka saavat tyypillisimmin nimityksen *persu* tai *denialisti*. Ryhmiä konstruoidaan myös luonnehtimalla *puolet suomalaisista* -nimitystä erilaisin määrittein ja pidemmin affektiivisin rakentein. Aineistossani ilmastonmuutostoimien puolustajia nimetään usein neutraalilla nimityksellä *vihreät*, mutta nimitykseen liitetään paljon arvottavia ja nimitteleviä attribuutteja, jolloin nimitys muuttuu pejoratiiviseksi. Vihreät-ryhmä esitetäänkin aineistossani usein koostumukseltaan valesankareina. Etenkin kyvykkyyttä ja uskottavuutta arvioimalla ryhmiin liitetään geneeristäviä ja arvottavia ominaisuuksia, ja yleisimmät arvioitavat ominaisuudet ovat ryhmän älyllinen kapasiteetti ja luotettavuus.

Ryhmiä konstruoidaan paljon myös *Suomi*-, *suomalaiset*- ja *puolet suomalaisista* -nimitysten kautta muilla kielen keinoilla kuin varsinaisesti nimeämällä. Etenkin karkea suomalaisten kahtiajako konstruoi ryhmiä, ja puolikasta määritellään aina omasta näkökulmasta käsin. *Suomi*-nimitys taas valitaan käyttöön etenkin silloin, kun kuvataan valtiollista toimijaa suhteessa muihin maailman maihin, ja tähän valintaan liittyvät myös eriävät näkemykset Suomen roolista ilmastonmuutoksen torjunnassa. Osa keskustelijoista näkee Suomen parempana ja hyveellisenä muihin maihin verrattuna, toiset taas korostavat Suomen kansalaisten korkeaa kulutustasoa. Toisinaan Suomi ja suomalaiset toimivat myös synonyyminkaltaisina käsitteistyksinä saman esimerkin sisällä.

Ilmastonmuutosdiskurssi eroaa maahanmuuttokeskustelun retoriikasta luonnollisesti jo nimitysten erilaisuuden kannalta mutta myös siten, että keskustelijat pyrkivät usein perustelemaan omia näkökulmiaan. Erityisesti ilmastonmuutosta ehkäisevien toimien

puolustajat viittaavat tieteeseen tuon tuostakin, jolloin keskustelu näyttäytyy moniäänisenä, vaikeivat lähdeviitteet olekaan spesifejä: usein ilmastonmuutos esitetään täysin itsestään selvänä faktana, jolloin tarkkaa lähdettä ei edes tarvitse. Epäilevien ryhmään kuuluvat sen sijaan ilmaisevat usein ilmastonmuutoksen olevan valhetta tai suoranainen salaliitto, ja hekin saattavat vedota vaihtoehtoisin asiantuntijoihin täysin annettuna faktana, jotka eivät ole yhteiskunnallisessa keskustelussa esillä. Osa epäilijöistä ja ilmastonmuutostojen vastustajista kokeekin tiedemiesten olevan mukana ”ilmastonmuutoshuijauksessa” kollektiivisena ryhmänä, jota valtamedia hyödyntää niin ikään kansalaisia huijataksaan. Ilmastonmuutoksen valheellisuus esitetään asiana, johon liittyviä perusteluja vain älyllisesti kehittyneemmät ihmiset löytävät. Lisäksi keskusteluun tuodaan mukaan myös yrityksiä, päättäjiä ja muita rahallisesti vaikutusvaltaisia tahoja, jotka ovat ilmastonmuutoksesta hyötyvien asemassa.

Toinen merkittävä diskursiivinen ero on se, että maahanmuuttokeskustelussa kyvykkyyttä, jota toki ilmastonmuutosdiskurssissakin runsaasti arvioidaan, arvioidaan huomattavasti kärkkäämmin, ja argumentoinnissa keskitytään ilmastonmuutosdiskurssia enemmän (ulko)ryhmien nimittelyyn ja geneeristämiseen. Suoranainen haukkuminen ja nimittely eivät aineistossani runsain määrin näy, kuten Lahti tutkimansa maahanmuuttokeskustelun retoriikasta toteaa: ”samanmielisille kannatusta, eri mieltä olevat haukutaan” (2019: 228). Suoranaista haukkumista ei esiinny samassa määrin aineistossani, mutta hienovaraisempaa ryhmien arvostelua kyllä. Lisäksi huomionarvoista on ilmastonmuutosdiskurssin moniäänisyys: kummankin vastapuolen edustajien puheenvuoroja esiintyy keskustelussa tasaisemmin, kun taas Lahden tarkastelemassa aineistossa äänessä ovat lähinnä maahanmuuttoa vastustaviksi rakentuvat keskustelijat (2019: 232).

Aineiston sekä tutkielman rajallisuuden puitteissa ei ole mahdollista tehdä syväluotaavaa analyysiä kaikista ilmastonmuutosdiskurssin piirteistä. Syventävien opintojen tutkielmani käsitteleekin keskustelun piirteitä ja ryhmien konstruointia nimenomaisesti tämän aineiston osalta. Kaiken kaikkiaan on mahdotonta sanoa ilman Suomi24-sivuston ylläpitäjätahon dataa, kuinka monta eri keskustelijaa aineistoni 401 viestin taustalla esiintyy, vai käykö muutama kirjoittaja mahdollisesti monessa eri ketjussa kirjoittamassa ja ajamassa asiaansa. Näin ollen ei voi tehdä laajoja yleistyksiä siitä, miten suomalaiset ilmastonmuutoksesta ja sen kannattajista ja vastustajista puhuvat. Tietty käsite voi olla yleinen Suomi24-keskustelijoiden keskuudessa, muttei näy välttämättä yleiskielessämme. Lisäksi uskonnollisen retoriikan esiintyvyys voi johtua siitä, että keskusteluketjut K2 ja K6 sijaitsevat uskonnot ja uskomukset - keskustelualueella – tai sitten keskustelualue on valittu juuri korostamaan

ilmastonmuutosilmiössä nähtyä uskonnonkaltaista ulottuvuutta ja vahvistamaan omaa ideologista näkökulmaa ilmastonmuutoksesta uskonasiana.

Jatkotutkimuksen kannalta nimityksiä olisi tarkoituksenmukaista etsiä suoraan suuresta tietokannasta, kuten Kielipankin tutkimuskäyttöön tarkoitettu korpuksesta. Nyt aineiston hakua ja valintaa ohjasi se, että halusin löytää pienestä määrästä keskusteluja mahdollisimman monipuolisia nimityksiä. Jouduin myös rajaamaan viestejä pois, jottei tutkielma paisuisi liian suureksi. Jatkotutkimuksen kannalta mielekästä olisi tutkia moninkertaisesti suurempaa viestimäärää, jotta esimerkiksi denialisti- ja alarmisti-nimitysten tosiasiallisesta ja monipuolisemmasta esiintyvyydestä saisi tutkimustietoa – kielellisesti niitä sisältävät esimerkit ovat tämän tutkielman tylsintä antia.

Jatkotutkimusmahdollisuutena ilmastonmuutosdiskurssi tarjoaa muun muassa argumentoinnin tarkastelun, jolloin esimerkiksi tieteelliseen näyttöön nojautuvia perustelun keinoja pääsisi tarkastelemaan monipuolisemmin. Olennaista olisi jo aiemmin mainitsemani laajempi aineisto. Tässä tutkielmassa on väistämättä pitänyt karsia ja tiivistää analyysimateriaalia sekä tarkasteltavia kieleen nivoutuvia osa-alueita, kuten esimerkiksi sitä, miten ilmiötä nimetään – nämäkin nimitykset tarjoaisivat paljon analysoitavaa (esimerkkeinä *ilmastonmuutoskultti*, *ilmastonmuutoshysteria* ja *ilmastonmuutosvouhotus*). Retoriikan tarkastelua varten aineistoa voisi kerätä muiltakin verkkopalstoilta, myös esimerkiksi sellaisilta, joilla nuorten keskustelijoiden osuus on suuri. Argumentoinnin tarkastelun lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia sitä, onko keskustelu yhtä polarisoitunutta nuorten keskuudessa.

Ilmastonmuutoskeskustelu tuskin hiljenee, päinvastoin. Vaikka jokin muu maailmaa mullistava tapahtuma, kuten koronapandemia, saattaa vaimentaa keskustelua hetkeksi, ei ongelma ole kuin taikaiskusta katoamassa. Yhä enenevässä määrin myös poliittisesti vaikutusvaltaiset toimijat saattavat käyttää ilmastonmuutoksen väheksyntää – ja jopa valheelliseksi leimaamista – aseenaan, jolloin yhteiskuntaa pyritään tarkoituksellisesti polarisoimaan. Tällaisen vaikuttamisen vuoksi ilmastonmuutosta on myös syytä tutkia lingvistiikan keinoin ja tuoda näkyviksi niitä keinoja, joilla polarisaatiota luodaan. Jos keskustelu jatkuu tällaisena, onko ilmastonmuutosta edes mahdollista pysäyttää?

LÄHTEET

Aineistolähteet:

K1 Puolet suomalaisista ei usko ilmastonmuutokseen

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/16057769/puolet-suomalaisista-ei-usko-ilmastonmuutokseen>

K2: Koska ilmastokovaiset perustavat oman kirkon?

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/15989110/koska-ilmastokovaiset-perustavat-oman-kirkon>

K3: Ilmastonmuutoksen torjunta toimii !!!

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/15989970/ilmastonmuutoksen-torjunta-toimii-!!!>

K4: Ilmasto vouhotus

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/16055887/ilmasto-vouhotus>

K5: Petteri Taalas tyrmää ilmastohysterian

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/16012696/petteri-taalas---tyrmaa-ilmastohysterian>

K6: Onko täällä niitä ilmastofundalisteja?

<https://keskustelu.suomi24.fi/t/16060757/onko-taalla-niita-ilmastofundalisteja>

Kirjallisuus- ja verkkolähteet:

Cambridge Dictionary: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/alarmist>

ERKAMO, SANNA 2019: Ilmastodenialismi ja antireflektiivisyys. Vertaileva analyysi ilmastomuutoksen kieltämisestä Euroopassa. Pro gradu -tutkielma. Turku: Turun yliopisto.

FAUCONNIER, GILLES – MARK TURNER 2003: *Conceptual Blending, Form and Meaning*.

Osoitteessa <https://tecfa.unige.ch/tecfa/maltp/cofor-1/textes/Fauconnier-Turner03.pdf>

FIAM: Finnish Internet Audience Measurement. Osoitteessa www.fiam.fi/tulokset.

FINELL, NINA 2016: Ei hyvää ilman pahaa: Toimijaroolit ja semanttiset suhteet Suomen luonnonsuojeluliiton tiedotteissa. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- HADDINGTON, PENTTI – JARI SIVONEN 2010: *Kielentutkimuksen modernit klassikot: Kognitiivinen ja funktionaalinen kielitiede*. Helsinki: Gaudeamus.
- HAKULINEN, MINNA 2020: Nuorella naisella enemmän munaa kuin kaikilla setämiehillä yhteensä – yksilön ja ryhmien nimeäminen, rakentaminen ja toimijuus Greta Thunbergiin liittyvässä Twitter-diskurssissa. Syventävien opintojen tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- HEIKKINEN VESA 2015: Virallisen ideologia murtuu. Osoitteessa https://www.kotus.fi/nyt/kotus-blogi/vesa_heikkinen/virallisen_ideologia_murtuu.19177.blog?5400_a=comment&5400_m=19177
- HELSINGIN SANOMAT: Rasisti ajaa öyhöttää. 3.12.2016. Kuukausiliite. <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000004889724.html>
- HS:n kysely: Lähes puolet suomalaisista epäilee ilmastopuheita. 25.9.2019. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006249808.html>
- KETOLA, KIMMO – NIEMELÄ, KATI – PALMU, HARRI – SALOMÄKI HANNA 2011: Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraalit, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä vertailussa. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 9. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- KIELITOIMISTO: Ilmastosanavuosi, Minna Pyhälä kotus.fi, kotus.fi/nyt/kotus-blogi/minna_pyhalahti/ilmastosanavuosi_2018.29121.blog
- KIELITOIMISTON OHJEPANKKI <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/%2Fohje/1>
- KIELITOIMISTON SANAKIRJA. Osoitteessa www.kielitoimistonsanakirja.fi.
- KOISTINEN, NIINA 2010: Toimijaroolit ja roolien välinen dynamiikka Vihreän liiton periaateohjelmassa 2006. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- KOIVISTO, VESA 2013: *Suomen sanojen rakenne*. SKS. Helsinki: Hakapaino Oy.
- KOSKI, MAUNO 1993: Kansa. – Sirkka Saarinen & Jorma Luutonen (toim.), *Systemi ja poikkeama*. Juhlakirja Alho Alhoniemen 60-vuotispäiväksi 14.5.1993 s. 236–258. Turku: Turun yliopisto.
- LAKOFF, GEORGE – MARK JOHNSON 1980: *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press.
- LATVALA, JUSSI 2017: Liitepartikkeli -hAn ja kaksiulotteinen episteemisyys. Pro gradu -tutkielma, suomen kieli. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- LAHTI, EMMI 2015: Viherfemakot hyysäävät turvapaikkaturisteja ja pikkuhitlerit kitisevät. Ryhmien nimeämisestä, rakentamisesta ja toiminnasta maahanmuuttoaiheisissa

- verkkokeskusteluissa. Pro gradu -tutkielma, suomen kieli. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- 2019: *Maahanmuuttokeskustelun retoriikkaa*. Helsinki.
- LINDROOS, MINNA 2009: Energiadiskurssi ilmastonmuutoksen pyörteissä. Kategorioiden merkitysten diskursiivisuus. Pro gradu -tutkielma. Turku: Turun yliopisto.
- LEHTOLA, VELI-PEKKA 2015: *Saamelaiskiista. Sortaako Suomi alkuperäiskansaansa?* Helsinki: Into.
- LEINO, PENTTI 1993: *Suomen kielen kognitiivista kielioppia: 1, Polysemia – kielen moniselitteisyys*. Kieli 7. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- LIEBKIND, KARMELA 1988: *Me ja muukalaiset. Ryhmäraajat ihmisten suhteissa*. Helsinki: Gaudeamus.
- LUUKKA, MINNA-RIITTA 2000: Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa Sarjavaara & Piirainen-Marsh 2000: *Kieli, diskurssi ja yhteisö*. Jyväskylän yliopistopaino.
- MARTIN, J.R. – WHITE, P. R. R. 2005: *The Language of Evaluation. Appraisal in English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- MIKKONEN, INKA 2010: ”Olen sitä mieltä, että...” *Lukiolaisten yleisönosastotekstien rakenne ja argumentointi*. Jyväskylä Studis in Humanities 135. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.
- MYLLYNIEMI, SAMI – MIKKO PIISPA 2019: Nuoret ja ilmastonmuutos – Tiedot, huoli ja toiminta Nuorisobarometrien valossa.
- OJALA, MARIA 2015: *Climate Change Skepticism Among Adolescents*. Örebro University.
- OXFORD DICTIONARY: <https://www.lexico.com/definition/agw>
- PIETIKÄINEN, SARI – ANNE MÄNTYNEN 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- PIETIKÄINEN, SARI 2000: Kriittinen diskurssintutkimus. Teoksessa Sarjavaara & Piirainen-Marsh 2000: *Kieli, diskurssi ja yhteisö*. Jyväskylän yliopistopaino.
- PÄLLI, PEKKA 2003: *Ihmisyhmä diskurssissa ja diskurssina*. Tampere: Tampere University Press.
- PÖLLÄNEN, SALKA 2007: Kenellä on oikeus kasvihuonekaasupäästöihin ja miksi?: näkemyksiä ilmasto-oikeudenmukaisuudesta Helsingin Sanomien internet-keskustelussa. Pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- RAHTU, TOINI 2000: Ironiaa vai ei? Tekstin merkityksestä ja sen tutkimuksesta. *Virittäjä*, 104(2), 222. Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/virittaja/article/view/40003>.
- SAKKI, ANNA 2015: Kolumnin lukijapaikan konstruointi. Kysymysrakenteet ja

- persoonanvaihtelu lukijapaikan rakentajina. Pro gradu -tutkielma, suomen kieli. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- SEPPÄNEN, EEVA-LEENA 2000: Sinä ja suomalaiset: yksikön toisen persoonan yleistävästä käytöstä. Kielikello 3/2000. Osoitteessa <https://www.kielikello.fi/-/sina-ja-suomalaiset-yksikon-toisen-persoonan-yleistavasta-kaytosta>.
- SORVALI, JAANA 2015: Uhka vai mahdollisuus? Ilmastopolitiikka ja Suomen tulevaisuus: ilmastolakikeskustelujen ja maakunnallisten ilmastodiskurssien analyysi. Pro gradu -tutkielma, maantiede. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- TAYLOR, JOHN R. 1995: *Linguistic Categorization. Prototypes in linguistic theory*. Second edition. Oxford University Press, New York.
- TIETEEN TERMIPANKKI. Osoitteessa www.tieteentermipankki.fi
- URBAANI SANAKIRJA. Osoitteessa www.urbaanisanakirja.com
- VAUVA.FI: vauva.fi/keskustelualueen_saannot
- VISK: VIRTUAALINEN ISO SUOMEN KIELIOPPI: Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Verkkooversio. Saatavissa: <http://scripta.kotus.fi/visk> URN:ISBN:978-952-5446-35-7
- YLE UUTISET: Persu-sana pysyy pannassa eduskuntasalin puheissa. 2.9.2014. <https://yle.fi/uutiset/3-7448157>
- Ylen mittaus: Perussuomalaiset repi etumatkaa, SDP sukelsi ja keskusta elpyi. 3.10.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11000815>
- Kirjailija sai aikaan somekohdun kahdella sanalla – Jyri Paretskoi uskoo yhä tolkun ihmiseen, mutta löytää sen nyt yllättävästä paikasta. 1.2.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-11185504>
- Miksi samat ihmiset epäilevät ilmastonmuutosta ja vastustavat maahanmuuttoa? Sitä selittää yksi piirre, jonka vuoksi ilmastonmuutoksesta pitäisi puhua eri tavoin. 22.4.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10748651>
- YLE MOT: Ilmastoepäilyn kylväjät. Esitetty 6.4.2020. Osoitteessa <https://areena.yle.fi/1-50278153>.
- YALE CLIMATE CONNECTIONS: Wihbey, John: ‘Denier’, ‘Alarmist’, ‘Warmist’, ‘Contrarian’, ‘Confusionist’, ‘Believer’, 16.8.2012. <https://yaleclimateconnections.org/2012/08/denier-alarmist-warmist-contrarian-confusionist-believer/>
- VIHREÄ LIITTO. Osoitteessa vihreat.fi/asiat/tietoa-vihreista/historia, ks. 20.8.2020